

Ramkoersblues

*Now this big ship was a-rocking
and my body's filled with aches and pain
Now if I get across the Atlantic Ocean
good people I will not live to Spain*

'Big Ship Blues' – Kokomo Arnold

A whoo hoo, whoo hoo, whoo

'Smokestack lightning' – Howlin Wolf

– I –

Water klotst onrustig tegen de roestige buiken.

De maan, die op het punt staat verzwolgen te worden door wolken zo donker dat het lijkt alsof de hemel roet, trekt lange schaduwen over de kade.

Het liefst zou ik verdwijnen in een van die schaduwen: ineen kruipen, mijn oren en ogen sluiten en veilig geborgen worden. Onmogelijk, weet ik; niet met het verleden op mijn hielen. Niet dat ik teveel wil blijven stilstaan bij het verleden.

Het boek dat ik wil leven is geen zielige, het is er een van avontuur en kansen. Ik wil geen medeleven. Bewonderd wil ik worden.

Over een kleine drie weken word ik – Inza Tadjó, geboren in Abidjan, Ivoorkust – zestien jaar oud. Dat lijkt me een goed punt voor een eerste hoofdstuk. Dit is slechts inleiding.

De harde wind gebruikt de haven als instrument: hij laat vlaggen en stukken zeil klapperen en fluit tussen zijn metalen tanden, die vier hoog opgestapeld staan en volgeladen zijn met koffie en cacao. Bij iedere stoot die hij uitblaast moet ik opnieuw mijn evenwicht zoeken.

Ik schop tegen een steentje, mijn voet schraapt over de grond. Het steentje springt een keer op en komt een meter voor me tot stilstand. De afwezigheid van voetbaltalent word me nog eens duidelijk. Ik schrijf en lees liever.

Ditmaal schop ik iets harder en draait het steentje weg uit zijn baan. Het belandt via de flank van een roestbruin schip in het donkere water.

In de verte beweegt een vuurvlieg in korte, kalme stroken op en neer. Met toegeknepen ogen focus ik me op die rode punt. Boven me, daar waar de maan stond, is nu nog slechts een breed, dreigend wolkendek te zien is.

Er lijkt een eind te komen aan de al maanden durende droogte. Over enkele uren zal de gebroken aarde veranderen in een modderpoel, waar wilde dieren vrolijk in zullen rondrollen. Planten zullen zicht- en hoorbaar groeien.

Ik blijf lopen in rustige pas. De haven is zo goed als uitgestorven, toch dwingen mijn zenuwen me om constant over mijn schouder te kijken: bang dat ik vragen krijg over het waarom ik hier nog zo laat ben. Mijn vader zei altijd dat er niemand zo slecht kon liegen als ik.

'Je ogen springen weg als vlooien, en je stopt je woorden af met je hand voor je mond, alsof er nog wat te redden valt, Inza.'

Over mijn schouder kijk ik tussen de opgestapelde rijen containers door en zie de verlichte stad, waar koplampen de straten afstruinen als beesten op zoek naar voedsel tussen de hemelhoge flats en kantoren. Ik zie de moskee en de kerk strijden om schoonheid.

Alle geluiden: die van het verkeer, van de marktlui, van de kinderen die wakker schrikken uit hun nachtmerries, de sussende moeders en het beginnende nachtleven smelten samen tot een lichte ruis, als bij het plaatsen van een hand over je oor.

Daar helemaal achteraan, daar waar de hoogbouw ophoudt en de grond dood en kaal is, staat mijn huis. De plek die ik minder zal missen dan sommige van de mensen die er wonen.

Het is een plek vol vrienden en vijanden, en personen in de waas daar tussenin.

Ik draai me weer om. De vuurvlieg is geen vuurvlieg.

De contouren van de persoon achter de gloeiende as worden langzaam scherp: een lange tengere man, zijn schoudevulling steekt centimeters voorbij zijn schouders. Hij heeft een hoekig gezicht waar zijn ogen diep in liggen begraven.

Het dringt tot me door dat zijn donkerblauwe jasje hoort bij de ruimvallende broek in dezelfde kleur en bij de glimmende zwarte laarzen: het kostuum van een havenbeveiligiger.

De man nadert me. Paniek krijgt grip op me. Ik moet iets doen. Ik kan wegrennen of hem voorbij lopen alsof er niets aan de hand is. Als hij door heeft dat ik hier niet hoor te zijn, is alles voorbij.

Voor ik een besluit kan nemen grijpen zijn vingers zich vast in mijn schouder. Het doet pijn. De man heeft meer kracht in zijn handen dan dat je van iemand van zijn postuur zou verwachten.

Ik zoek naar mededogen in die diep in zijn kassen verscholen ogen. Ogen, met de kleur van verbrande aarde, waar de ziel uit ontsnapt is.

Zichtbaar genietend van zijn meesterschap over de situatie neemt hij een diepe haal van zijn sigaret. De as gloeit op. De rook blaast hij in mijn gezicht.

Ik knijp mijn ogen enkele seconden stijf dicht. Wanneer ik ze open is er iets veranderd: de man zijn uitstraling. Een glimlach bedekt zijn gezicht. Van zijn ogen, hoewel onleesbaar, gaat geen enkele dreiging meer uit.

Zijn grip neemt iets af als hij merkt dat ik me niet verzet.

'Jij bent Inza, is het niet?'

Ik knik terughoudend.

Zijn glimlach verdwijnt enkele seconden en keert volledig terug als ik stamel: 'Ja ... ja dat ben ik.'

'Mooi, ik ben Moussa', zegt hij, terwijl hij me van onder tot

boven opneemt.

'Je vriend zei me al dat je een beetje een aparte was.'

Die vriend moet Mamadou zijn geweest, die ook als kruier werkt, bij me in de klas zit, en met wie ik al mijn hele leven bevriend ben.

Wat zou het zijn dat deze man, die mij zelf nogal als een curieuze overkomt, mij in een oogopslag als een aparte betitelt. Is het mijn uiterlijk? Ik ben aan de magere kant maar niet magerder dan de man zelf. Zijn het mijn kleren? Het shirt met daarop 'The Talking Heads' dat ik van een Britse toerist kreeg? Of herkent hij in mij wat ik graag in mijzelf wil zien? De charismatische hoofdpersoon van een groots boek.

Mamadou en ik spraken vaak over de avonturen die we wilden beleven, het leven dat we wilden leiden. Ik wilde de wereld verkennen en daarover schrijven.

Hij wilde de nieuwe Drogba worden – Ivoorkust zijn voetbalheld – en al scorend tot held uitgroeien.

Balspelen zijn niet zo mijn ding, maar om hem te plezieren ging ik weleens op doel staan, zodat hij de bal aan alle kanten langs me heen kon schieten. Geduldig bleef ik wachten tot hij klaar was met juichen en een volgend schot gelost kon worden.

Nadat hij met hetzelfde geduld geluisterd had naar mijn zoveelste verhaal over hoe ik op ontdekkingsreis wilde gaan, liet hij me weten dat – hoewel hij me niet kwijt wilde – hij wel iemand wist die me daarbij kon helpen. Die iemand schraapt zijn keel, en zegt: 'Weet je zeker dat je dit wilt?'

'Ja', zeg ik, met niet al teveel overtuiging in mijn stem.

Zijn hand verlaat mijn schouder en streelt vaderlijk door mijn haar.

'Het is niet zonder gevaren, kleine man, maar deze kerel,' en hij klopt zichzelf op de borst, 'heeft het goed met je voor. Ontevreden

klanten zijn slecht voor de business, zeg ik altijd maar.

Er zijn natuurlijk altijd eigenwijze figuren bij, die denken dat ze het zelf kunnen redden. Die het geld dat ik voor mijn kunde en kennis vraag, liever besparen.

Zo denken ze dat ze wel in een van die containers vol cacao kunnen schuilen, dat die containers genoeg genoeg lucht doorlaten. Doen ze ook. Ze weten alleen niet dat zo'n lading cacao van te voren ontsmet wordt met fosfine. En fosfine onttrekt zo goed als alle nog aanwezige zuurstof.'

Hij verpulvert wat gelukkig geen vuurvlieg is onder de punt van zijn zwarte, glimmende laars.

'Een onaangename dood, verstikking.'

Ik slik, en zou willen dat ik een aantal pagina's kon overslaan. Weg van dit vervelende voorwoord.

'Wat zit er in in je tas?' vraagt hij, en wijst naar de plastic tas onder mijn arm.

'Twee pennen, een potlood, wat snoepjes, drinken, eten, en het geld', zeg ik.

Hij knikt goedkeurend, en houdt zijn hand op om de franken in ontvangst te nemen. Er is geen verbazing over hoe iemand als ik aan zó veel geld kom. Zijn duim ritselt door de biljetten.

'Het is goed, we moeten voort maken', zegt hij met plotselinge haast.

Nog één keer vraagt hij me of ik zeker van mijn zaak ben, en dan begeleidt hij me naar een groot schip aan het eind van de haven. Een schip gelijk aan een gigantisch beest: zeker tweehonderd meter lang en zo zwart dat geluk er niet op zal kunnen bestaan.

Zenuwen nemen mijn lichaam over. Ik wil hem vragen stellen die er toe doen.

Hij lijkt nog iets te zeggen, maar elk geluid, iedere gedachte gaat verloren onder het overweldigende lawaai van het openbarsten van de hemel.

– R –

Nou, tot nu toe vind ik het een boek van niets. Ik stop het terug in mijn tas en sta op voor het geklik van naderende hakken.

Mijn hand steek ik uit, mijn glimlach haal ik onder een dikke, dikke laag stof vandaan.

'Ik zal me even voorstellen, mijn naam is Robert: de havencontroleur. Zeg maar Grump hoor, doen ze allemaal. Ik werk hier alweer vijftwintig jaar, dus als je vragen hebt, geneer je niet.'

Ze kijkt ongemakkelijk over mijn schouder, haar lange, gekrulde wimpers flikkeren.

Ze zwijgt verdomme nog steeds. De zenuwen die bij een eerste werkdag horen zou je kunnen denken, maar ik weet ook wel dat er iemand rare bekken staat te trekken achter mijn rug.

Het is een merkwaardig gezicht hoe haar tengere hand omklemd wordt door mijn knoestige arbeidersvuist. Het is alsof haar keurig rood gelakte nageltjes schreeuwen om hulp. Ik besluit ze luider te laten gillen en knijp iets harder.

Ik schud haar hand nogmaals op en neer. Haar lichaam schokt mee. Het enige dat ik probeerde was haar op haar gemak te stellen als nieuweling binnen het bedrijf, en dan doet ze zó.

De gedachten om nog twee zonen naast haar zure mond te plaatsen zet ik van me af. Zoek het ook maar uit. Typetruut.

Het lijkt verdomme wel of we uit een andere dimensie komen. Haar lange, slanke benen groeien voort uit twaalf centimeter hoge

hakken. Mijn harige knotwilgen spruiten uit mijn versleten kisten en hebben zich, gelukkig maar, verstopt in een versleten spijkerbroek in plaats van een met gouden glitter verweven panty.

Zij ruikt zoet, chemisch en doet de smaak van de lucht om haar heen veranderen. Ik vond geen tijd om te douchen deze morgen, en heb geprobeerd dat te verbergen door de roller niet alleen door mijn okselhaar te halen maar ook banen te trekken over mijn borst, buik, en over mijn afgedragen *'Bluesestafette '94'* shirt.

Een staart trekt haar voorhoofd strak en maakt iedere gezichtsexpressie onmogelijk. Mijn krullenkop ziet er verdomme uit als een verwaarloosde tuin.

Tegenovergestelde werelden in een compleet andere verpakking.

Ik laat los. Je bent vrij, klamme hand, en neem in godsnaam die vrouw met je mee.

Snakkend naar cafeïne – hoewel gewoon door de dag heen slapen ook een aantrekkelijk idee is – sluit ik me aan in de rij voor koffie en kroketten.

Voor me staat een lange slungelige jongen met een grote koptelefoon op. Zijn broek blijft ternauwernood hangen over de zo goed als ontbrekende reet. Ik wil het niet, maar ik kan mijn ogen niet afhouden van zijn schreeuwend roze boxershort.

Respect voor eigenzinnigheid, maar dat gebons uit die gigantische oordoppen van hem gaat verdomme nergens over. Ongeïnspireerd en zielloos, net als de zwarte drab die de vrouw achter de balie voor me in een met bruine druipers versierde mok giet.

Zonder te spreken spoort de strakke mond onder de vlassnor me aan om door te lopen. Slangen sissen in haar haar op honderdtachtig graden. Er klinkt een opgeluchte plof bij het openbarsten van een kroket.

Zonder te bedanken loop ik door. Op de hoek van de balie pik

ik een gratis krantje mee, pak mijn tas op en zoek een lege tafel in de hoek. Vandaag ben ik voor mijzelf.

Ik leg de krant voor me op tafel en begin te bladeren.

De hoofdpunten van vandaag: Amerika heeft vrede ontdekt en besluit troepen te sturen; het wordt kloteweer (samengevat in vijf grijze wolken); een atente lezer heeft een spellingfout ontdekt in de dinsdageditie en maakt hier melding van; en onder aan bladzijde vier wachten twee geretoucheerde billen – opgehangen aan een roze string – speciaal op mijn telefoontje.

Kruiswoord: arts, horizontaal, acht letters. Acht? Dokter zou je denken, maar dat is zes. Chirurg dan? Zeven. Ik zit vast, staar naar de leegtes tussen de letters in.

Aan het tafeltje naast me hoor ik vier jongens boven elkaar uitschreeuwen. Het discussiepunt is geloof ik of je die 'wood creatures' nu wel of niet het beste kunt 'killen' met een AK47.

Degene met de luidste stem zet zijn stelling kracht bij met de volgende, in dik accent gegoten woorden: 'Bang, bang, die motherfucker! Vet veel bloed en zo.'

Tegenargument: 'Jonguh, van die kleine kutkogeltjes ga je amper bloeden, kneus!'

De meeste van de jongens zijn minder sociaal en razen, met een stompzinnige glimlach op hun gezicht – alsof ze een masker met lachgas op hebben – met hun duim over de toetsen van hun mobieltje.

Er klinkt wild gesmak van Storm, de onderhoudsmonteur, die niet beseft dat zijn eten al dood is.

Door nog harder naar de witregels te staren hoop ik de geluiden te kunnen dempen. Het resultaat is teleurstellend.

Het laatste computerspel dat ik speelde, was ook een schietspel. Ik kan me het moment scherper voor de geest halen dan deze morgen, om maar wat te zeggen.

Een dertiger ben ik: smoel nog glad, buik nog plat. Ontbijt staat voor me op de bijzettafel. Ik heb alleen een korte broek aan en mijn blote rug plakt tegen de rugleuning van de bank.

Hoewel het net tien uur is geweest, is het buiten al zeker dertig graden en in huis al niet veel frisser.

Al weken is het heet en droog. Het is zo'n zomerse periode waar mensen maanden naar toe verlangen, tot het eenmaal zover is, dan komt het vervloeken op gang. En dat kan ik me godsamme maar al te goed voorstellen.

Anna is op het strand met haar vriendinnen. Dertien is ze, en naar eigen zeggen geen kind meer. Als ze maar een beetje op elkaar letten. Ik ben alleen thuis. Mijn vrouw Dotsie is een dagje naar haar moeder.

De stilte beu zet ik Anna haar NES 8bit aan. Dat ding staat al maanden te verstoffen. Bang om kinderachtig gevonden te worden door de burens laat ik de gordijnen gesloten.

Gespannen wacht ik op de eerste eend die uit een hoek van het scherm zal komen fladderen. Het oranje pistool is zo stevig in mijn klamme hand geklemd dat het kraakt.

Ik speel en speel, schiet vaker dan ik kogels heb. Godsamme, wat zijn die beesten snel. Het plastic in mijn handpalm kraakt heviger iedere keer dat die hond uit de struiken tevoorschijn komt en me uitlacht.

Als ik de voordeur open hoor gaan, staat mijn hart even stil, maar weet ik toch nog een eend, die rechtsonder mijn beeldscherm binnen komt vliegen, te raken.

Anna verschijnt in de deuropening. Haar handen staan in haar zij. Een tas bungelt over haar schouder.

'Ben je iets vergeten?' vraag ik.

Ik kijk om me heen, en zie dat het de zon niet langer lukt om

door de gordijnen heen te prikken, dat mijn koffie niet langer damp, mijn spiegelei nog onaangetast op dat te kleine bord ligt en er een spoor zout over tafel loopt dat leidt naar het hoogpolige tapijt waar bus en dop gescheiden worden door een hoopje wit.

Verafschuwde bijna, vraagt ze me: 'Pap, wat doe je?'

Uren aaneen heb ik gespeeld, zonder verdomme ook maar iets beter te worden. Jezus, wat voel ik me stom. Uitgelachen worden in stereo, door mijn dochter en een 8bit giechelende hond.

Nooit meer een minuut gespeeld, bang te veranderen in een zielige consolejunk met bloeddorlopen ogen en de striemen op de handen, die 's nachts wakker wordt, badend in het koude zweet, terwijl de eenden vanuit alle godvergeten kanten de periferie van zijn netvlies binnen vliegen.

Met een schuin oog kijk ik naar de klok die opzichtig midden in de kantine hangt. Voor het te lang blijven zitten bestaat geen excuus, moet de plaats van de klok gedacht hebben. Nog twaalf minuten voor ik mag aftellen naar de volgende pauze.

In een poging het 'nu' te verlaten, sluit ik mijn ogen en beland op dezelfde stoel als waar ik nu op zit, maar zeker twintig jaar terug in de tijd; ik ben omringd door mijn maten die beleefd aanhoren hoe ik opschep over de vele plusjes op Anna haar diploma.

Ik schrik op van een kleine hand die zich op mijn schouder legt. Niet één van de ongeschoren kinnen waar ik aan terugdacht verschijnt in beeld maar de geharste bovenlip van die nieuwe miep. Haar lange, rood gelakte nagel wijst naar mijn krant.

'Esculaap.'

'Sorry?'

'Arts, acht letters? Mijn naam is Liesbeth trouwens. Sorry van zo-even hoor. Ik sloeg een beetje dicht. Zenuwen laten we maar

zeggen.'

Ik kijk haar aan en zie niet langer het ijskonijn van daarnet. Een vriendelijke lach.

Liesbeth ... misschien toch niet zo'n slechte.

– I –

De vragen zoemen niet alleen meer door mijn hoofd, maar schrapen langs mijn ruggengraat en graven zich in in mijn buik – zuurstof ontnemend.

Wat ik voel wordt zowel gevormd door de hang naar avontuur als de angst voor het onbekende. Wat gaat er nu gebeuren? Hoelang zal ik onderweg zijn? Ben ik de enige? Waar varen we heen? Hoe onveilig is het?

Er waren wilde verhalen, verhalen die slechts gefluisterd werden, maar die nadat de doorgevers een aantal glazen palmwijn op hadden steeds beter te volgen waren. Verhalen op feesten waar de vreugde verdampt was. Verschrikkelijke verhalen van mishandelingen, verkrachtingen en overboordzettingen.

De deining van de zee, zo zeiden ze, kon het meest weldenkende mens doen doordraaien.

Ik volg de zelfverzekerde voetstappen van Moussa. Mijn geloof stop ik in zijn kunde. Hij is stil, scherp als Drogba voor een belangrijke wedstrijd zou Mamadou zeggen.

We sluipen door smalle, bleek verlichte, gangen en passeren dichte deuren. Bij elke hoek en deur mindert Moussa vaart, houdt hij zijn hand op naar achteren en kijkt met luipaardenogen om zich heen voordat hij weer op gang komt.

Mijn hart krimpt ineen bij iedere deur.

Deuren waarachter gekookt wordt in grote pannen. Grote hompen vlees worden erin gegooid of als de kok zijn dag niet

heeft: hele beesten met huid en haar, krijsend.

Deuren waarachter gevreten, geschanst wordt. Vlees wordt van botten geschraapt met puntige tanden. Schroeiende boeren klinken er.

Deuren waarachter luid gesnurkt wordt.

Deuren waarachter gekaart, vals gespeeld, geschreeuwd en gevochten wordt, en iedereen een gemeenschappelijke vijand heeft: de verstekeling.

Moussa komt tot stilstand. Mijn neus landt in zijn shirt. Fel draait hij zich om. Bij het zien van mijn geschrokken gezicht is daar weer die brede glimlach.

Uit de achterzak van zijn broek haalt hij een grote bos sleutels tevoorschijn, waar hij blind de juiste uit weet te vinden, en opent de deur naar een smalle, steile trap die naar beneden leidt, een donkere ruimte in. Een trap naar de buik van het beest.

Een constant onheilspellend gezoem klinkt. Ik slik, knijp de leuning fijn en betreed de duisternis. Draden stof grijpen zich vast in mijn gezicht.

Beneden aangekomen is amper loopruimte. Links en rechts van ons staan machines met zoveel buizen, knopjes, lichtjes en hendels dat de wereld vanaf hier bediend kan worden.

Bang ergens tegenaan te lopen, waardoor de wereld buiten dit zwarte beest verandert in niets dan maanlandschap, schuifel ik in zijwaartse pas achter mijn begeleider aan. Mijn armen strak tegen mijn borst gedrukt waardoor mijn natte shirt tegen mijn lichaam plakt.

Buiten klinkt er donder. Even kijkt Moussa op, alsof de hemel door al het staal heen zichtbaar voor hem is, en loopt dan verder tussen de obstakels door.

We lopen om een grote machine heen. Mijn vinger trekt een spoor over het koude staal. Grote buizen boven ons verkleinen de

ruimte verder.

Met mijn hand op mijn hoofd ter bescherming en met gebogen rug, schuifel ik Moussa achterna. Hij wijst me op de hoge afstap. Voorzichtig stap ik het diepste punt van het schip in.

We zijn er. En we zijn niet alleen. Licht zo geel als dat van de maan, laat een aantal verstekelingen zien. Ik moet met mijn ogen knijpen om te zien dat het om vier mannen en twee vrouwen gaat.

Een van de vrouwen is van mijn leeftijd: een meisje. Zes verstekelingen opeengepakt in de buik van het zwarte beest, wachtend om verteerd te worden of uitgespuugd op een andere, een betere plek.

Ik kan me niet voorstellen dat ik hier de komende dagen moet doorbrengen. Ik kan me niet eens voorstellen dat ik er nog bij pas.

Moussa kucht in zijn vuist. Slechts twee van de mannen geven ons een vluchtige blik, alsof wij de zoveelste passanten zijn, wij slechts onderdeel zijn van een voortdurend ritueel. Niemand zegt iets. Ik zwijg mee.

Moussa gebaart naar de man die aan zijn voeten zit dat hij op moet schuiven en zet dit kracht bij door met de punt van zijn schoen enkele keren zacht tegen de man zijn dijbeen te schoppen.

Alles wijst erop dat de man niet gewoon is orders aan te nemen: de zelfverzekerde en haatdragende blik in zijn ogen, zijn hoog opgetrokken schouders.

Dit is een man die gewend is orders uit te delen, niet op te volgen. Dit is een man die zijn geliefde status aan land heeft moeten laten.

Traag schuift hij een stuk op, met samengeperste lippen en zonder een enkele keer met zijn ogen te knippen. Dit is een man voor wie ik moet oppassen, dat weet ik nu al.

'Ga zitten', fluistert Moussa me toe.

Ik gehoorzaam. Moussa ziet de onzekerheid op mijn gezicht en

hurkt mee tot ooghoogte. Hij kijkt me strak in de ogen om er zeker van te zijn dat mijn pupillen niet afdwalen en spreekt me toe. Ter geruststelling, en om het zicht van mijn machtige buurman te blokkeren rust hij zijn hand op mijn schouder.

'Er zijn regels, kleine man. Houd je aan die regels en alles komt goed, zo niet ...'

Zijn wenkbrauwen trekken naar binnen, zijn ogen knijpen samen. Tot ver in mijn ogen probeert hij te zien zien of ik in staat ben tot 'zo niet'.

'Ik ben een zakenman. 'Zo niet' is slechte reclame, slecht voor de business. Mijn hart en portemonnee wensen jou het allerbeste. Jij bent een goede jongen. Jij haalt dit.'

'De regels?' vraag ik, in gespannen fluister.

'Blijf hier zitten, blijf cool, en wees vooral stil.'

Hij drukt zijn vinger tegen mijn lippen. Ik denk aarde te proeven. Moussa staat op en verlaat ons. Het dichtvallen van de deur voelt als het sluiten van een grafkist.

Er klinkt het gerinkel van de sleutelbos, het verstikkende geluid van de sleutel die omgedraaid wordt en de deur die in het slot valt. Dit is het laatste dat ik van Moussa verneem. In elke volgende herinnering zal hij groter, machtiger, vriendelijker en mysterieuzer worden.

Er is iets aanwezig in deze kleine ruimte. Het is niet tastbaar. Wij zijn de tastbaren. Wij zijn de stuurbaren. Iedere gedachte of handeling van onze kant kan voor 'de aanwezigheid' reden zijn om ons te verpulveren. Hierdoor gunt niemand in deze benauwde ruimte de ander een ademhaling of gedachte.

Zeven personen die elkaar nog zó nodig kunnen hebben, worden gescheiden door angst en wantrouwen. 'De aanwezigheid' verbruikt onze zuurstof en ademt ons schroeiend in het gezicht.

Ogen dicht. Waar gaan we heen? Frankrijk? Amerika? Australië? Engeland misschien? Het land van The Beatles, James Bond – die zijn leven ook ooit in een boek begon – en het voormalig voetballand van Didier Drogba.

Ik zal hem opzoeken bij zijn nieuwe club in Turkije en vragen om een handtekening, of beter nog: een shirt met een handtekening.

Ik zal vragen of iemand een foto van Drogba en mij wil nemen. Op de foto zullen we zwaaien naar Mamadou en hem het allerbeste wensen. Mamadou: mijn vriend voor altijd.

Enkele minuten luister ik naar het onweer dat voorbij trekt en probeer nergens aan te denken. Geleidelijk gaat het gerommel over in gesnor.

Het eerste dat ik zie bij het openen van mijn ogen is mijn slapende buurman. Zijn borst gaat hevig op en neer. De meesten van ons slapen of doen daar een poging toe.

Ik kijk op mijn horloge en zie dat het half een is. Papa zal nu wel slapen. Ik wens hem mooie dromen toe, en hoop dat de tranen die tussen mijn knieën door de vloer raken, de laatsten zullen zijn.

Langzaam val ik weg maar schrik weer wakker als mijn nekspieren verslappen en mijn hoofd naar voren kantelt. Dit blijft zo doorgaan totdat er voetstappen klinken boven ons. Zeker acht mannen.

Mijn tanden moet ik in mijn hand zetten om geen schrikreactie te laten horen. Mijn buurman is ook wakker geworden.

Zijn linker oog staat op mij gericht, zijn rechter naar boven. Langzaam zwakt zowel het geluid als mijn hartslag af. Buurman geeft me een kort statig knikje en sluit zijn ogen weer.

De rest van de nacht wordt gevuld met ondefinieerbare geluiden, waartussen ik soms slaap vat.

– R –

Slagroom uit een spuitbus ligt als een zielig hoopje op mijn nog niet geheel ontdooid punt appeltaart. Boek op de bankleuning. Glas whisky in de hand. Voeten op tafel.

Muddy Waters zingt door mijn speakers: *'The meanest woman boy I most ever seen, I asked her for water and she come runnin' with gasoline.'*

Ik neem een teug, en denk terug aan de tijd dat ik nog een vrouw had, en mijn huisje, boompje en pak vissticks in de vriezer nog voor geluk stonden. Vissticks of een blik knakworsten met rijst of macaroni, dat was wat het budget toen toeliet. Een beetje ketchup soms.

Een magere maaltijd maar wel een onder een eigen dak. Dat was in die jaren van grote woningnood op zich al een wonder.

Zij werkte als schoonmaakster in het ziekenhuis, ik was net begonnen in de haven.

De wekker ging. Vijf uur. Zij sliep nog. Ochtendkuis en klontenpap. Donker zwarte koffieprut in de laatste slok voordat ik opstond om opgehaald te worden door een bus vol mannen van mijn leeftijd met toegeknepen, korstige ogen.

De buschauffeur, Henk genaamd, was altijd vrolijker dan het uur er om vroeg, en in het bezit van een beperkte collectie countryklassiekers op cassette, die hij ons lijdzaam liet ondergaan.

Iedere dag verdomme weer dezelfde liedjes over liefde en koeien, van Don Gibson, Donna Fargo, Kenny Rogers, Loretta Lynn en Dolly Parton.

Al die namen – van besnorde mannen en vrouwen met hoofddeksels stel ik me zo voor – had ik niet geweten als Henk de buschauffeur niet af en toe veranderde in DJ Henk. Want alsof de muziek op zich niet erg genoeg was, nam Henk regelmatig zijn microfoon ter hand en overlaadde ons na zijn *'test, test, test'* met feitjes: artiesten, songtitels, noteringen in een of andere vage Amerikaanse hitlijst, en zelfs privé weetjes als: *'... en dit was Dolly Parton die haar man Carl Thomas Dean leerde kennen bij de Wishy-Washy wasserij.'*

DJ werd hij gelukkig altijd pas op de terugweg, wanneer het ochtendhumeur gesleten was en plaats had gemaakt voor de opluchting van vrije tijd. Maar het was een goede Henk. Ik ben verdomme zelfs nog op zijn begrafenis geweest; een trieste aangelegenheid.

Buiten mijzelf en nog twee andere collega's om waren er slechts een handje vol familieleden, die dan ook nog eens besloten hadden om 'Ich Habe Genug' van Johann Sebastian Bach te draaien, terwijl in mijn hoofd Roger Miller met een dik aangezet accent zong: *'One dyin' and a buryin', one dyin' and a buryin. Some cryin', six carryin' me, I wanta to be free.'*

Er werd weinig gesproken op de heenweg van zo'n busreis, slechts wat gefluisterd en gesnurkt. Na een uur kwamen we dan op bestemming en weer een half uur later moesten we aan het werk. Dan dacht ik even aan haar.

Mobieltjes waren er nog niet en dus dacht ik zo intens aan haar dat ik zeker wist dat ze niet door de wekker heen zou slapen. Onzin? Ja, natuurlijk, maar het was wel een mooie tijd. Een tijd waarin problemen nog amper tot enkelhoogte reikten. Ze groeiden verdomme uit tot heuse alpen.

Nu, vijfentwintig jaar later voel ik me soms niet meer in staat ze

te beklimmen. Vandaag was zo'n dag.

Je weet verdomme wanneer het 'zo'n dag' is als dat waar je normaal je schouders over op kunt halen, een ergernis, of niet meer dan een verbazing eigenlijk, je nu tot wanhoop drijft en je je vuist het liefst door een muur zou willen rammen. Je knokkels laten openbarsten. Witte deeltjes pleister laten rondrijven op donkerrood bloed.

Op 'zo'n dag' spiesen normale leefgeluiden als: piepjes, achtergrondmuziek en harde stemmen plots je trommelvliezen, en zuigt de vrolijkheid van anderen het leven uit je.

Op 'zo'n dag' lopen zestien miljoen mensen je voor de voeten en is ook je eigen schaduw je tot last.

Op 'zo'n dag' zou je het liefst in slaap vallen en niet meer wakker worden. Je bent jaloers op het leven van je kamerplant, die op tijd zijn water krijgt en verder gewoon met rust gelaten wordt.

Op 'zo'n dag' zijn er bumperklevers, er zijn mensen die je niet kunt uitstaan die zich amicaal beginnen te gedragen, en er zijn bejaarde koppels met een mango in hun boodschappenmandje, hard als een kokosnoot, met daarop een sticker met het woord 'eetrijp', die voordringen in de supermarkt.

'Eetrijp', alsof dat als ik bij hun een sticker met het woord 'vitaal' als een Indiase stip op hun voorhoofd zou drukken, ze ook maar weer een beetje tot het land der levenden zouden terugkeren.

Op dagen dat het niet 'zo'n dag' is zou ik eerder denken: Wat lief dat die ouwe mensjes nog samen zijn.

Op 'zo'n dag' is iedere leuk bedoelde opmerking die je al duizend keer heb moeten aanhoren een stomp in je gezicht.

'Mogguh! Oh, hoor mij nou, het is al weer middag!'

Há, há, há, há, há, há, há, há, há, há, há, há, hí, hí, hí, hí, hí,

hí, hí, hí, hó, hó, hó, hó, hó, hó!

Godsamme.

Vandaag is verdomme al jaren lastig. Deze vandaag viel dan eigenlijk wel weer mee.

Weinig spannends ontdekt bij het controleren van de ladingen. Gelukkig geen drugsvondsten of niet kloppend papierwerk, die zijn dodelijk voor de sfeer. Nu werkten die lui mee, behandelden me niet als de vijand.

Het weer was grauw maar liet me goddank droog. En die nieuwe bleek ook zo kwaad nog niet. Liesbeth heette ze. Ze loste in mum van tijd mijn kruiswoordpuzzel op. Niet iets waar ik normaal op zit te wachtten maar ze was vriendelijk en de interesse die ze toonde leek oprecht. Een beetje van haar plek leek ze, de vreemde eend; iets wat ik me ook steeds meer voelde.

Ik heb geloof ik aardig wat verteld over mezelf en over de veranderingen van de haven in de afgelopen vijftwintig jaar. Moeilijk geloven kon ze het: vijftwintig jaar op dezelfde plek werken. Niet teveel over nadenken, dan word je gek.

Verhalen verteld over oude en nieuwe collega's. Beetje gewaarschuwd voor die gladjakker van een Jochem. 'Die lul slijt meer secretaresses dan Bic pennen', zei ik.

Ik voel me stom nu ik beseft dat ik verdomme tien minuten non-stop tegen haar aangepraat heb zonder ook maar een vraag terug te stellen.

Het boek op de leuning klap ik dicht. Het lukt me niet om me te concentreren en ik wil verdomme niet als ik het eindelijk uit heb tot de conclusie moeten komen dat ik een essentieel deel gemist heb.

Ik neem een grote hap taart en stop het met mijn tong weg in een mondhoek. Ik sta op, loop naar de televisie, zet hem aan en ga weer zitten. Ik diep de slijtage verder uit in mijn bank. Ik zou verdomme willen dat de twee slijtplekken naast me nog in

hetzelfde tempo meesleten.

Reclame.

Reclame.

Muddy Waters probeert nog wat adrenaline in een wedstrijd korfbal, Nederland – België, te pompen maar valt dan ook stil. Nederland wint. Zap.

Reclame.

Zap.

Een helderblauw verlichte studio. Kleine zweetdruppeltjes vormen zich op het voorhoofd van de man die gevraagd is zijn zojuist uitgebrachte scheurkalender 'driehonderdvijfenzestig dagen lachen om kanker' te verdedigen. Hij voelt zich klem gezet, aan onzekerheid onderdoor gaan.

'Het is niet verkeerd om te lachen. Je wil juist wel eens afleiding', probeert hij zich te verdedigen.

Een vrouw in het publiek, met kastanjebruin haar dat niet altijd het hare is geweest, schiet overeind. Haar vinger zwaait. Fel.

'Juist, juist ja. Dat is nu het probleem, je wil er juist niet elke dag weer mee geconfronteerd worden. En je partner ook niet.'

Op deze woorden kruipt de man naast haar ineen en haalt zijn schouders op. Hij wil hier niet zijn, maar al wil zijn vrouw gaan linedansen, cowboyhoed, franjes en al, hij zal er zijn.

Wat het niet beter maakt voor de aangevallene is dat achter hem op groot scherm als voorbeeld 'vijf februari' verschijnt. Een man zegt, tegen wat waarschijnlijk zijn eigen vrouw is: "*Zeker met de verkeerde pruik uit bed gestapt*", en doelt op de hoorntjes die uit haar voorhoofd groeien.

Alle mondhoeken in het publiek zakken ver in.

Zap.

Nog een discussieprogramma. Kleiner. Intiemer. Twee

presentatoren richten zich op de hoofdgast: een tot in de puntjes verzorgde vrouw van begin dertig.

De glanzende zwarte haren opgestoken, lippen in de glosse, een witte blouse met brede kraag onder een zwarte colbert.

De andere drie gasten – ik vermoed een politicus, een rapper en voetballer – hebben thuis duidelijk op hun intellectuele blik geoefend en hangen met stijl aan de glimmende lippen.

De vrouw beweert dat andere vrouwen, diegenen zonder hoge functie in het bedrijfsleven, eens moeten ophouden met dat softe gedoe.

Zoals ze daar zit, en twaalf keer het woord 'moeten' in drie minuten uitspreekt, denk ik dat ze het verdomme nog ver gaat schoppen. s' Werelds eerste vrouwelijke dictator.

De eerste die haar nagels in exact het zelfde rood lakt als van de grote ronde knop op haar bureau. 'Atome rouge.' En de wereld verandert in een paddenstoel van stof.

Zap.

Reclame.

Zap.

'De spontane-goede-gesprekken-show.' De interviewer knikt begrijpend. Hij knijpt zijn ogen even stevig dicht om het leed van de vrouw tegenover hem eens goed op zich te laten inwerken. *'Nog geen week nadat ik mijn moeder begraven had, stierf mijn vader van verdriet.'*

Je hoort de trilling op haar stembanden toenemen. Rode vlekken verschijnen in haar hals. Verschrikkelijk. Dit irriteert me. In plaats van het leed zie ik nu de man met de bandrecorder. Zijn vinger zweeft boven de playknop.

De interviewer: *'Je raakt dus eigenlijk twee van de belangrijkste mensen in je leven kwijt. Wat gebeurt er dan met je op zo'n moment?'*

Ja hoor, hij heeft het verdomme voor elkaar. Het traanvocht vult de ogen van de vrouw die strak in het verleden staart.

De man met de bandrecorder drukt voldaan op play en start zijn zielige muziekje. Lul. Alsof je zegt dat iemands leed op zichzelf niet erg genoeg is.

Reclame breekt opnieuw aan.

Het is donker geworden in de kamer. Voor de tweede keer vandaag moet ik denken aan die keer dat mijn dochter Anna me in de donkere huiskamer betrapte met het pistool van haar spelcomputer in mijn handen. Ook nu voel ik me godsamme niet weg te redeneren stom.

Laatste slok. Televisie uit.

Nog een bezoekje aan Anna haar slaapkamer en dan naar bed. Morgen weer een dag. Helaas.

Het beest is wakker. Het gromt en spurt. We zullen de open zee nog niet bereikt hebben, nog niet op snelheid zijn. Een diesellucht vult de ruimte, en mengt zich met het speeksel in mijn mond en met mijn traanvocht. De gezichten om me heen zijn getekend door hoop en angst.

Tegenover me zit een man met een snor. We zijn ongeveer even lang schat ik, al is dat lastig te zien omdat hij zich zo klein mogelijk maakt. Hij lijkt bevreesd dat hij een ander ruimte ontnemt. Een kleine glimlach staat op zijn gezicht.

De machtige man naast me kijkt strak voor zich uit: nerveus, kwaad dat hij tegen zijn zin in zijn land moet verlaten, en opgescheept zit, ontdaan van iedere luxe, met een inferieur gezelschap.

De twee mannen naast hem heb ik alleen bij het binnenkomen gezien. Hun hoofden gebogen. Hun kruinen leken in het weinige licht gelijk. Broers zijn het, tweelingbroers misschien.

Zij willen het liefst verdwijnen en pas tevoorschijn komen wanneer de wereld aan hun ideaal voldoet.

De twee vrouwen schuin tegenover me zouden qua leeftijd moeder en dochter kunnen zijn. De moeder is van mijn vaders leeftijd, de dochter de mijne.

De jonge vrouw is niet iemand die verdwaalt in je geheugen, ze zal juist onmiddellijk haar plaats vinden, innemen, en met regelmaat haar aandacht opeisen.

Moeder en dochter, ik vraag het me af.

Zonder te staren probeer ik uiterlijke gelijkenis te vinden. In mijn ooghoek is er geen.

Er is een licht verschil in huidskleur.

Het doffe haar van de moeder rafelt onder een goudbruin haardoekje vandaan en is net als haar gezicht verlaten door levenslust. Een gezicht waar slechts bezorgdheid op staat, geen bekommering.

Haar hand ligt verkrampd in haar eigen schoot, reikt niet naar de kleinere, zachtere hand naast haar.

Het gezicht van het meisje staat nog vol met de hang naar toekomstige avonturen en duizend verborgen verhalen die ze zo goed als ongeschonden is doorgekomen. Schoonheid met een klein scheurtje.

Haar glanzende haar is gebonden in twee lange vlechten, vastgezet met blauw lint. Dat haar zal los gaan als ook zij zich vrij voelt. Aan de andere kant van het water, in een van de vele van mijn hoofdstukken, met of zonder haar moeder.

Ik denk niet dat het haar moeder is, maar wat weet ik, mijn verstoorde beeld van een moeder is mijn vader met zachtere handen en munt op de adem, die af en toe een traan laat.

Papa vertelt altijd trots over mijn moeder wanneer ik naar haar vraag: borst vooruit, stralend gezicht en voegt er dan altijd, tegen beter weten in, aan toe dat ik niet verantwoordelijk ben voor haar dood.

Hij wist het zeker: ze zou trots op me zijn – en me niet zoals de vrouw schuin tegenover me, het idee geven ergens mee opgescheept te zitten.

Mijn moeder is nog slechts een mooie herinnering, als een boek dat ooit grote indruk op je maakte en waar nu de verhaallijn van vervaagd is.

Meer dan de herinnering kan ik niet missen, maar ik hoor mijn vader graag vertellen. Hij is een groots verteller, mijn moeder is een fantastische hoofdpersoon.

'Je moeder, Inza, toen ik haar voor het eerst ontmoette was ik nog een jonge jongen. Een welp slechts, Inza. Net als jij nu.

Ik was aan het voetballen met mijn vrienden op het braakliggende bouwterrein waar nu het theater staat. Toen was het slechts zandgrond en stond er één muur die de rest van de bouw al maanden te vroeg af was.

Die dag had ik geen theater nodig. Die dag stal jouw moeder de show, Inza. Ze liep aan de overkant van de straat. Schaduwen gingen voor haar aan de kant.

Ik stond op doel en niet omdat ik geen goede voetballer was, nee, ik was misschien wel de beste keeper van heel Afrika op die leeftijd.

Ik staarde Inza, dat is niet beleefd maar ik kon niet anders. Haar schoonheid liet me niet los. Pas toen ze uit zicht was, had ik door dat ik gepasseerd was en mijn tegenstanders juichend over het veld rende.

Bloedfanatiek was ik, Inza. Maar die dag kon ik er niet mee zitten.'

'Je moeder, Inza, wanneer zij naast jou liep, leek ze wel twee keer zo groot. Een ieder die jou eventueel kwaad wilde doen dacht wel twee keer na.

Kun je je dat pesterige buurjongetje nog herinneren, Inza? Die lange jongen. Hij was net zo oud als jou maar al een kop groter.

Zijn vader was een bokser en had een eigen sportschool. Een berucht figuur in heel Abidjan, en ver daarbuiten. Spieren van staal, Inza, spieren van staal. En dat lange zoontje van hem had

het altijd op jou voorzien.

Die moeder van jou, Inza, betrapte dat rot joch toen hij de scherpe punt van een tak in jouw buik prikte.

Jij kon geen kant op, omdat hij je met een lang touw aan een boom had vastgebonden.

Je moeder greep hem bij zijn schouder, liet hem je losmaken en bond hem toen zelf vast aan die boom.

Hij schold, krijste als een aap die van zijn banaan beroofd wordt, om daarna in janken uit te barsten. Pas twee uur later toen hij eindelijk stil was, maakte je moeder hem los. Hij heeft je nooit meer gepest, Inza.

De volgende morgen stond zijn vader aan de deur. We zagen hem in snelle passen komen aanlopen. Zijn spieren stonden zo strak als zijn mondhoeken. Hij was niet vrolijk, Inza. Ik wilde me het liefst verstoppen, maar je moeder liep recht op de deur af.

Tien minuten hebben ze gepraat, daarna heeft hij haar bedankt en zijn excuses aangeboden. Je moeder was als een beschermengel met scherpe tanden en klauwen als het nodig was. Ze hield van je, Inza.'

'Je moeder, Inza, zij kon s' nachts wakker worden, wetend dat jij binnen een minuut zou gaan huilen.

Ze keek me dan aan in mijn slaperige ogen en spitste haar oren als een luipaard dat zijn prooi ruikt. Niet dat je haar prooi was natuurlijk. Maar scherp was ze wel. De seconden kon ze aftellen en ze heeft er nog nooit één naast gezeten. Een luipaard, je moeder, Inza. Een luipaard.'

Het deert me niet dat die verhalen altijd grootser waren dan de waarheid. Zo hoorde ik ze graag. Het waren verhalen die recht deden aan het gevoel, zijn gemis verwoordde.

Diegenen van wie je houdt, verdienen heldendom. Zij staan boven de levenden en wij kunnen slechts met bewondering naar ze opkijken, door liefde verwarmd. Mijn vader was een verhalenman die je tot grote hoogte kon praten. Een keer heb ik hem gevraagd naar het verhaal van haar dood. Hij slikte, verdween in zijn gedachte en sprak toen:

'Een wilde hond, Inza, met bloeddoorlopen ogen en het schuim op zijn bek. Hij rende op je af met als enige doel je te verslinden. Jij was pas zes jaar, maar sprintte als een volwassen atleet de weg op. Dat beest rende je achterna.

Je moeder zag dit, Inza. Zij zag ook de bus die op volle snelheid op je afkwam. Toch twijfelde ze geen seconde. Ze rende de weg op, kon je nog net beet pakken en wist je weer veilig de stoep op te slingeren.

Voor haar was het te laat, Inza. Voor haar was het te laat.'

Dit is de laatste keer dat ik naar haar dood heb gevraagd. Ik was bang dat deze versie waarin hij mij en mijn moeder tot helden schiep zou wijzigen.

In mijn herinnering was er een oranje voetbal die de weg op rolde en de bumper van een bus. In mijn herinnering was er onoplettendheid en pech, en bestonden er geen helden.

De besnorde man tegenover me ziet me kijken naar de vrouwen, glimlacht en geeft me een knipoog. Ongemakkelijk lach ik terug en ontwijk zijn blik. Mijn gedachten zijn voor nu van mij.

– R –

“Drie keer kloppen”, staat er in sierlijk handschrift. Een, twee, drie. Mijn knokkels vallen tegen de deur en rusten er alsof ze een zware tocht achter de rug hebben.

Zoals altijd luister ik, en wacht twee seconden. Twee seconden waarbinnen ik altijd even de hoop heb dat er geantwoord zal worden. Wanhoop natuurlijk: het is er al vijftien jaar ijzig stil.

Zoals iedere avond stap ik naar binnen in kleine behoedzame passen, die me zo goed als ontraceerbaar laten. Schone sokken aan mijn voeten om geen smet aan het verleden te brengen.

Een keer per jaar ga ik met dezelfde voorzichtigheid naar binnen, gewapend met een kruimeldief, om al het stof dat een laag over de geschiedenis probeert te leggen op te zuigen.

Naast de deurpost staan op verschillende hoogtes, keurige horizontale zwarte lijnen getekend van twee tot drie centimeter lang en drie millimeter dik. Meetlijnen. Ik ben er mee begonnen toen Anna twee jaar oud was en heb later de achtenveertig centimeter van haar geboorte, en – op de gok – de vijfenzeventig centimeter van haar eerste verjaardag erbij getekend.

De werkwijze was altijd dezelfde: de voetjes plat op de grond, armen stijf langs het lichaam en de kin iets opgeheven.

'Adem in, Anna.'

De liniaal ging eerst horizontaal in de lengterichting over haar kruin, zodat ik op het punt waar de liniaal de muur raakte een stip

op het behang kon zetten. Anna deed een stap opzij, en door die punt trok ik dan nauwkeurig een horizontale lijn. Vervolgens deed ik een stap naar achteren, en samen keken we dan naar het resultaat.

Bij wederzijdse goedkeuring werd de lengte dan opgemeten en op de horizontale lijn geschreven. Elk jaar opnieuw.

Pas toen ze begon te puberen, wilde ze haar schoenen niet meer uittrekken en moest ik zo snel mogelijk de kamer verlaten. Maar ze stuurde me nooit voor het zetten van de lijn weg. Ze haalde slechts haar schouders op en hield zuchtend de deur voor me open als ik klaar was.

Haar kamer is nog steeds dezelfde als de laatste keer dat ze me wegstuurde. De typische kamer van een meisje dat geen meisje meer wil zijn en zich tegelijkertijd afzet tegen volwassenen. De kamer van een vijftienjarige. De kamer van een vijftienjarige in de jaren negentig. Roze behang. Posters van de Backstreet Boys, Westlife en een mannelijk model met ontbloot bovenlijf, frunnikend aan de knoop van zijn spijkerbroek.

Knuffels staan als een pluizige legerenheid opgesteld op een plank. De meest versleten knuffel: een konijn met anderhalf oor, ligt als enige op het bed.

Op het prikbord hangt een foto, genomen op het strand, waarop Anna omarmd tussen twee vriendinnen in staat. Haar huid oogt pijnlijk verbrand. Een grote zonnebril verbergt haar blauwe ogen. Ze lacht, en ziet er gelukkig uit.

Er hangt een foto van een knappe jongen, met lang bruin haar, gevangen in een hart van rode lippenstift. Twee punaises steken door zijn ogen.

Onder het bed geschoven, in een laag van stof, liggen een kinderbijbel, een opmaakhoofd waarvan het haar tot stekellengte is ingekort en een strip anticonceptiepillen waarvan alleen een woensdag gevuld is.

Het enige dat Anna niet zelf de kamer binnen had gebracht, waren een kleine portretfoto van haar glimlachende zelf en een kaars met de afbeelding van een loensende Jezus Christus, die ik op zolder vond. Ik ben geen religieus man maar die baardmans is verdomme toch een beetje het logo van hoop geworden. Die kinderbijbel heeft ze van haar moeder gehad denk ik. Zij geloofde. Op haar manier dan. Niemand die haar verdomme moest vertellen hoe het zat. De bijbel was slechts een vage leidraad waarvan ze haar eigen ideeën spon.

Volgens haar bestond de bijbel voor de helft uit onzin omdat de vertalers hun werk niet goed hadden gedaan. Goede God en kwaadaardige monniken.

Dat was een van de vele verschillen tussen ons; het geloof. Verder natuurlijk haar liefde voor een band als 'Wham', dat glibberige duo ontsnapt uit een tandpasta reclame. Zij begreep dan weer niets van mijn liefde voor de blues.

'Word je nou nooit moe van al dat geklaag?'

'Nee schat.'

Een bluesman groeit bij iedere nieuwe rimpel die in het gezicht verschijnt. Zo'n boyband-boy grijpt meteen, met de tranen in zijn ogen, als een echte gezichtscrèmejunk naar zijn toiletta's.

Heb je ooit iemand horen spreken over boybandlegendes en hun nalatenschap? Precies. Meer dan restjes opgedroogd glijmiddel in stoffige kieren zullen ze verdomme nooit worden.

Weer een ander verschil kwam naar voren toen we gingen samenwonen. Zij wilde het liefst ons nieuwe huis vol met Zweedse wegwerpmeubelen voor de massa stoppen. Ik had meer iets met douchegordijnen in het raamkozijn in gedachten, en een Komo-behangetje aan de muur. Mooi grijs is niet lelijk, en als je een keer te enthousiast je spaghetti bolognese naar binnen hebt geslurpt, dan vervang je gewoon een zak.

'Het moet groeien', probeerde ik haar over te halen om het op

mijn manier te doen.

'Beetje bij beetje, zodat het 'ons' wordt.'

Twee maanden kreeg ik. In het begin was ik er wel trots op. Twee kratten bier, plank erop, een paar kussens, en klaar. Biertje onder de leuning vandaan trekken bij droge keel: beetje lauw, maar wel 'ons'.

Acht weken later kwamen er alleen nog vliegjes onder de bank vandaan en had ik verdomme een reet van tropisch hardhout.

Ze had mijn gezicht het asfalt laten vinden en schraapte het weer liefdevol los. Vanaf dat moment ging zij over het interieur.

Het grootste verschil tussen ons: ik hield van haar, zij niet van haar.

Die verschillen tussen ons deden er niet toe, ze voegde iets toe: irritatie op zijn slechts en grootse bewondering op zijn best. Ik was een 'off-road-denker' zei ze dan. Ik nam liever de stoffige paden, groef mezelf liever in de klei, wroette liever in de blubber, terwijl zij de keurige asfaltstrook nam.

'We komen altijd weer op dezelfde bestemming.' Zo zei ze dat. Ze had ook kunnen zeggen dat we elkaar aanvulde, deed ze niet. Alles op haar unieke wijze.

Ik kende niemand met zoveel tegenstellingen. Ze was de enige vrouw die ik kende die als ze thuis kwam van de kerk, altijd een blikje bier met haar man wilde delen om een proost op 'de heer' uit te brengen. Dan deed ik er in ieder geval ook nog iets aan.

Ze was de enige vrouw die meer wist van voetbal, systemen en tactiek, dan wie dan ook, maar toch altijd voor dié ploeg was met de mooiste shirts.

De enige vrouw die de hele dag met stoeptegels kon sjouwen om een terras aan te leggen, en liever had dat ik in plaats van te helpen de aardappels vast schildde of vast de stofzuiger door het huis haalde.

De enige die na zo'n zware werkdag met haar roze nagels, waar de aarde op en onder stond, de gespen van haar tuinbroek losmaakte en dan in lingerie voor je stond, die in bepaalde delen van de wereld verboden is.

Als ik met mijn maten een potje pool ging spelen – meestal als zij het kerkblaadje rond bracht – konden ze aan me zien of ik de dag ervoor seks had gehad. Niet omdat er een glimlach op mijn gezicht stond, maar doordat ik mank liep. Ze was een monster, maar wel een verdomd pluizige. Ik kende niemand met zoveel tegenstellingen.

Soms denk ik weleens dat het niet mijn innerlijk of uiterlijk was waar ze op gevallen was maar op de gedachte dat ik redbaar was. Ja, ik mis haar, niet zoveel als mijn dochter, maar godsamme wat ik mis haar.

Ik haal mijn Zippo uit mijn achterzak tevoorschijn en geef verlichting aan Christus. Een hypnotiserend geelrode vlam, goud bijna, als een tastbare zonsondergang, grijpt zich aan de lont.

Ik laat me rustig zakken op de houten rand van het bed. De lakens met als opdruk een grote rode roos zijn opzij geworpen alsof Anna er zojuist is uitgestapt.

Een minuut of twee staar ik in de vlam, gedachten op nul, dan sta ik op en pak de stift en houten liniaal uit de lade van haar nachtkastje. Strepen ben ik blijven zetten. Op de gok. Al vijftien jaar, ieder jaar een streep erbij.

Gefeliciteerd Anna. Dertig jaar oud vandaag en al weer twee meter twintig.

De aarde staat stil. Uren verstrijken niet meer. Het enige dat ik kan hopen is dat zij zo besluit de andere kant op te draaien en vroeger weer gebeuren mag.

Reizend achteruit hoop ik dan de halte 'Markt 2007' aan te doen. Om me weer samen te voegen met mijn vader, zodat hij me dat steegje kan laten zien dat bijna niemand anders kent.

Papa zou zijn hand weer op mijn schouder leggen, de laaghangende tak van die oude boom tussen de laatste groente- en de eerste kledingkraam omhoog houden, en de schemering in wijzen.

'Daar Inza, ga jij maar voorop.'

De geur zou veranderen, doen denken aan gedroogd gras, aan de huls van de sigaar die mijn vader rookte op feestdagen. De steeg zou leiden naar een vriendelijke, kleine, oude man omringd door dozen die hun gewicht al lang niet meer kunnen dragen.

Dozen vol drama en avontuur. Boeken voor volwassenen en kinderen, strip- en hobbyboeken.

Kaft en de land en werelden laten zien die mijn fantasie niet hadden kunnen voortbrengen: mensen die dieren vouwen uit kleine vellen papier, een man die op eigen kracht over een drukke stad heen vliegt, een wereld van ijs waarin zelfs de dieren wit zijn, en ruimtewezens die met een kwade blik op de aarde neerkijken.

Papa zijn hand zou weer op mijn schouder rusten, en hij zou

fluisteren:

'Drie mag je er uitkiezen, Inza. Daar ben je wel even zoet mee.'

Ik zou weer 'Superman: Last Son Of Krypton', 'Robinson Crusoe' en 'James Bond: Moonraker' kiezen en ze binnen twee weken alle drie uitlezen. Van vooraf aan beginnen, langzamer dit keer, en opnieuw ontdekken. Verwondering, bewondering. Net zo vaak tot mijn vader me weer zou meenemen, en ik hem weer voor zou gaan onder de laaghangende takken van die oude wierookboom.

Ik begon met lezen en bleef lezen. De laatste tijd vooral reisverhalen, daarvoor vooral verhalen over helden waar ik het liefst iets van mezelf in herkende.

Zijn wij misschien ook iets van helden, vraag ik me af. Wij die het beest betreden hebben en met gevaar voor eigen leven reizen naar een plek die ons nieuwe kansen biedt. Kansen op avontuur of op de verminderde kans om door de politie als oud vuil uit je woning geslept te worden. De politie die zich niet hoeft te verantwoorden.

Zijn wij lafaards omdat we op de vlucht zijn geslagen? Superman was een vluchteling, al werd zijn planeet vernietigd natuurlijk.

Mijn gedachten zweven nog wat door de avonturen van anderen en keren met regelmaat terug bij die boekenkraam waar mijn vader vol trots op me neer keek. Het verleden zal niet terugkeren, maar de gedachte eraan doet eindelijk weer enkele minuten verstrijken.

Het wordt moeilijker om in deze houding te blijven zitten: de rug recht, armen om mijn benen heen geslagen en knieën tegen mijn bovenlijf aangedrukt.

Om kramp te voorkomen draai ik wat met mijn voeten en strek ik mijn benen in de lucht. De bewegingen zijn onhandig en mijn besnorde overbuurman moet zijn gezicht voor mijn voet

intrekken. Zweet staat op zijn gezicht.

Zweet staat door de droge hitte, gelijk aan die van een laaiend vuur, op alle gezichten in de buik van het beest.

Mijn overbuurman lijkt zich niet druk te maken.

Niet om mijn voet die onder zijn neus zweeft en niet om de hitte. Hij is duidelijk ergens anders met zijn gedachten: een fijnere plek.

Ik staar een gat in de stalen wand; land bij lange niet in zicht. De zee laat zich inmiddels horen, ronkt samen met de motoren een dreigende, hypnotiserende deun. De diesellucht drukt op de adem. Ook de verveling neemt toe.

Mijn ogen wennen langzaam aan het weinige licht en ik heb spijt dat ik geen boek heb meegenomen.

Het licht geeft ons huid een gele gloed. We spelen in een halfvergane film waarvan de kleuren uitlopen, het geluid verstoort, en het licht verdwijnt tot er niets dan zwart is.

Ik kijk hoe het meisje met de vlechten haar handen in een kom voor zich houdt, haar levensverhaal niet door haar vingers laat glippen, en de diepte in staart.

Ik kan wat schrijven. Later. En wanneer ik mezelf er van overtuigd heb, laat ik het lezen aan haar. Ze zal zich speciaal voelen, mij speciaal vinden. Ze zal glimlachen. Dat is een mooie gedachte. Het zou de beleving van deze reis al zo veel aangener maken. Maar ze zou het ook níét kunnen snappen, niet leuk kunnen vinden, en zo de hele beleving kunnen onderdompelen in teer. De druk die ik mezelf opleg is zwaar.

Er komt geen verhaal bij me op, geen locatie of personage waaruit ik verder kan schrijven. Mijn vader leerde me dat een schrijver niet meer nodig heeft voor een verhaal dan een locatie en een personage met een dwingende vraag, aan zichzelf of de buitenwereld. Verder is een beetje fantasie en gevoel voldoende.

'Zonder gevoel, Inza, schrijf je slechts wetten en gebruiksaanwijzingen.'

Mijn gedachten dwarrelen. Ik kan me niet concentreren en ik besluit eerst maar wat te eten.

Mijn hand zoekt in de plastic tas tussen mijn benen. De blik van ergernis van mijn machtige buurman drukt zwaar op me om het gekraak dat klinkt.

Voorzichtig pak ik een stuk brood en vouw het uit het krantenpapier.

De sportpagina van de 'Notre Voie' laat weten dat vooral de Ivoriaanse renners in de 'Tour de Côte d'Ivoire' succesvol zijn, gevolgd door enkele renners uit Mali.

Geluidloos probeer ik het stuk brood weg te kauwen. Dat had ik niet moeten doen. De korst schuurt langs mijn keelwand en blijft halverwege steken. Ik krijg geen lucht, slik nog een keer.

Mijn lichaam brandt. Mijn vuisten ballen, nagels graven zich in mijn handpalmen. Iets klauwt zich vast in mijn keel. Vlekken verschijnen voor mijn ogen.

Niet hier alsjeblieft. Niet nu. Bijna zestien jaar ben ik; laat me dat alsjeblieft halen. Ik draai me naar links, weg van de rest, en rust mijn voorhoofd tegen de metalen wand naast me.

Er klinkt een piep uit mijn keel als van een beest in gevaar. Ik mag geen geluid maken, mag de rest niet in gevaar brengen. Ik heb het gevoel bedolven te worden door zand; mond en ogen lopen vol.

Ik sluit mijn ogen en denk nergens aan. Secondelang niets. Onrust verdampt en maakt plaats voor ongekende kalmte. Mijn hoofd en lichaam begrijpen dat paniek energieverstopping is.

Iets neemt het van me over en ik hoef alleen te wachten op wat komen gaat. Ik zal sterven op een plek die niet bestaat. Een ezelsoor op een lege bladzijde. En net als er vrede is met het feit

dat de ontknoping van mijn levensboek zich al in de inleiding zal bevinden, grijpen twee sterke armen zich vast rond mijn middel.

Met forse kracht word ik naar achteren gesleept en omhoog getrokken. Mijn gezicht is slechts millimeters verwijderd van de buizen boven me.

Een inwaartse kracht wordt uitgeoefend, net onder mijn borstkas. Als geraakt door een rijdende auto, de voet van Drogba, een bokser in het zwaargewicht, plof ik neer. Er volgt geen knock-out. Lucht, lucht, pijn, een stekende pijn.

Dezelfde handen die me gered hebben draaien me bij en drukken me op mijn plek. Mijn buurman, mijn redder, de machtige. Tranen staan in mijn ogen maar vallen niet.

Verwongen expressies, maar niemand die wat zegt. Niemand die me verteld wat een idioot ik ben omdat ik hun levens op het spel heb gezet.

Alleen mijn overbuurman kijkt me bezorgd aan. Ik steek mijn duim voor hem op. Hij glimlacht en reikt me zijn flesje water. Ik wil hem niet beledigen door het af te wijzen, maar zou ook niet willen dat hij zelf tekort komt. Ik neem het aan, zet de opening aan mijn mond en stop het stromende water af met mijn tong.

Dankbaar knik ik naar de man die nu voor mij door zal gaan als 'De Zorgzame Snor.'

Mijn redder, die ik 'De Machtige' zal blijven noemen, grijpt ondertussen naar zijn hoofd en haalt zijn hand door zijn haar. Met afkeer kijkt hij naar zijn handpalm. Bloed. Hij mompelt een vloek en slaat het flesje water dat De Zorgzame Snor nu ook hem aanbiedt uit zijn handen.

Driftig stap hij over onze benen en vertrekt richting de ruimte waardoor Moussa me dagen geleden naar binnen leidde. Even twijfel ik of ik De Machtige misschien achterna moet gaan. Ik besluit het niet te doen, bang dat mijn avontuur voortijdig zal eindigen.

– R –

Wat een ongelooflijke lul is dat.

En het ratelt maar door. *'Lala. Mala, chacha.'* Zoiets. Ik heb hem al acht keer verteld dat ik geen Spaans spreek of versta. 'Non comprendo.' Dat dan weer wel.

'Moet je gewoon je papieren op orde hebben', zeg ik hem.

Hij in zijn eigen taal, ik ook. Spanjool gebaart zo driftig dat de over zijn kale kop gestreken haarlok opveert. Nu begint hij te smeken, houdt hij zijn hoofd schuin en vouwt zijn handen in gebed.

'Please sir, please.'

Werkt zijn, 'ik-spreek-geen-Engels-tactiek' niet meer, krijg je dit.

'C'mon amigo, c'mon.'

Hier krijg ik dus hoofdpijn van. Zou die Spanjool verdomme echt niet snappen dat hij het per armbeweging en per gezongen woord erger maakt?

De kans is natuurlijk groot dat er verder helemaal niets aan de hand is. Zijn papieren zijn gewoon niet in orde: data en gewichten ontbreken, en hij weet verdomme maar al te goed dat we hem een flinke boete kunnen geven of zijn schip en lading kunnen vasthouden tot alles is uitgezocht. Zal zijn werkgever niet leuk vinden, maar daar kan ik niets aan doen. Ik ga daar verdomme

niet over. Ik doe een eerste controle en rapporteer wanneer ik iets verdachts tegenkom.

Hij had gewoon even de moeite moeten nemen om zijn documenten netjes in orde te hebben. Dat had een boel gezeik en theatrale drift geschield.

'Amigo, blá blá blá, chá chá chá.'

Als zijn schip te zwaar beladen is en het kentert, dan ben ik de lul. Ik laat hem mijn vlakke hand zien. Even bek dicht denk ik.

'Moment please', zeg ik.

Terwijl ik een telefoontje naar de douane pleeg, loopt de Spanjaard driftig heen en weer, als een vlieg die om je hoofd blijft zoemen en constant je gezichtsveld in- en uitvliegt. Echt betrouwbaarder komt hij er niet door over. Verdomme blij dat bijstand onderweg is.

Als ik eerlijk ben, kan het me geen reet schelen of hij nou tonnen cocaïne of tonnen navelpluis vervoert, laat staan of zijn schip wel aan de veiligheidsnormen voldoet. Laat toch gaan die vent.

Als die verdomde boot van hem kapseist is dat triest. Maar niet het triest dat je echt raakt, slechts het triest dat je geleerd is te raken. Mijn hart is ondoordringbaar door een dikke laag littekenweefsel. Gelul? Ja, natuurlijk.

Nou, bij die douane dienst kunnen ze verdomme ook wel wat pepers inplanten. De reden dat ik doe of dit 'hele papieren wel of niet in orde' me wat kan schelen is omdat het de enige manier is waarop ik kán werken. Als ik het van me af laat glijden, alles los laat, red ik het gewoon niet meer.

Een aantal maanden heb ik dat gedaan. Anna was net weg en het leek er niet op dat ze vrijwillig zou terugkeren. De hele dag deed ik niets anders dan door de haven zwerven, terwijl mijn gedachten analyseerden wat er fout was gegaan en situatieschetsen maakte over het heden en de toekomst.

Ik voerde godsamme hele gesprekken met de vrouwen die niet meer in mijn leven waren, die op de vlucht waren geslagen. Had ik dan iets fout gedaan, iets ernstigs?

Het bleef malen, maar een echt antwoord kwam er niet. Collega's voelden met me mee. Ik negeerde ze, ging niet meer mee poolen en zonk weg in zelfmedelijden.

Na een maand verloren die collega's hun geduld, een maandje verdriet moet kunnen maar dit duurde godsamme toch te lang. Nu negeerden ze mij. Het werd één grote negeerwedstrijd zonder winnaar.

Na twee maanden werd ik op het matje geroepen. Ik moest plaatsnemen tegenover drie directieleden met ieder dezelfde blik in de ogen die verried dat het geen prettig gesprek zou worden.

Drie zwarte stropdassen. Ik voelde me terecht staan, mocht luisteren en knikken terwijl zij deden of ze dit gesprek en de hele rolverdeling daarin niet van tevoren doorgenomen hadden.

Er werd gezegd dat het niet gangbaar was dat er twee maanden lang geen onregelmatigheid gemeld was. Ze hadden gehoord wat mijn situatie was en lieten weten dat ze met me meeleeften en begrip hadden, maar tot een bepaalde grens. Een grens die inmiddels al gepasseerd was. Ik moest ze er van overtuigen dat alles goed was, dat het wel goed kwam.

'Vanaf morgen, nee, vanaf nu', zei ik.

Mijn baan verliezen was wel het laatste dat ik wilde. Mijn baan was het was het laatste dat ik had.

Dat is dus de reden dat ik het die Spanjool zo verdomde lastig maak. Het is de enige manier waarop ik nog kan werken. Altijd een paar volt op de zenuwen.

Hij heeft het opgegeven die zenuwlijder. Zijn rug naar me toegekeerd. Gelukkig, ik was bang dat hij op de pruillip en de betraande ogen over zou gaan. De douane staat er goddank binnen een kwartier.

Met zijn drieën zijn ze. Degene die de leiding heeft, stelt zich voor, al heb ik al zeker acht keer eerder met hem te maken gehad. Niet dat ik zijn naam nog weet. Het hart en geheugen al bezet.

Verdomd lelijke vent trouwens. Zijn linkergezichtshelft lijkt wel twee jaar ouder dan zijn rechter.

De andere twee douanemedewerkers lijken een stel. Een slungelige pokdalige jongen met rood haar, en zo'n gothic-type met inktzwart haar, en vol gaten in haar gezicht die ze na werktijd weer op zal vullen met hang- en sluitwerk.

Mij hebben ze nog geen blik gegund. Ze hebben slechts oog voor elkaar. Ik geef ze geen ongelijk. Wanneer de goden mij bespreken, zal er altijd een zijn die zegt: dat kan mijn zoon van twee ook.

Als ik die lelijke van de douane de situatie nog een keer heb uitgelegd, wens ik hem succes en geef hem een schouderklop. Hij kijkt me verdomme aan alsof ik hem een onzedelijk voorstel doe.

Ik groet de Spanjool: 'Adios amigo.' Hij zegt niets terug.

Een blik op mijn horloge. Bijna pauze. Lekker getimed. Tijd voor een bak schedelbrekend slootwater. Kan ik mooi nog een paar bladzijdes lezen. Begin er net een beetje in te komen.

In de kantine aangekomen kijk ik om me heen, op zoek naar een lege tafel. Een zoektocht naar afzondering. Dan is daar die elegante handwui. De armbandjes om haar pols rinkelen en schitteren onder het botte tl-licht. Het is die nieuwe.

In de hoek zie ik nog een vrije plek. Ik versnel mijn pas zodat niemand me voor is. De glinstering in mijn ooghoek blijft. De hand wuift nog steeds en wordt nu begeleidt door een: 'Joehoe!'

Pas als ze: 'Joehoe, Grump!' roept, heb ik door dat ze mij bedoelt. Liesbeth was het. Het geheugen keert soms net op tijd terug.

'Ik heb een plaatsje voor je vrij gehouden.'

Het tafeltje dat ik op het oog had, is nog vrij. Ik twijfel en loop dan toch naar Liesbeth toe.

'Hoi', zeg ik schuchter, met wat roest op de omgang.

'Ik wilde je nog even bedanken hoor.'

'Oh.'

Ik ga tegenover haar zitten.

'Die Jochem is inderdaad een gluiperd. Binnen een kwartier had die engerd zijn arm al om me heen geslagen. Zogenaamd om wat op mijn scherm aan te wijzen. Alsof ik niet weet hoe je een eenvoudig sjabloontje op moet stellen, sorry hoor.'

'Ja,' zeg ik, 'die lul heeft meer secretaresses versleten dan Bic pennen.'

Dit heb ik haar gisteren dus ook al gezegd. Ze lacht evengoed. Het voelt als een plicht om haar wat vragen te stellen nadat ik er gisteren zelf hele verhalen heb uitgegooid. Ik leek wel lek, verdomme.

'Bevalt het een beetje, nieuwe baan?'

'Ja, wel spannend allemaal hoor. Nieuwe mensen, andere omgeving.'

Ik knik, blijf luisteren, kaken op elkaar geklemd.

'Blij dat ik jou heb leren kennen hoor, maakt het toch wat makkelijker als je een aanspreekpunt hebt.' 'Fijn', voegt ze er aan toe en beweegt met haar schouders alsof er een rilling door haar heen gaat. Ze brengt haar hand naar me toe over tafel, bedenkt zich dan en trekt hem snel terug.

Ze wijst naar mijn '*Blues is not dead*' shirt en vraagt: 'Ben je daar fan van?'

'Beetje.'

'Wat leuk. Ik wist niet dat dat nog bestond. Speel je zelf?'

'Ik ben niet praktiserend.'

Ze neemt mijn woorden eens goed op, laat ze rond gaan in haar hoofd, ruikt, proeft en spuugt dan uit: 'Goh.'

Hier zitten we dan, twee mensen die op het eerste gezicht niets met elkaar gemeen hebben. Toch lijkt er een band te zijn.

'Ben je hier een beetje bekend?' vraagt ze.

'Amsterdam bedoel je?'

'Ja', knikt ze driftig.

'Beetje, hoezo?'

'Zou je me morgen anders niet wat van de stad willen laten zien? Een borreltje of een etentje. Wat jij wil natuurlijk.'

Ze overvalt me en ik laat weten dat ik het morgen nogal druk heb. Gelukkig vraagt ze niet waarmee. 'Overmorgen dan?'

'Ja, nee, sorry, drukke dagen.'

Dan vraagt ze godsamme ook nog naar de dag erna en kan ik het gezicht tegenover me niet langer weigeren. Het is misschien wel weer eens goed om de deur uit te gaan. Het is verdomme maar wat lang geleden.

Ik geef haar het adres van de tent waar ik voor het laatst gegeten heb met mijn vrouw. Het adres weet ik gek genoeg nog, de naam van de tent is me allang ontschoten. Wat ik me vaag herinner is dat het smaakte; ik had schnitzel, en mijn vrouw had het naar haar zin.

We praten een eind aan de pauze. Geen woord gelezen. Ik twijfel of ik dit vervelend vind.

Ze praat als een beschonken engel, harde woorden verpakt in zijdezachte fluister.

Het zwijgen is doorbroken. Haar gezicht is slechts enkele centimeters verwijderd van het mijne. De geurloze adem verwarmt mijn gezicht bij iedere klank.

'Idioot, je had ons bijna verraden. Denk toch na sukkel!'

Haar pupillen groeien en krimpen; geen ontsnappen aan. Ik wil het graag goedmaken met één juiste zin, al weet ik dat ik mijn belofte aan Moussa om stil te blijven dan nu al verbreek. De woorden komen niet.

Ik heb moeite om helder na te denken. De omstandigheden vallen me steeds zwaarder. De temperatuur in de machinekamer lijkt nog steeds te stijgen. Door de droge hitte heb ik constant een droge keel, maar ik besef dat we ons drinken zoveel mogelijk moeten sparen.

Hoeveel ik ook schuif – tot grote ergernis van mijn machtige buurman – ik kan maar geen prettige houding vinden. En nu is het meisje met de blauwe linten in het haar ook nog kwaad op me. Nog dagen zal ik onder dezelfde omstandigheden door moeten.

Toch is er iets veranderd. Mijn verslikken heeft iets in beweging heeft gezet. De Machtige heeft zijn macht vergroot door mij van

de verstikkingsdood te redden en er is een verschuiving in meningen opgetreden: zij die mij als bedreiging voor hun eigen veiligheid zien en zij waar bezorgdheid op het gezicht is verschenen. En zij. Zij die hier voor me zit, gehurkt. Haar besluit om het zwijgen te doorbreken heeft een aanzwellend gefluister aangewakkert. Als de eerste bries die vooraf gaat aan een hevige storm.

De tweelingbroers die eerder niet het lef hadden op te kijken komen nu overeind om het bloed weer in de benen te laten stromen. De voeten zullen slapen.

Wij blijven elkaar enkele seconden aankijken. Met een flikkering van haar oogleden is plots de hardheid in haar gezicht verdwenen. Ze fluistert: 'Gaat het weer met je?'

Voordat ik kan antwoorden zetten holle voetstappen boven ons alles stil. Ieders adem ingehouden. De tweelingbroers staan als standbeelden zo stil. De bulderende lach van een schurk aan de winnende hand, barst boven ons los. Dreigend.

Het verborgen gedeelte van de wereld waarin wij ons begeven draait pas weer als de voetstappen en bulder minuten achter ons liggen.

Iedereen laat zich weer voorzichtig afzakken langs de wand en trekt de knieën weer op. Het zwijgen is weer ingezet. Bijna alles is weer bij het oude, alleen zit zij nu naast me.

De Zorgzame Snor zendt me een glimlach die lijkt te zeggen: dat heb je goed voor elkaar. Ik lach kort terug.

Het ongemakkelijke gevoel dat de Zorgzame zijn aandacht me in het begin bezorgde is weg. Ik voel me op mijn gemak met mijn overbuurman en neem hem nu voor het eerst eens goed in me op.

Zachte, vriendelijke ogen. Eind dertig, begin veertig schat ik hem. Meer respect voor de dromende jeugd dan voor de praktische en afgevlakte volwassenen. Een mogelijk verlangen naar vroeger. Zijn eigen doelen uit zicht geraakt? Misschien is het

vaderlijke zachtheid die van hem afstraalt.

Het kan natuurlijk ook zo zijn dat hij nooit vader is geworden en in iedere jongen zijn niet bestaande zoon ziet en hij ieder meisje, alsof het zijn eigen dochter is, veilig bij de hand wil nemen. Dan moeten er wel tranen lopen aan de achterkant van die vriendelijke ogen. De zorgzame Snor. Ik glimlach naar hem en hoop dat dit hem niet te veel pijnigt.

De Machtige keert terug. De opluchting op zijn gezicht die het legen van zijn blaas hem bracht verdwijnt snel als hij ziet dat zijn oude plek bezet is.

De Machtige is iemand die zijn irritaties niet verwerkt maar opspaart. Iedere irritatie stapelt zich op de vorige en wordt verwerkt in zijn gelaat. Alleen ik al, heb de groeven in zijn gezicht een millimeter verdiept.

Je ziet hem verkrampen en met tegenzin plaatsnemen naast de vrouw zonder moeder-uitstraling. Voor hem voelt dit als het verkrummen van status. Iets wat hij onder geen enkele andere omstandigheid over zijn kant zou laten gaan.

Ik leun nog steeds zoveel mogelijk tegen het metaal links van me. Eerder deed ik dit uit vrees tegenover de hardheid naast me: een lichaam vol afkeer en ergernis.

Nu is het de zachtheid die me afschrikt. Hoe haar ziedende fluister overging in bezorgdheid. Ik ben er zeker van dat zij een warm persoon is. Het is eerder mijn afstandelijkheid waarvan ik bang ben dat het haar afschrikt. Ik heb geen idee hoe ik moet laten merken dat ik blij ben dat ze naast me zit.

De Zorgzame Snor voelt mijn spanning en geeft met een klein neerwaarts handgebaar aan dat ik moet kalmeren.

Zoals mijn vader ooit zei: 'Inza, als jij ooit tegen de vochtige neus van een tijger aanloopt en de honger op zijn adem ruikt, zal hij op de vlucht slaan omdat hij jouw zenuwen niet de baas kan zijn.'

Papa wist in ieder verhaal wel een dier te verwerken. Ik pak mijn kladblok, zet de punt van mijn pen op het papier en draai cirkels tot de blauwe inkt ononderbroken lussen vormt en schrijf dan: *“Ja, het gaat.”*

Zachtjes stoot ik haar aan. Haar ogen gaan van mij naar het papier en nemen de letters op als kleine wonderen. Ze staart van het papier naar mij en weer terug om zeker te weten dat ik het ben die daar de hoofdrol speel in donkerblauwe inkt. Ze neemt het in zich op. Elk woord krijgt de betekenis die het verdient.

Haar vingers glijden om de bovenkant van de pen, raken mijn vingers die nu een voor een hun grip loslaten. Een sierlijk handschrift verschijnt.

“Daar ben ik blij om. Je liet me schrikken. Wat is jouw naam?”

Ik neem het kladblok en de pen weer van haar over en schrijf: *“Inza Tadjó. Hoe heet jij?”*

De vraag is eenvoudig, toch neemt ze haar tijd. Niet dat er haast is: we hebben nog dagen, mogelijk weken. Uiteindelijk drukt de punt tegen het papier en verschijnt haar voornaam.

“Saran.”

Geen achternaam. Ze lijkt het mysterie rond zichzelf zo lang mogelijk in stand te willen houden. Ik moet oppassen dat ik geen vragen stel waardoor ze niets meer wil vertellen. Terwijl we de tijd nemen om naar elkaar te schrijven voel ik de ogen op ons gericht staan. Afkeurend. Alleen De Zorgzame Snor gloeit van trots.

Het maakt me niet uit wat anderen denken of vinden, ik ben bijna zestien, zo goed als volwassen. Heldendom is niet te bereiken via ongeschreven wetten. Zou Drogba de wereldster zijn geworden die hij nu is als hij geluisterd zou hebben naar de mensen die hem toeschreeuwden dat hij die bal eens moest laten liggen en wat nuttigs moest gaan doen? Ik denk het niet.

Het papier blijft tussen ons heen en weer gaan, soms nadat er

seconden lang naar gestaard is, andere keren lijkt het dat ze mijn vraag al aan zag komen en vloeit het antwoord onmiddellijk uit de pen. Het gaat goed met haar.

We schrijven in korte zinnen, alsof we nog aftasten wat we aan elkaar kwijt willen. Als zij naar het papier staart, staar ik naar haar. De lange vlechten, het blauwe lint, de onrustige ogen en een spleet tussen haar voortanden die zichtbaar wordt als ze lacht. Iets wat ze doet als ze er uit is wat ze op wil schrijven. De punt van haar tong wordt zichtbaar tussen haar voortanden vlak voordat haar mond weer sluit.

De vrouw die naast haar zat, blijkt niet Sarans moeder maar een tante. Zonder dat ze dit schrijft, begrijp ik dat ze niet veel met elkaar op hebben. Ik durf niet te vragen waar haar moeder wel is, ook omdat ik die vraag zelf nog niet wil beantwoorden.

Ze vraagt me waarom ik een kladblok mee heb en ik schrijf haar dat lezen en schrijven is wat ik graag doe. We houden meer achter dan dat we vertellen.

Ze vraagt me of ik een verhaal voor haar wil schrijven en sluit dan haar ogen. Langzaam valt ze in slaap. Haar hoofd tegen mijn schouder. Haar ademhaling kalm en constant.

Ik lees ons gesprek nog vijf keer over. Dan vallen ook mijn oogleden dicht. Langer vechten tegen de slaap heeft geen zin. Het verhaal dat ik voor haar zal schrijven moet wachten. Het kladblok ligt op mijn schoot en vangt de pen op die uit mijn vingers glijdt.

Ons gesprek blijft rondgaan in mijn hoofd en zoemt me in een slaap vol verwachting. Ik zie ons aan land gaan. Met zijn allen lopen we een lange plank af, Saran en ik voorop, De Zorgzame Snor daar vlak achter. De eens zo machtige sluit nederig de rij. Er is een heldenontvangst met vrolijke muziek en een versierde haven.

Een koningin met een gouden kroon die glinstert onder de felle zon, en een witte pluizige mantel van ijsberenbont om haar schouders wacht ons op.

Op haar opengevouwen handen rust een rood zijde kussen met daarop een grote sleutel die van de stad of het land moet zijn.

Naast de majesteit staan mannen in pak die strak voor zich uitkijken.

Stap voor stap, applaus in ontvangst nemend, dalen we de plank af. Saran pakt mijn hand vast, streelt hem met haar duim.

Achter het welkomstcomité doemt plotseling een buffet op: een meterslange tafel waarover een wit kleed ligt dat tot de grond reikt, en waarop meer eten staat dan een hongerige groep vluchtelingen aankan. Mijn maag knort bij het zien van zoveel vers fruit. Mango's liggen er, mandarijnen, ananassen, bananen en zuurzakken. Ook staan er grote schalen met visstoofpot, kip, en gebakken bananen met ui en pepers.

De kruidige geur bereikt de loopplank. Ook voedsel en drinken uit dit gedeelte van de wereld mag niet ontbreken: stapels met broodjes hamburgers, chocoladerepen en blikjes cola.

Saran knijpt in mijn hand en wijst naar een groepje mensen dat komt aanlopen. De eerste die ik herken, is mijn grote vriend Mamadou. Onder zijn arm is een oranje bal geklemd, met zijn vrije hand zwaait hij enthousiast naar me.

Mijn vader loopt naast hem met een stapel boeken in zijn handen die tot zijn kin reikt. Achter hem lopen twee vrouwen van mijn vaders leeftijd.

Een van de vrouwen heeft twee vlechten, elk afgebonden door een blauw lint. Het is een oudere versie van Saran. De andere vrouw herken ik van de foto's die mijn vader op de stenen tafel in de slaapkamer heeft staan. Het is mijn moeder. Mama is er weer.

Het besef dat ik droom komt door. Ik probeer me aan de droombeelden vast te houden.

Tevergeefs.

– R –

Iets doet me vermoeden dat ze hier geen schnitzel meer verkopen en het bier niet meer per halve liter gaat.

Wat ooit een parkeerplaats was voor hongerige geliefden, families, truckers, intellectuelen en intellectuele, verliefde truckers is nu een grote kunstzinnige tuin geworden.

Het is verdomme alsof je een surrealistisch schilderij wordt binnengezogen. Een houten brug leidt over een vijver waarin met anabolen geïnjecteerde goudvissen zwemmen tussen lelie-eilandjes, bewoond door roze bloemen, en gaat over in een wit grindpad dat zich een weg kronkelt tussen grote keien en wonderlijke bomen.

Ik herken de bonsai. De witte en roze bloesembomen heb ik eerder gezien, maar nooit zo vol als deze. Er staan ook bomen die ik voor het eerst zie en waarvan het me verbaast dat ze hier, in dit klimaat, kunnen groeien.

Wat ze gemeen hebben is dat hun onderhoud gepleegd lijkt te zijn met een pedicuresetje. Iedere boom minutieus in vorm gebracht. Dit alles onder goedkeurend toezicht van een slank boeddhabeeld. Hij straalt rust uit. Dat kan ik verdomme niet van mezelf zeggen.

Weer kijk ik op mijn horloge. Kwart over zeven. Verdomme een kwartier te laat. Ze zal zo wel komen. De afgelopen twee dagen

had ze het iedere pauze over niets anders. Ze is jong, knap en kijkt er dus naar uit om uit te gaan met iemand wiens hart verdomme nog grauwer is dan zijn lever.

Ik ben niet jong, humor ben ik mee gestopt, spontaniteit kun je vergeten en ik ben godsamme al helemaal niet sportief.

Mij zul je dan ook niet vinden in zo'n sportschool waar de spiegels beslaan door het gehijg van de 'ik-fetesjist.' Een sixpack is ook meer iets voor diegene die denken dat een laag zelfbeeld nog tot iets te kneden is.

Mij zul je niet zien rondrennen in een te strak broekje, met de stompzinnige lach op mijn gezicht van een schaap op verboden gras, terwijl het zweet van mijn voorhoofd gutst. In mijn kast hangen geen strakke broekjes, al zullen ze dat vanzelf wel worden. Maar het klikt tussen ons. Als puzzelstukjes van twee totaal verschillende puzzels die toch in elkaar blijken te passen. Wonderlijk.

Ik ben nerveus merk ik. De buitenlucht versterkt dit. Zenuwen. Het begon vanochtend al. Meteen klaarwakker, terwijl ik helemaal geen ochtendmens ben – of middag- of avond-. Klaarwakker dus, liggend op mijn zij, als een eenzame lepel.

Gedachten aan Anna, haar moeder, schnitzel en Liesbeth hielden godsamme een wedstrijdje skippyballen in mijn hoofd. *Boing, boing*. En hoe zat het ook alweer met de volgorde van het bestek, moest ik vertellen over Anna en mijn ex: de vrouw die ophield te bestaan en waarvan ik verdomme niet eens weet of ze nog leeft.

Ik opende de deur van Anna haar kamer. Alles lag nog prettig in het duister: het kon maar zo zijn dat ze er nog lag, dat ze deel uitmaakte van dat hoopje schaduw. Ik deed de deur weer dicht en liep de krakende treden af. Mijn knieën duwden mijn ochtendjas open. Dat zal godsamme geen fraaie voorstelling geweest zijn.

Ik had trek in koffie en verdomme honger als een pony met vraatzucht. Het keukenkastje schijnbaar ook, want een deel van

de inhoud was weg.

Ik wist toch goddomme zeker dat ik nog wat in huis moest hebben. Kasten leeg getrokken, alles op het aanrecht gegooid: niets. Dan maar naar de winkel.

Ik was de eerste. Het anders zo volle plein uitgestorven.

Het meisje dat de deuren van de supermarkt opende keek me aan alsof ik de idioot was die ik ben om al zo vroeg op pad te gaan voor boodschappen. Alsof er grote schaarste op komst is.

Mijn soort mensen was nu opeens verantwoordelijk dat haar wekker zo vroeg ging. Ze bleef me strak aankijken. Haar ogen waren rood. Ze had gejangt of een flinke kater. Ze droeg make-up, maar niet van die ochtend.

Een mandje met wielen. Dragen of trekken? Keuzes veranderde in dilemma's. Een korte risico-analyse haalde me over tot tillen. Het beeld van een kantelend mandje woog te zwaar.

Doordat ik de enige was in de hele winkel voelde ik me verdomme alleen maar nog ongemakkelijker. Gehaast en beschaamd pakte ik waarvoor ik kwam.

Het cijfer drie bij de enige bezette kassa in werking lichtte fel op. De poort naar buiten. Vrijheid. Het blauwe uniform achter de kassa keek me zonder blinken aan en rolde er op dwingende toon uit: *'Heeft u een bonuskaart? spaart u zegels? heeft u er misschien vijftien cent bij? spaart u wiebelwalrussen?'*

Het voelde aan als een verhoor. Zweet perste zich door de klieren. Ze had me verdomme bijna gebroken. Bijna een zenuwinzinking door zo'n jonge griet. Veel ouder dan vijftien kon ze godsamme toch niet zijn. Rode sproeten op het blanke gezicht. Fel groene ogen.

'Meneer?'

'Doe ... doe maar.'

'Sorry?'

'Die wiebel ...'

'Geen bonus dus?'

'Denk het niet.'

Vroegen ze dit altijd? Zei ik normaal gewoon overall nee op of zweeg ik alles dood? Door dit etentje lijkt ik wel net iets meer aan de oppervlakte te komen, mag of moet ik weer mee doen met de rest van de wereld. Ik weet verdomme niet eens of ik de regels nog ken.

De rest van de dag liep al niet niet veel soepeler. De wijzers van de klok schoten van links naar rechts en weer terug. Vaag? Nogal.

Net als ik op het punt sta de tuin in te gaan om te kijken of Liesbeth daar misschien al die tijd al op me wacht, komt ze aanlopen in de passen van zo'n 'heen-en-weer-loop-model'.

Het lijkt erop alsof ze gewacht heeft tot de hemel het lichtroze van haar schoenen aannam. De hakken hoog en glanzend. Ze draagt een zwart jasje dat bijeen gehouden wordt door twee lichtroze knoopjes en een strakke zwarte rok die loopt tot de knieën en door haar enthousiast groetende armbewegingen nu angstig makkelijk omhoog kruipt.

Het is een strijd tussen sexy en chique waarin die twee knoopjes van haar jasje weleens bepalend kunnen zijn voor de uitkomst. Met het gemak waarop Muddy Waters een slide inzet, strijkt ze haar rok weer glad met haar duim.

'Nee, echt, Grump, schitterend. Oh, sorry hoor, ik vergeet je helemaal te begroeten. Hoi, bedoel ik. Maar dit is echt mooi hoor. Echt iets voor jou.'

Haar ogen groeien en duwen de zwarte kunstwimpers omhoog. Wimpers die me doen denken aan de troep kraaien die zomers altijd rust op de nok van mijn dak. Met een gillette klappt ze in haar handen: 'Sushi!'

Ik heb geen idee waar ze het over heeft. Planeet aarde is

verdomme niet meer wie zij geweest is.

'Dat had je echt niet hoeven doen, Grump, echt niet.'

Ik haal mijn schouders op en begrijp dat ik betaal. We wandelen de brug over. Haar hakken glijden weg over het grind en laten witte stofwolken op.

Dat haar enkels het houden is een wonder. Bijna valt ze voorover. Mijn arm schenkt zich aan haar zonder met mij te overleggen. Zonder enige twijfel neemt ze hem aan en begeleid ik haar, zoals een vader zijn dochter naar het altaar zou begeleiden, naar de ingang van 'Het Sushi Paleis'. Een spoor van roze en witte bloesemblaadjes volgt ons.

Liesbeth neemt de omgeving in zich op alsof ze alles in haar tas wil stoppen. Bonsai boompjes als aandenken aan een hopelijk gezellige, maar niet ál te dure avond.

– I –

School is uit. Mamadou en ik slenteren over het verlaten strand op weg naar huis. Met de punt van ons schoen trekken we een zo lang mogelijk spoor door het oranjebruine zand. Wie de lijn breekt verliest.

Het voelt alsof we ons ruimteschip hebben verlaten en deze nieuwe planeet voor onszelf hebben. Dat gevoel verandert als we naar rechts kijken, waar hotels, kantoren en schoorsteenpijpen in smog verdwijnen.

Links van ons heerst rust onder een helderblauwe hemel. We zien onszelf aan de andere kant van de oceaan zwaaien naar dit thuisland. Groter, knapper, rijker en succesvoller zijn we.

Van de grote kaart op school, die naast het bord hangt, weten we dat daar Brazilië moet liggen.

'Daar komen goede voetballers vandaan, maar voor succes moet je naar Europa', zegt Mamadou, die met toegeknepen ogen en uitgestrekte arm zijn wijsvinger in een bocht de oceaan over stuurt.

Er verschijnt een grijns op zijn gezicht die ieder van zijn ideeën vooraf gaat. Hij wijst nu naar de vuurtoren zo'n tweehonderd meter verderop, daar waar de zee het strand naar rechts stuurt.

'Wie als eerst de toren aantikt heeft gewonnen.'

Hij ziet dat ik twijfel en voegt er aan toe: 'kom op, Inza. Ik geef

je twintig seconden voorsprong.'

Snel neem ik een diepe teug frisse zeelucht, laat het zout op mijn longen slaan en begin zonder wat te zeggen, harder te rennen dan ik ooit heb gedaan. Ik heb hem verrast, ben al zeker vijf meter onderweg als hij luid maar kalm begint af te tellen vanaf twintig.

Wanneer zijn stem niet langer klinkt zet ik mijn armen in, ik zwaai ze langs mijn lichaam om meer kracht aan mijn grote passen te brengen.

Het mulle zand maakt het lopen zwaar. Ik zink steeds verder weg. Na zo'n honderdvijftig meter ben ik blij dat mijn voeten het betonnen pad vinden, even, en dan begint het omhoog te lopen. Zwaarder, zwaarder. Nog dertig meter, nog twintig meter, nog tien meter.

De helling wint het, ik kan niet langer versnellen en voel Mamadou me in de laatste meters voorbij vliegen.

Ik laat me tegen het witte steen van de toren vallen. Stof waait op en dwarrelt door stroken zonlicht. Mamadou komt naast me zitten, hijgt na, en zegt met gemeente bewondering: 'Je had me bijna, Inza, je had me bijna.'

Ik ben niet in staat iets terug te zeggen, sluit mijn ogen en zie het dwarrelende stof nu als een helder sterrenlandschap op mijn netvlies verschijnen. Ik ben duizelig, dorstig, vermoeid, niet in staat gedachten te vormen, laat staan te spreken. Toen en nu.

De vraag die Mamadou me stelt is dezelfde die ik voor me heb in sierlijke letters: *“Heb je een verhaal voor me?”*

Dagen zijn verstreken. Dagen vol van hetzelfde. Dezelfde angst, dezelfde onzekerheid, hetzelfde verloop.

De meeste ogen zijn gesloten. De ogen die open zijn staan leeg: verlaten door emotie. Er wordt ongemakkelijk geschoven. Ieder

stuk zitvlak pijnlijk en beurs.

Er wordt gezwegen, gestaard, minimaal gedronken en gegeten. Conservenblikjes met vlees en vis worden opengetrokken. Kleine stukken brood worden afgescheurd en zo lang mogelijk in de mond gehouden om het gevoel te krijgen een aanzienlijke tijd gegeten te hebben.

Water gaat eerst minutenlang rond in de mond voordat het doorgeslikt wordt.

Het toilet is de kale vloer om de hoek. De doordringende geur neemt in sterkte toe en dreigt ons te verraden.

Ik voel me verward, leeg.

Ik ben net wakker. De punt van mijn pen wacht ongeduldig op het papier tot hij een verhaal doorkrijgt. Er zijn dromen die aan me kleven waarvan ik de beelden niet kan bovenhalen maar de emotie van kan beetpakken.

Van tijd en plaats ben ik me niet bewust. Ja, al dagen verscholen in de buik van dit schip, dit beest.

De precieze plek waar het beest nu is of ons heen brengt is onbekend. We zijn op weg naar Europa schreef Saran. Een reis die volgens haar ongeveer drie weken zal duren.

De eerste week zal nu voorbij zijn. De dagen houd ik niet meer bij, de uren ook niet. De wijzers van mijn horloge staan stil. Het glas gebroken. Mijn arm moet de wand geraakt hebben toen De Machtige mijn leven teruggaf.

De Machtige, die het lijkt het te kunnen vinden met Saran haar tante. Hun gezichten verzachten als zij elkaars ogen vinden. Vluchtige blikken van gelijkgestemdheid worden uitgewisseld.

Er groeit iets tussen die twee zonder dat ze elkaar gesproken hebben of elkaars naam kennen.

Zij hebben geen pen zoals Saran en ik. Niet dat wij veel van elkaar weten. De pen is onzeker, bang voor afwijzing.

Mijn vader verschijnt in gedachten en vertelt – zoals zo vaak – een verhaal voor het slapen gaan.

Mijn pen komt in beweging.

“De hemel blauw met klein dons. De zon prikt liefkozend.

Een mooie dag om te wandelen voor sommige, voor andere niet, voor één iemand beide of geen, en zelfs dat dan weer niet.

De man zonder mening bewandelt de straten

wanneer dan ook

geen in het bijzonder.

De schoenen die hem hebben uitgekozen dempen het geluid van zijn stappen op het beton.

Afdrukken laten ze niet na.

De man zonder mening.

De zon steelt zijn schaduw.

Hij was niet altijd de man zonder mening.

Als baby geboren.

Zijn levensloop volgend.

De mensen vinden hem open van geest of inhoudsloos.

Hij spreekt ze niet tegen, knikt niet instemmend.

Ze vertelden hem wat een goed politicus hij zou zijn.

Niet wetend wat anders te worden, volgde hij hun raad.

Nu wandelt de man zonder mening met een hoofd vol met vragen.

Gebogen, zoekend naar antwoorden.

Niet bewust van wie hem tegemoet komt.

De man vol met vuur.

Hij loopt rechter op.

Zijn stappen zijn groot.

Het beton zal het weten.

De zon is zijn spotlicht

De man vol met vuur.

Slechts één mening telt, dat is de zijne.

Strijden wil hij, voor een ander, vooral voor de ego.

De mensen vinden hem strijdvaardig of arrogant.

De man vol met vuur heeft slechts vrienden en vijanden.

Ze vertelden hem wat een goede politicus hij zou zijn.

Nu wandelt de man vol met vuur met een hoofd vol met plannen om de wereld te redden en aanstaand succes.

Zijn blik strak vooruit, slechts gericht op zichzelf.

De man zonder mening.

De man vol met vuur.

Beiden op ramkoers.

De botsing is groot.

De botsing is luid.

Er wordt hevig gevloekt.

De zon is verward.

De man zonder mening.

De man vol met vuur.

Zij bestaan niet meer.”

In de versie van mijn vader waren de twee mannen apen: de een zwaaiend aan takken en wild kloppend op zijn borst, de ander zittend op een tak helemaal boven in een boom, ineen gekropen, verstopt tussen de bladeren. De rusteloze en de besluitloze aap.

De borstklopper slingert aan een liaan en landt daar waar geen andere aap lijkt te zitten.

Ik overhandig Saran mijn versie en sluit zo goed als mijn ogen. Ik speel de slapende zodat ik tussen de wimpers van mijn rechter oog nog net haar reactie kan zien.

Haar ogen schieten vluchtig over mijn slordige krabbels.

Zo nu en dan glimlacht ze klein en kijkt vragend naar het papier, precies zoals ik naar mijn vader gekeken moet hebben toen hij zijn versie van dit verhaal voor het eerst vertelde.

– R –

Nog nooit zoiets gezien.

Er staan rechthoekige, donkerbruine tafels die zo laag zijn dat ze er geen bijpassende stoelen bij hebben kunnen vinden.

Om privacy te creëren zijn papieren kamerschermen om de tafels heen gezet.

Onze burens zijn slechts schaduwen op rijstpapier. Kleine Japanse meisjes zingen vanuit de plafondplaten over een rustig en simpel pianodeuntje heen: zachtjes omdat ze niemand willen storen.

Kleine vierkante kussens zijn neergelegd als ondersteuning voor de knieën.

Ik kon me niet voorstellen dat ik hier moest gaan zitten, nu kan ik me verdomme niet voorstellen dat ik ooit weer overeind kom.

Nog maar een slok. Dat ik het echt lekker vind kan ik niet zeggen, wel dat ik er al vijf of zes op heb. Ik mag me al bijna expert noemen.

Een korte sake introductie: sake wordt gemaakt van rijst, gist, koji – een soort schimmel – en water. Pin me er niet op vast. Er zit zo'n dertien tot negentien procent alcohol in. Het kan koud, warm, en heet gedronken worden en wordt verdomme per glas minder onsmakelijk.

Liesbeth drinkt rosé en houdt hetzelfde tempo aan als mij. Ze draait de steel van haar glas heen en weer tussen haar vingers en bestudeert de lichttroze afdruk van haar lippen op de rand van het glas.

Ik pak de eetstokjes vast zoals Liesbeth me zojuist geleerd heeft. Het onderste stokje houd je tussen duim en hand en wordt op de plaats gehouden door de ringvinger. Het onderste stokje hoeft dus niet te bewegen. Het bovenste stokje rust op de top van je duim en beweegt door middel van de wijs- en middelvinger.

Verdomd lastig nog. Voorzichtig klem ik er een rijstbal tussen. Het is er een bedekt met zwarte sesamzaadjes.

Ik moet godsamme nog opschieten ook: te lang je eten in de lucht laten zweven is zwaar onbeleefd in Japan – en in Japanse restaurants. De druk is enorm.

'Grump, als ik te nieuwsgierig ben moet je het echt zeggen hoor, maar ...!'

Heel voorzichtig breng ik de bal naar mijn wijd openstaande mond. Het vliegtuig schuddend door het luchtruim, op zijn laatste restje kerosine, richting hangar.

'... nou ja, heb je een vrouw of een vriendin?'

De stokjes schieten langs elkaar heen. De rijstbal ontglipt en valt in een schaalje met een groene substantie. Ze proest zo hard in haar vuist dat de tranen in haar ogen schieten.

'Oh, sorry hoor, maar dat zag er zo stom uit.'

'Godsamme', zeg ik.

Zij lacht nog harder. Vlug pak ik de rijstbal op met mijn vingers en stop hem in mijn mond. Zij lacht. Ik jank. Heet! 'Bosneushaarbrand' schroeit zich een weg naar de hersenen. Overdreven? Jezus, nee.

Gehaast wuif ik naar de voorbij trekkende schaduw. De ober verschijnt om de hoek en knikt beleefd als ik smeeek om sake. De

hitte trekt weg voor de sake arriveert.

'Lekker?'

'Ja.'

In de groene substantie, die wasabi blijkt te heten, staat nu de afdruk van gevallen sushi. Zonder op te kijken zeg ik: 'Nee, niet echt, geloof ik. Een beetje een ingewikkeld verhaal.'

'Ach ja, vertel mij wat. Zo een had ik er ook.'

Haar stem zwalkt.

'Af en toe zou je ze weleens ...'

'Punaises door de ogen willen steken?'

'Ja! Jij, ja. Jij snapt me.'

We verlaten het onderwerp. Ze vertelt me dat ze hier net woont, alleen, in een rijtjeshuis. Voorheen werkte ze op het gemeentehuis van Eibek: paspoorten, vergunningen, dat soort dingen.

'Saai hoor. Wel aardige collega's, dat wel.'

Ze woonde even samen met haar vriend. Dat werd niets. Tot woede van hem maakte zij het uit. Hij bleef in hun huis wonen, zij trok in bij een vriendin. Hij was zierend.

Die jongen klonk als een echte klootzak, een godvergeten freak. Als zij terugkwam van haar werk, stond hij aan de overkant van de straat op haar te wachten: zwijgend, dreigend. Toen kwamen de telefoontjes. Stilte aan de andere kant van de lijn, gehijg op zijn luidst. Er volgde smekmails, dreigmails.

De politie werd ingeschakeld en die klootzak kreeg een straatverbod. Liesbeth lacht onder het vertellen zoals je alleen om je eigen ellende kunt lachen.

'Sorry hoor.'

De ex bleef komen, verstopte zich nu in de bosjes. Hij schold de vriendin uit voor hoer wanneer die haar voordeur uitstapte. Het

werd de vriendin teveel, het werd Liesbeth teveel en ze besloot te verhuizen, te vluchten.

Het zou zeker verkeerd gelopen zijn als ze bij hem in de buurt was blijven wonen. Ze moet er niet aan denken.

Nu is ze eindelijk weer op weg naar iets moois in haar leven. Een nieuwe start. Ze wil niet terug. Dit is een nieuw begin. Geen perfectie misschien, maar perfectie is saai. Perfectie is af, daar kan de deksel op.

We proosten op een nieuwe start. Op avonturen zonder die verdomde deksel!

Ik vertel haar enkele dingen die ik de laatste jaren als havencontroleur heb meegemaakt. Het zijn verhalen over schepen waar de gaten in stonden, soms zo groot dat je hele arm erdoorheen paste.

Verhalen over de grootste drugsvondsten van de afgelopen vijftientig jaar. Het record was negenhonderd kilo cocaïne verstopt in een zeecontainer ananassen. Straatwaarde: zeker vijfenveertig miljoen euro.

Met verbazing luister ik naar mezelf. Er komen verhalen voorbij waarvan ik niet wist dat ik ze bezat, die ik ongemerkt opgeslagen moet hebben. De woorden stromen, de dijk is door.

De volkswijsheid gaat dat dronken mensen de waarheid spreken. Gelul. Het brein raapt gewoon samen wat het nog tot woorden kan vormen – hele zinnen zou mooi zijn – dipt het in emotie en smijt het naar buiten.

Voor ik het weet vertel ik haar over de routinecontrole die ik zes jaar terug om deze tijd uitvoerde op de 'Lovech', een schip dat onder Roemeense vlag vaarde. Het verhaal dipt diep en scheidt de beelden op van de drie levenloze lichamen die ik aantrof in de machinekamer.

Drie lichamen, omringd door snoeppapiertjes, conservenblikjes en enkele lege plastic flesjes. Er hangt de geur van rottend vlees.

Hun gezichten zijn opgezwollen, ogen wazig en leeg, de huid verkleurd. De geur is zo zwaar dat ik de dood proef.

Ik houd mijn hand voor mijn mond maar het is te laat. Ik geef over, spuug tussen mijn vingers door. Het brandt in mijn keel. Ik draai me om en ren naar buiten voor frisse lucht.

Weer een beetje bijgekomen veeg ik mijn mondhoeken en mijn vingers schoon en bel de douane.

Liesbeth hangt aan mijn lippen. Ze vraagt me of ik bang was.

Ik haal mijn schouders op en vertel niet dat ik vooral misselijkheid voelde en zelfs even iets van irritatie voor de overlast die de situatie me bezorgde. Irritatie werd al snel schaamte, werd al snel triestheid, werd al snel vergeten. Nu pas, door de sake losgeweekt, komt het weer binnen.

Mijn mondhoek vormt een excuserende glimlach. Ik merk dat ik onbedoeld de sfeer heb doen omslaan.

'Sorry,' zegt ze, 'dat vind ik erg.'

'Maakt niet uit, dat hoort bij het vak.'

Gelul natuurlijk, maar ik wil het niet grootser maken dan het is. Die hele gebeurtenis haalt de diepte van mijn blues niet. De herinnering aan die lijkenlucht komt boven omdat ik me beter voel dan ik in tijden gedaan heb. Alsof de wonden van je afgereten been beginnen te helen en daar godsamme opeens die pijn in je onderrug weer is, waarvan je het bestaan vergeten was.

Met gekrulde wijsvinger gebaart ze mijn gezicht naar het hare te brengen. Ik ga op mijn knieën staan, plaats mijn handen op tafel en strek mezelf naar haar toe.

De vinger gaat naar mijn ooghoek. Het laatste dat ik zie voor ik mijn ogen sluit is haar nagel die in een roze waas verandert. Haar kleine knokkel veegt een traan weg. Ben ik godsamme toch gewoon aan het janken.

Wat volgt is een toetje. We gaan voor taiyaki, een vis gemaakt

van cake, een soort geschubde wafel. De mijne is gevuld met custard, die van haar met rode bonenpasta.

Het smaakt. Ik wil nog niet dat de avond over is, niet naar een leeg huis en vraag of ze met me mee naar huis gaat voor een kop koffie. Haar 'ja' klinkt opgelucht.

– I –

De zee ontwaakt, zij speelt met ons, wiegt ons tussen ongemak en ongemak. Zij maakt dit enorme schip tot iets nietigs. Vervelen wij haar, dan verzwelgt ze ons.

De Zorgzame Snor veegt een lange, taaie draad slijm uit zijn mondhoek. De maag te leeg om te braken. De ogen diep weggezonden.

Ook De Machtige en Saran haar tante lijken niet bestand tegen de groeiende golven. Het is dát of hun romance is verstoord. Aan hun gezichten te zien heeft de eerste ruzie plaatsgevonden. Een ruzie zonder gesproken verwijten.

Zij heeft hem, of hij heeft haar, iets te diep in de ogen gekeken, of juist te kort. Misschien willen ze het beetje energie dat ze nog hebben aan zichzelf besteden en zien ze elkaar alleen nog als ballast.

Misschien is het opgesloten zijn in een kleine, koude, vochtige ruimte die ruikt naar uitwerpselen, urine en de loerende dood, samen met andere verstekelingen die je veracht, terwijl lichaam en geest je in de steek laten, niet de juiste omstandigheid voor een romance. Zonde, ze hebben meer gemeen dan ze vermoedelijk denken.

Ik kijk Saran aan, ze glimlacht, en ik weet dat het bij ons beter zit.

De Zorgzame Snor maakt een rochelend geluid en excuseert zich onmiddellijk met een opgehouden hand. Zijn vriendelijke gezicht ziet grauwer dan die eerste avond waarop hij mijn overbuurman werd, en niet alleen door het deinen van de zee, het is iets dat langzaam zo is geworden.

Zijn snor wordt nu vergezeld door een ruwe baard: een woud aan korte zwarte haren zonder vaste groeirichting. De baard is niet dik genoeg om het invallen van zijn wangen te verhullen.

De tijd in de buik van dit zeemonster heeft ons allen versneld verouderd. Toch lijkt De Zorgzame hier al langer te verblijven, hij komt wijzer en breekbaarder over, alsof hij de enige oorspronkelijke bewoner is.

Ik bied hem een slok water aan. Hij schudt zijn hoofd, lijkt zich iets te bedenken en krabbelt moeizaam overeind. Hij buigt zich over me heen, waardoor zijn tengere lichaam het duister nog verder in schaduw legt, en zakt dan door zijn knieën. Even denk ik dat hij wat wil zeggen, maar zijn mond blijft gesloten.

Hij legt zijn ene hand op mijn knie om zijn evenwicht te bewaren, de ander graait diep in zijn broekzak en komt weer tevoorschijn als een gesloten vuist die hij ceremonieel met gestrekte arm voor me houdt. Ik word tot ridder geslagen, krijg een onderscheiding, een medaille voor heldenmoed, een diploma.

Met platte hand neem ik aan wat ik hoop dat me toekomt. In het midden van mijn hand liggen nu twee snoepjes: één gewikkeld in een geel cellofaan, de ander in een roze. Met een klein, zijwaarts hoofdgebaar maakt hij duidelijk dat ik met Saran dien te delen.

Voor ik hem goed heb kunnen bedanken is hij weer op zijn plaats gaan zitten en sluit hij zijn ogen. Ik stoot Saran aan met mijn knie. Verschrikt draait ze zich naar me toe waardoor een vlecht me in het gezicht raakt.

De twee snoepjes in mijn hand zijn buitenaards voor haar. Slaperige ogen zoekend naar herkenning schieten heen en weer tussen mij en de zoete wezens.

Haar oogleden flikkeren een paar keer en dan vormen haar lippen een geluidloos 'dank je'. Ik pak de pen op van het notitieblok op mijn schoot en schrijf: *“Cadeau van De Zorgzame Snor.”*

Een snuivende lach verlaat haar neusgaten. De spleet tussen haar voortanden wordt zichtbaar. Ze schrijft terug: *“Het is een goede man. Hij lijkt me eenzaam.”*

Ik denk dat ze gelijk heeft. Een goede man is het zeker. Het lijkt een klein gebaar, het schenken van twee snoepjes. Dat is het niet. Niet als je al dagen lang van kruimel tot kruimel leeft en een dreinende vraag om eten en drinken onrust in je hoofd veroorzaakt. Dat is het niet als je jezelf alsmear leger voelt worden. Het zomaar weggeven van twee snoepjes in zo'n geval is een heldendaad.

Saran en ik kijken elkaar aan terwijl we handelen in elkaars spiegelbeeld. Behoedzaam – knisperen is een zonde in de buik van het beest – halen we de snoepjes uit de wikkels. Het witte gom plakt aan het cellofaan. Onze tanden moeten worden ingezet om de zoetigheid los te schrapen.

Het zoet van suiker en het zuur van citroen neemt eerst ons tong in beslag, daarna ons mond, gevolgd door ons lichaam en geest.

Dit soort momenten, die soms niet langer dan enkele seconden duren, slepen me door de dagen, doen me beseffen dat avonturen niet zonder moeilijke momenten kunnen bestaan. Geen heldere sterren zonder gitzwarte hemel.

We kauwen niet en proberen het moment zo lang mogelijk te rekken. Minuten later, als alleen nog de zoete nasmaak op mijn tong ligt, sluit Saran haar ogen en leunt tegen me in. Zij en De Zorgzame Snor zijn de enige die kunnen slapen, of doen alsof, nu de zee zo ruig is.

Ik denk aan de verhalen over scheepsrampen die ik las. Ik denk aan piraten, ijsbergen. Ik denk aan Saran en mijzelf op een onbewoond eiland. Ik denk aan kannibalen en kokosnoten.

Uren verstrijken. De zee wordt ruiger, de gezichten grauwer. Mijn gedachten sleuren me de diepte in, herinneringen worden van de bodem geschraapt. Ik voel me te zwak om me te verzetten.

Een oranje bal rolt de weg op. Ik ren er zo hard mogelijk achteraan. De stem van mijn moeder slaat over bij het roepen van mijn naam. Beelden van de begrafenis waarvan ik dacht dat ik ze kwijt was komen weer voorbij: helder en pijnlijk. Ik zie het verdriet van mijn vader weer, voel het weer.

Ik krijg weer beelden voorgeschoteld van het geweld en angst in de stad. Politieke onrust waar ik niets mee te maken wil hebben. Woede, geweld en gegil om aangedaan onrecht. Helder rood bloed sijpelt uit de neusgaten van Mamadou die me smekend aankijkt. Ik zeg hem dat het me spijt of ik denk het, dat weet ik niet meer. Ik wil niet terug in de tijd.

Vooruit wil ik kijken. Denken aan toekomstige avonturen. Ik zit er midden in weet ik, maar misschien weet ik ook helemaal niets. Ik voel me de man zonder mening, de besluitloze aap.

Eenmaal aan land, na een goede maaltijd, zal ik wel voldaan terug kunnen kijken, als de man vol met vuur, kloppend op mijn apenborst.

Gedachten sleuren me de diepte in. Ik wil naar boven, zuurstof, toekomst. Gedachten die uiteindelijk verschrompelen tot een minimum: niet kotsen, niet kotsen.

Saran heeft haar ogen stevig gesloten en knijpt me in mijn arm bij iedere golf die onze maag doet kantelen. De Zorgzame Snor zijn hoofd hangt slap naar voren. Geronk klinkt uit zijn op een kier staande mond.

Niemand die de energie heeft zich hier aan te ergeren. Zelfs de ogen van De Machtige zijn slechts gevuld met waas. Secondelang durf ik hem in die ogen te kijken. Dit doet me goed, maakt me sterker. Op een of andere manier maakt het me ervan overtuigd dat ik aan de winnende hand ben.

Er zal altijd deining zijn, het ritme zal ik eigen maken.

– R –

'Welkom in mijn huis.'

Het was een mooi huis in een keurige nieuwbouwwijk toen we er zo'n dertig jaar geleden introkken. Keurige rijtjeswoningen met een flinke achtertuin op het westen.

In de kleine voortuin kon je net een fiets parkeren, er stond een houten bankje zodat je er in de ochtend met een kop koffie en een krantje vast van de zon kon genieten.

De buurt trok veel jonge gezinnen toen. Nu weet ik niet zo goed meer wie er wonen. Ik kom mijn buurvrouw wel eens tegen als ik 's ochtends de deur uitstap om naar mijn werk te gaan. Ze durft me verdomme amper aan te kijken. Raar wijf.

Het huis staat nu, net als mij, al vijftien jaar stil. De stoffige rode velours gordijnen sluiten de woonkamer al jaren van de buitenwereld af. Ik ben verdomme geen attractie. Als ze iets van me willen bellen ze maar aan.

Ik geloof dat die buurvrouw niet zo blij is met de staat van mijn tuin. Hij is, net als haar chagrijnige kop en ingezakte lijf trouwens, verloederd. Van de eens zo mooie moes- en rozentuin is niets meer over. Maar als ze verdomme iets te zeiken heeft mag ze me dat gewoon komen zeggen.

Liesbeth volgt me naar de keuken. –Let niet op de rommel. Bijna verlaat het mijn mond. Het staat me tegen die zin. Let niet

op de rommel betekent: Ik heb verdomme de godganse ochtend lopen zwoegen om het hier schoon te krijgen, dus je kunt me maar beter zo snel mogelijk een compliment geven, óf het betekent: Ik heb een lage eigendunk en een zware vorm van faalangst dus vertel me alsjeblieft dat alles aan jouw standaard voldoet. Beide gaan niet op en beide zijn een schreeuw om herkenning.

Ik wil geen schreeuwer zijn, wijs naar de berg rommel die ik vanochtend op het aanrecht heb achtergelaten en zeg: 'Aanschouw mijn troep.'

Ze reageert niet en neemt plaats aan de keukentafel. Haar enthousiasme is verdwenen. Afwezig staart ze voor zich uit. Ze lijkt een wassen versie van zichzelf waarvan de glimlach nog niet af is.

Haar voet zwaait heen en weer. De punt van haar schoen komt om de twee seconden onder het tafelblad vandaan. Het maakt me verdomme bloednerveus.

Bezoek op zich was al genoeg geweest om me ongemakkelijk te doen voelen, zwijgend vrouwelijk bezoek met een 'voet-tic' al helemaal.

'Koffie dan maar?'

'...'

'Hallo, koffie?'

Ze schrikt eindelijk op. 'Oh ja, sorry hoor. Ik ben er geloof ik niet helemaal bij. Lekker, een bakkie. Heb je melk?'

Ik neem een pak melk uit de lade van de koelkastdeur en ruik er eens goed aan: op het randje. De eerste twee druppels kruipen verlegen uit het pak. Twee klontjes melk. De koffie loopt, pruttelt, sist. Verder is het stil.

Pas als ik een volle mok voor haar op tafel zet komt ze weer tot leven. Ze vouwt haar beide handen om de mok om en kijkt naar

me op.

'Lekker, dank je. Daar ben ik wel aan toe.'

Met haar lepeltje draait ze een gele vlok in de rondte.

'Zó, je woont hier dus alleen?'

'Ja.'

'Dat moet eenzaam zijn', zegt ze en brengt haar hand over tafel naar me toe. Ik laat hem daar en leg mijn eigen handen in mijn schoot.

'Soms. Het went.'

'Ik wel, Grump, ik wel. Een nieuw huis, een nieuwe baan. Overdag gaat het wel, dan ben ik bezig. 'Dan heb ik jou', zegt ze met een blos op haar wangen.

'De avonden voel ik me eenzaam, kwetsbaar. Mijn familie spreek ik al jaren niet meer, en mijn beste vriendin geef ik wat ruimte na dat gedoe met mijn ex. Dat is ook de reden dat ik een avondje met je uit wilde, Grump. Neem dit niet verkeerd hoor. Ik zie je als een vriend, een maatje, meer niet. Ik voel me veilig bij je. Dat heb ik hoog nodig nu, dat ik iemand kan vertrouwen.'

Ik breng mijn handen weer boven tafel en pak haar koude hand vast. Opluchting. Natuurlijk snap ik het, ze is verdomme zo'n twintig jaar jonger. Ze had mijn dochter kunnen zijn. Toch probeer ik iets van teleurstelling in mijn stem door te laten klinken.

'Ach, als je dat zo voelt, zal ik graag een vriend voor je zijn.'

Een vriend, dat ben ik al heel lang niet meer geweest.

'Wacht even', zeg ik. Die hand is echt niet normaal koud. 'Ik zal even een trui voor je pakken.'

'Nee, Grump, alsjeblieft, blijf nog even.'

'Geen probleem', zeg ik. 'Maakt niet uit. Daar zijn vrienden voor.'

En ik haast me naar boven. Niet dat ik ren of zo, maar de treden kraken vlotter dan anders: opgewekter. Onzin? Vast wel. Ik klop op Anna haar deur. Geen antwoord.

Ik laat mezelf binnen, doe het licht aan en sluip naar haar kledingkast toe. De trui ligt waar ik hem verwacht: helemaal onderin, zo ver mogelijk weggestopt. Het was mijn laatste kerstcadeau aan haar. Een donkerblauwe fleece trui met comfortabele zakken. Een beetje een antwoord op de steeds minder verhullende kleding die ze in die tijd was gaan dragen.

Ik hoor haar nog zo zeggen: *'Ja hoor! Dit is een grapje hoop ik? Hier pas ik vier keer in. Er zit niet eens model in. Dit ga ik echt niet dragen hoor!'*

Ze hield woord wat dat betreft, maar ze heeft hem toch mooi niet weggegooid.

Op naar beneden. Liesbeth heeft niet in de gaten dat ik de trap weer af kom. Halverwege blijf ik staan en kijk naar haar.

Mijn sexy maatje heeft drie vingers in haar mond gestoken en zuigt erop met de intense en benevelde blik van een kalf die na minuten zoeken eindelijk de speen van een volle uier te pakken heeft. Er klinkt een zuigend en slurpend gevloek.

Beneden aangekomen hang ik de fleece trui over haar rugleuning.

Voor haar liggen drie stukjes glimmend roze plastic die ik pas weet te identificeren als ze haar vingers uit haar mond haalt. De vingers glimmen van het speeksel. De nagels van haar ring- en middelvinger zijn ruw en vergeeld van opgedroogde lijm.

De nagel van haar wijsvinger ontbreekt, en zit vastgeplakt aan een van de stukjes roze plastic op tafel. Bloed vult haar nagelbed en vormt een plas onder het kussen van haar vingertop. Ze lacht door haar tranen heen.

'Die kunstnagels bijten echt voor geen meter.'

'Jezus, Liesbeth, wacht maar even!'

Tussen de hagelslag en een stapel soepborden vandaan pak ik een gele vaatdoek. De restjes prei verwijder ik, en om de doek te koelen en flexibel te krijgen houd ik hem even onder de koude kraan.

Liesbeth – in fleece trui – wikkelt haar vingers in de vochtige vaatdoek en gebruikt haar andere hand om aan de inmiddels lauw geworden koffie te beginnen. De stukjes roze plastic stopt ze in de comfortabele zakken.

We praten nog wat, voornamelijk over haar gestoorde ex, en ik kan niets anders voor haar doen dan haar een tweede bak koffie aanbieden.

Binnen tien minuten is het wit van de bodem van mijn mok weer in zicht. Liesbeth gunt haar troost geen rust en blijft roeren en blazen. Ik staar naar de wijzers van de klok. Onbeleefd? Vast, maar het is half twee, ik wil verdomme weleens naar bed.

Als haar mok dan toch leeg is en we de grote wijzer vijfenhalve ronde verder hebben gezwegen, vraagt Liesbeth heel voorzichtig: 'Grump? Ik durf niet naar huis. Kan ik hier misschien slapen? Voor één nachtje maar. Gewoon op de bank. Morgen voel ik me vast beter.'

Ik hoor mezelf zeggen: 'Je kunt wel in Anna haar kamer, mijn dochter.'

Het 'graag' verlaat haar mond voordat ik mijn voorstel terug kan nemen of op wat voor manier dan ook kan nuanceren. Dit kan niet teruggedraaid worden. Dit gebeurt.

Voor het eerst in vijftien jaar volgt er antwoord nadat ik op Anna haar deur heb geklopt.

'Kom maar hoor. Het is veilig.'

Liesbeth zit op de rand van Anna haar bed. Haar panty hangt als

afgeworpen huid over de rugleuning van een stoel. De nieuwe huid is glad, heeft slechts een kleine moedervlek vlak boven de knie en staat haar geweldig.

John Lee Hooker zijn gezicht heeft de vorm van haar borsten aangenomen. Ik denk een tepel in zijn oorlel te zien maar ik richt mijn blik snel weer op de vloer. Ik ben allang blij dat ze een oud shirt van me aan wilde en niet hier in lingerie naast me zit.

Wat vrouwen betreft heb ik iets te lang in het donker gezeten. Recht in de zon op zijn felst kijken lijkt me geen wijs idee.

Het fotolijstje dat al vijftien jaar geen millimeter is verschoven ligt nu in haar hand. Een wijsvinger vol opgedroogd bloed drukt zich op het glas en blokkeert het gezicht van Anna.

'Dus dit is je dochter?'

'Ja.'

'Knap meisje.' Ze kijkt van de foto naar mij en weer terug. 'Ze heeft jouw neus.'

Ik knik. Ik weet dat ze bedoelt: een schoonheid, jammer van die enorme gok. Zoals ze met haar gezicht kon draaien wanneer ze voor de spiegel stond, de teleurstelling op het gezicht, weet ik dat ze dat beetje DNA graag van me had gemist.

'Wat is nu precies het verhaal van je vrouw en dochter?'

Zuchtend sta ik op, neem het lijstje uit haar handen en zet het terug op het nachtkastje.

'Dat lijkt me geen geschikt verhaal voor het slapen gaan.'

Zonder verder te vragen gaat ze liggen. Ik sla de deken over haar heen, stop haar stevig in en plant een kus op haar voorhoofd.

'Slaap lekker.'

'Slaap lekker, Grump.'

Licht uit.

– I –

Stappen klinken en verdwijnen weer; iedere ochtend, iedere avond. Buiten dat ze angst brengen, haal ik er nu ook geruststelling uit. Ze zijn een onbekende meeteenheid over een onbekende afstand. Dat je dichterbij de eindbestemming bent dan op het vorige meetpunt lijkt zeker.

Gisteravond was een van die mannen tegen de deurklink gelopen. Hij had ons achtergelaten met een verhoogde hartslag en mij met de vraag: wie heeft de sleutel van die deur? Saran wil ik de vraag niet stellen, bang haar gedachten te verzwaren met mijn zorgen.

Moussa had de deur hoorbaar op slot gedaan, ons opgesloten als beesten in een opgeheven dierentuin: we worden niet bewonderd of bevreesd, verzorgers komen hier niet meer. Als er niemand is die de kooi voor ons opent, of als het beest ons niet uitspuugt, keren we na aankomst uiteindelijk weer, om in Abidjan als stoffige skeletten gevonden te worden. Spinnen zullen onze oogkassen bezetten.

Moussa kan de sleutel natuurlijk ook aan een van de andere buikbewoners gegeven hebben, zodat mijn lot mogelijk weer in handen van De Machtige ligt. Het is maar goed dat ik hem niet hardop heb kunnen zeggen hoe ik over hem denk.

De 'wie' vraag hoeft eigenlijk niet gesteld te worden, het antwoord ligt klaar in een onbekende haven, ik hoef er niet naar op zoek. Toch blijft de vraag rondzoemen. En mogelijk doe ik het

zelf, laat ik de vraag rondgaan om de vraag naar eten, drinken en verlossing te overstemmen. Mogelijk doe ik het om het ongemak en de pijn van uren, soms dagen in dezelfde houding te zitten even te vergeten.

Als ik niet zo nu en dan moest plassen zou ik waarschijnlijk helemaal niet overeind komen. Ik ga zo weinig mogelijk. De geur is er verschrikkelijk, het zicht heeft iets triest.

De laatste dagen komen er ook niet meer dan een aantal pijnlijk brandende koperkleurige druppels. Een straal is het niet meer. Maar het is een opluchting om even niet de druk van de grond te voelen.

Nu zit ik stil in mijn hoek, handen klem onder mijn kont. Misschien heeft De Zorgzame Snor de sleutel. Dat zou ik gedaan hebben, mocht ik in Moussa zijn positie geweest. Ik zou de sleutel in zijn hand gelegd hebben, deze tot vuist hebben gesloten en het moment genomen hebben om hem diep in de vriendelijke ogen te kijken en te zeggen: *'Alsjeblieft, jou vertrouw ik het meest.'*

Moussa had me niet gevraagd hoe ik aan het geld voor deze tocht was gekomen. Dat soort bedragen zijn normaal voor hem geworden. Niet voor mij, niet voor mijn vader. En het eerste dat ik zal doen wanneer ik in mijn nieuwe land ben is een baan zoeken zodat ik mijn vader terug kan betalen. Mogelijk kan ik in de haven al aan de slag, ik heb ervaring als kruier.

Uiteindelijk wil ik als verslaggever aan het werk. Reizen, mensen spreken, en schrijven. En nog voor dat mijn vader weer thuis is, nog voor dat hij de gevangenispoort weer verlaat zal ik zorgen dat het geld weer op zijn plek ligt: helemaal achter in de la, in een blauwe plastic zak, van het houten bureau dat mijn vader ooit zelf in elkaar zette en dat zo groot is dat het de kamer nooit in zijn geheel uit zal komen.

De kamer was niet alleen zijn werkkamer. Het was ook een opslaghok. Dus buiten alle papieren, rondslingerende pennen en

de drie bureaulampen waarvan slechts een het deed, en buiten het gereedschap en de hoopjes zaagsel die waren blijven liggen sinds de dag dat hij het bureau maakte, stonden er ook nog een kruiwagen, twee tapijten, een kast vol boeken, en een stapel lange houten planken die hij ooit langs de kant van de weg gevonden had maar geen bestemming voor wist.

De kamer was zo vol dat hij over de gammele houten stoel, die het iedere keer leek te gaan begeven, moest klimmen om aan zijn bureau te kunnen zitten.

De kamer was een goede plek geweest bij het verstoppertje spelen. De kamer was een goede verstopplek toen de zwarte laarzen van de politie het huis binnen kwamen dreunen en het huis vulde met angst en stof. Een bekende rauwe, dreigende stem riep luid de namen van mij en mijn vader.

Er klonk het geschraap van de kolf van een wapen over de houten vloerplanken in de gang. Ik werd te lang om me goed te kunnen verstoppen, moest mijn hoofd tegen mijn schouder drukken, maar werd niet gevonden.

Mijn vader bleef zitten waar hij zat, alsof wat ging gebeuren onvermijdelijk was. De kalmte van mijn vader kwam als een verrassing voor ze.

Ze hadden zich voorgenomen mijn vader met geweld het huis uit te slepen, dus nodig of niet, zo deden ze het. Onze ogen ontmoetten elkaar even toen hij als oud vuil door de gang gesleept werd. Ogen met berusting beslagen, vol liefde en geen spoor van angst.

'Als je aangevallen wordt door een wild beest, Inza, houd je dan zo slap mogelijk zodat het weet dat jij geen bedreiging vormt. Speel dood.'

Minuten later, toen ik zeker wist dat ze weg waren kroop ik onder het bureau vandaan. Ik volgde mijn instinct en pakte de blauwe tas uit de lade. Tot mijn verbazing lag er een geschreven briefje bij de keurige stapel biljetten. In mijn vaders handschrift –

waar iedere krul gelijk is, en ieder woord op gelijke afstand staat van de ander – stond er:

“Lieve Inza, leef je leven als een boek.”

Nog geen tien minuten later vertrok ik. Ik stopte zoveel mogelijk eten en drinken in mijn tas als ik kon vinden, telde het geld uit dat ik volgens Mamadou nodig zou hebben, en nam afscheid van mijn huis en Abidjan: de stad die teveel zwarte rook, opwaaiend stof en gebalde vuisten gekend heeft.

Die middag verraadden alleen de bloedvlekken in het inmiddels neergedaalde stof nog de verscholen onrust. Je ziet geen roofdier maar voelt zijn adem als je je tussen de karkassen van zijn slachtoffers door beweegt.

Ik verstopte me in een lege container in de de haven, bang dat de politie naar me op zoek zou gaan. Ik vreesde de stampende laarzen, slepende wapens. Ze kwamen niet.

De luide, rauwe stem bleef maar klinken in mijn hoofd. Pas toen de maan bezit genomen had van de haven kwam ik tevoorschijn en ging op zoek naar de mysterieuze man over wie Mamadou me verteld had: Moussa.

Moussa die ons liet zitten en zwijgen en ons deed geloven dat hij het beste met ons voor had. Zijn zakken vol met geld trok hij de deur achter zich dicht en draaide de sleutel om.

Het kan natuurlijk zo zijn dat Moussa een connectie heeft op dit schip, dat een paar van die dagelijkse voetstappen toebehoren aan iemand die ons vrij zal laten en ons mogelijk voor die tijd van vers brood en water zal voorzien. Honger, dorst, pijn.

In mijn achterzak zit het briefje van mijn vader. Ik denk erover het te pakken maar blijf op mijn handen zitten. Ook zonder het briefje zie ik de tekst, de letters zo voor me. *“Lieve Inza, leef je leven als een boek.”*

Kon ik maar iets zijn gedachten influisteren zodat hij zou weten waar ik ben, zodat hij zou weten dat ik zijn raad gevolgd heb en

de kaft van mijn leven opengeslagen heb.

Hij zou de meest trotse man zijn achter tralies. Hij zou de bewaarders verwarren met de breedste glimlach die ze ooit zagen. Een lach sterk genoeg om staal mee te kunnen buigen

– R –

'I woke up this morning ...'

Nog voor mijn wekker ging. Het geluid van voetstappen door het huis en van het gerommel in kastjes. In een draai op mijn zij gaat het vertrouwde gevoel bij die geluiden over in achterdocht – inbreker? – en over in besef als doordringt waar het is in tijd dat ik ben, en wie de eigenaresse is van die voetstappen.

Ik gooi de dekens opzij. Met de ogen nog half gesloten vind ik mijn weg naar beneden waar ik Liesbeth aantref in de keuken.

Gele latex schoonmaakhandschoenen hebben haar handen verzwolgen en lijken nu aan haar armen te willen beginnen. Verder draagt ze, zover ik kan zien, niets dan mijn John Lee Hooker shirt. Het shirt loopt tot vlak boven haar knieën.

Op een van het sop glimmende aanrecht staat een afdruiprek waarvan ik het bestaan vergeten was, het is gevuld met het Maria servies dat mijn vrouw Dotsie ooit kocht op een vlooiemarkt. De chaos die ik gisterochtend op het aanrecht veroorzaakt had, is verdwenen. Foetsie.

Op het gasstel grijpt het vuur zich om de bodem van een kleine steelpan heen. Twee eieren tikken tegen tegen de bodem en de wand. De tafel is gedekt. Twee glazen tot de rand met jus gevuld.

Midden op tafel staat een bord met daarop een toren aan toast, die van onder naar boven overgaat van zwart naar goudbruin. De krant ligt opgevouwen naast mijn bord.

'Dank je', zeg ik verbaasd.

Ze schrikt op. 'Oei, jee, Grump, je moet me niet zo laten schrikken hoor. En nee, geen dank, dit is wel het minste dat ik voor je kan doen.'

'Nee, wel dank je, Liesbeth, het voelt fijn om een keer niet in een leeg huis wakker te worden.'

Ik meen het verdomme nog ook. Sop loopt uit Maria haar ooghoek.

Liesbeth is een fijn gezelschap voor bij het ontbijt, ze weet de ochtendstilte te waarderen en laat je gewoon je krantje lezen. Geen gezeur of informatie aan je kop dat je soezende brein nog niet aankan.

Het loopt zo ontspannen dat ik verdomme toch bijna zou vergeten dat we nog aan het werk moeten. De klok is onverbiddelijk. Liesbeth ruimt de tafel af, ik ga naar het toilet – ik neem die op de bovenverdieping.

In mijn auto rijden we naar het werk: een rode, vierkante Fiat Panda uit '82. Achter het VIS symbool boven de achterbumper heeft iemand met markeerstift een hongerige haai getekend, aan de achteruitkijkspiegel hangen twee pluchen dobbelstenen, de lichtblauwe stoffen bekleding ruikt naar mos. Ooit hield ik van deze auto – ik zie ons nog rijden op de Franse tolwegen, bepakt tot het plafond – nu tolereren we elkaar.

Liesbeth is stil. Ze lijkt te willen wegduiken in haar stoel en kijkt om de zoveel seconden in de achteruitkijkspiegel. Als ik de auto op de parkeerplaats tot stilstand breng, blijft ze nog tien seconden doodstil zitten.

Haar hand rust al die tijd op de deurhendel. Een diepe zucht van ons beide en we stappen uit onder het nieuwsgierige oog van Storm de onderhoudsmonteur.

De praatjes zullen nu wel snel op gang komen. Ik hoop dat ze Jochem bereiken en hij haar verdomme een beetje met rust laat.

Die lul verslijt meer secretaresses dan Bic pennen. Daar zal hij nog een keer flink voor boeten. Iets beginnen met de partner van een collega. Ik zie hem er nog voor aan ook. De lul.

Liesbeth haast zich naar binnen. Haar hoge hakken klikken op het asfalt. Ik kijk haar na en zie een koorddanseres op een rafelig touw beseffen dat zij aan hoogtevrees lijdt.

Buiten opmerkingen als: 'Wat kijk jij vrolijk?', 'Zó, wat hoor ik ouwe, heb je een chickie geritseld?' en 'Waar is je nieuwe vlam?', is het een werkdag als vele anderen. Alles gebeurt op 'lopende-band-stand'. Hier en daar een handtekening zetten, een waarschuwing uitdelen, de vinger heffen en frisse lucht snuiven.

Ik denk weleens dat ik mijn leven te danken heb aan die frisse lucht, dat de hele dag staren naar een computerscherm me fataal zou zijn geworden.

In de pauze zit ik alleen; geen spoor van Liesbeth. Ik kan nog mooi een paar bladzijden lezen maar kom toch niet van het gevoel af van een vader die 's nachts in zijn bed ligt, wachtend op een eerste geluid van zijn jonge dochter na een nacht stappen. Onzin? Nee. Ik was die vader en voel me dus verdomme maar wat opgelucht als ik na het werk Liesbeth haar lippenstift zie bijwerken in de achteruitkijkspiegel van mijn Fiat.

In een ruime bocht loop ik om mijn auto heen zodat Liesbeth me geleidelijk in het oog krijgt. Nu schrikken en ze kan de rode lipstick van haar blauwe ogen afvegen. Het werkt.

'Hé, Grump, ik moest me even oplappen hoor. Het zag er niet uit.'

'Moeilijk te geloven.'

Mijn Fiat spurt. We rijden naar haar huis. Ze wijst door het voorraam naar de weg die tot aan de horizon geen bocht lijkt te kennen. 'En hier gewoon rechtdoor blijven gaan hoor.'

Ik vraag niets meer. Na een half uur aan aanwijzingen rijden we een nog voor de helft in de steigers staande woonwijk binnen.

Gras groeit er nog niet. Alles is zand. Auto's staan er niet. Niemand op straat. Slechts een godvergeten, rode wipkip. Jezus, wat een trieste zooi.

Het wolkendek wordt donkerder en binnen enkele uren zal het hier één grote modderpoel zijn. Een zwijnenparadijs. Ik zie het voor me.

'Hier is het, Grump. Stop hier maar hoor.'

Zonder iets te zeggen of me aan te kijken stapt ze uit. Volgen lijkt het juiste.

Losse tegels dienen als pad naar een blanke houten voordeur. Nummer zevenendertig. Ondanks het plakplastic op het raam is te zien dat de kamer leeg is. Ze bevestigt mijn gedachten.

'Het moet nog helemaal ingericht worden hoor.'

Zij bedankt mij, ik bedank haar. We sluiten af met drie kussen. Haar rode vettige lippen op mijn grauwe ongeschoren wang, mijn dunne uitgedroogde lippen op het poederige zijde. Na de derde kus mompel ik de boodschap die ik op haar deur lees. "*Welkom thuis, schat.*"

Verbaasd neemt ze afstand en kijkt me aan.

Ik hef mijn handen verontschuldigend op en stuur mijn blik richting deur.

'Dat stuk papier op je deur.'

Ze draait zich richting de zwarte, hoekige letters. Haar gezicht betreft en ze stort zich in mijn armen. Ze hapt naar adem en zegt dan met trillende stem: 'Hij heeft me gevonden. Mijn ex, hij heeft me gevonden.'

Godsamme. Ik kijk om me heen. De straat is nog steeds uitgestorven. Ik voel woede opkomen tegen die onzichtbare vijand. Die zieke klootzak. Een neiging tot bescherming komt tot me.

Zoals ik mezelf gisteren hoorde zeggen dat ze wel op Anna haar kamer kon slapen, verbaas ik me nu met: 'Anders blijf je nog een paar dagen bij mij.'

Ze denkt even na en dan maakt de twijfel in haar ogen al snel plaats voor opluchting. Zonder in discussie te gaan volgt ze me naar de auto. Weg uit die godvergeten zandbak.

Terug op die oneindig rechtdoorgaande weg plaatst ze haar hand op mijn knie. Kou trekt door de spijkerstof heen. Het voelt wat ongemakkelijk: ze heeft zowel de leeftijd die mijn dochter nu heeft als die van mijn vrouw voordat ze besloot mijn vrouw niet meer te willen zijn.

Ik vraag me af of ze een vriendin van Anna geweest kon zijn. Ik vraag me af of ik op Liesbeth gevallen zou zijn als ik weer vijftien jaar jonger was. Ze zou mijn dochter kunnen zijn.

Zachtjes knijp ik in haar hand en geef haar een knipoog. Hopelijk snapt ze beter dan mijzelf wat ik daarmee bedoel.

'Je kunt zo lang blijven als je wilt, Liesbeth.'

Ze antwoordt niet, sluit haar ogen en masseert mijn knie. Het voelt verdomme ongemakkelijk goed. Ik wurg mijn stuur.

De pen glipt tussen mijn vingers door en valt op de onbeschreven bladzijde. Een blauwe kras. Meer zal er voorlopig ook wel niet op verschijnen.

Ik heb niet de energie om mijn gedachten vast te houden of te sturen. Mijn lichaam gloeit en tintelt. Brandende insecten kruipen onder mijn huid. Het zal zo wel weer gaan als ik wat mag drinken van mezelf.

Ik lik mijn gebarsten lippen en voel de hand van Saran op mijn bovenarm. Door wegdromende ogen kijkt ze naar de overkant, starend naar de kwaadaardige beminden.

Onvoorstelbaar, dat de vrouw die haar gif in De Machtige zijn oor spuwt Saran haar tante is. De vrouw met het harde gezicht bezit niets van Saran haar lieflijkheid.

Ze ziet eruit zoals ik me de heks Baba Jaga voorstelde in een van de oude sprookjesboeken die mijn vader voor me kocht. Baba Jaga die rondvliegt op haar vijzel, woont in een huis op kippenpoten dat kan dansen en omringd is door een tuinhek gemaakt van botten en schedels, en die bij iedere vraag die ze gesteld krijgt een jaar ouder wordt.

Dat zou het norske gezicht van Saran haar tante verklaren: bang dat de aandacht van haar lieve nichtje haar stokoud zal maken.

De Machtige luistert aandachtig naar Baba, knikt en mompelt zo nu en dan iets terug.

Ik leg mijn hand op die van Saran. Als we eenmaal de loopplank af zijn en nieuwe grond onder onze voeten hebben, zal ze de band met haar tante definitief kunnen loslaten, zoals mijn familie de band met mij en mijn vader heeft los gelaten na mijn moeders dood.

Alleen ome Aristide – mijn vaders oudste broer – bezoekt ons nog zo eens in de drie maanden: zwijgende, ongemakkelijke bezoeken.

De familie nam ons de dood van mijn moeder kwalijk. Mijn moeder was zo geliefd dat zelfs mijn vader zijn eigen familie niets meer van hem wilde weten.

Volgens papa was het beter zo. Ik denk dat hij dat vond omdat hij niet wilde dat ik een andere versie over mijn moeders dood hoorde dan de zijne.

Nu, zittend op de harde vloer en starend door de gele tralies naar het kleine houten bankje waar de visite op mag plaats nemen, mist hij ze.

De Machtige en ik, wij zullen elkaar ongetwijfeld nog vaker tegenkomen; wij zijn onlosmakelijk, zoals de held en de schurk. Saran besluit – als er van besluiten nog spraken kan zijn – haar ogen te sluiten.

Baba voelt zich de winnaar van het spel waarvan ze niemand op de hoogte van de regels heeft gebracht, en sluit nu ook haar ogen.

Saran leunt weer tegen me aan. Ik ruik haar zweet. Ik ruik ieders zweet. Zweet dat door schepen met onleesbare namen op de flanken, massaal in grote roestige vaten verscheept wordt. Ik heb ze zelf gezien. Schepen vol. Het uitgeknepen zweet van betrapte verstekelingen. Wij doen het goed in schoonmaakmiddel, geneesmiddelen en mysterieuze dranken.

Mijn gedachten drijven richting behaarde, tandeloze zwervers, die niet kunnen ontsnappen aan de ellende van de stad, en zo alles zien en meemaken.

De vrouwen roodgekleurd door stof en zand schuifelen met trieste ogen de straten af. Hun vrije hand houden ze op voor wat kleingeld, met de andere hand klemmen ze hun kind strak tegen zich aan.

De baby's die hun kleine vingers buigen en zich vastgrijpen in de stof van hun moeders jurk. Die mensen zouden hier moeten zitten. Hier in de buik van het beest waar ze al net zo weinig hebben, plus een beetje hoop.

Ik probeer een stuk brood af te scheuren, het is oud geworden, breekt en kruimelt. Ik stop een stuk korst in mijn mond. Mijn kaken verkrampen bij het kauwen. De kruimels veeg ik bijeen en stop ze samen met de rest van het brood in mijn tas voor later.

Ongeveer de helft van mijn rantsoen is er nu door heen. Hopelijk lig ik op schema. Ik weet het niet. Mijn besef van tijd is volledig verloren gegaan, en zelfs van de kudde holle voetstappen die tweemaal daags klinkt weet ik niet meer of die ochtend of avond aangeeft.

Ik neem een kleine slok water, en laat het deeg zacht worden. Laat het rondgaan in mijn mond, net zoals dit schip dat alsmaar cirkels trekt voor de haven van Abidjan, tot de zon en maan in een oogopslag te vangen zijn.

We zijn nooit ver weg geweest, nooit echt, en leggen aan. In fiere passen bewegen we ons over de rode loper die terugleidt naar de zo bekende grond.

Aan wal staan papa en Mamadou me op te wachten. Schouder aan schouder. Alles vergeven en vergeten. Dit in tegenstelling tot De Machtige, die sinds hij zijn hoofd stootte aan een pijp, bij zijn poging mij te redden van de verstikkingsdood, zoveel mogelijk van zijn tijd gebruikt om mij intimiderend aan te kijken. Ik slik. Mijn brood verdwijnt.

We draaien rond, alsmaar rond in deze constante hitte. We kunnen geen kant op en zijn als vlees aan het spit. Het moment dat we gaar zijn zullen ze de deur openen.

Het kwijl zal ze op de mondhoeken staan. Maar de trek zal ze snel vergaan wanneer hun kaken verlammen door het kauwen op die taaie Baba. Tevergeefs zullen ze zoeken naar het hart van De Machtige als nagerecht.

Er klinkt geknisper. De Machtige opent zijn tas en neemt er een stuk brood en een witte, plastic bak uit, waar hij de blauwe deksel met een plop van aftrekt. Het brood dat hij in de bak drukt komt druipend omhoog en gaat tergend langzaam naar zijn mond. De zoete geur van honing mengt zich met de geur van diesel, zweet, urine en uitwerpselen.

De Machtige legt zijn brood en bak met honing neer en haalt een blikje cola tevoorschijn. Hij strekt zijn armen zover mogelijk uit om niet op zijn kleding te morsen of ons allen te laten zien hoe goed hij voor zichzelf zorgt.

Ik verdenk hem ervan dat hij speciaal gewacht heeft tot zijn geliefde heks sliep, om maar niet met haar te hoeven delen.

Plotseling komt er roering in de stilte. De schrik slaat op mijn lichaam en pompt in, en voor, een enkele seconde, alle energie in me terug die zo geleidelijk was weggevloeid.

Uit het niets schiet een van de tot nu toe zo zwijgzame tweelingbroers overeind. Hij wil niet langer een bijrol vervullen. Zonder enige rekening te houden met het lawaai dat hij maakt of met onze fysieke ongemakken baant hij zich een weg door de opgetrokken knieën.

Zijn gebalde vuist stoot tegen de nog uitgestrekte armen van De Machtige die het blikje cola, waaruit tot nu toe geen druppel verloren ging, uit zijn zijn massieve vingers laat glijpen. Hij vloekt, gromt en ziet De Tweelingbroer de hoek om verdwijnen.

Een moment gebeurt er niets en dan klinken er gehaste voetstappen de trap op. De Machtige komt overeind alsof hij maanden voor dit moment getraind heeft. Hij kan niet voorkomen dat De Tweelingbroer de deurhendel bereikt en er wild aan begint te rammelen.

'Laat me eruit! Laat me er...'

Zijn woorden worden afgestopt. Er klinken geluiden van een worsteling. De andere tweelingbroer heeft ondertussen het blikje opgepakt en gulpt het in korte teugen leeg. In zijn ogen de verwarde en panische blik van een gewond beest.

De rest van ons wacht gespannen op wat gaat gebeuren en houdt de adem in.

De stilte in de ruimte hiernaast keert terug. De Machtige heeft De Tweelingbroer weten te bedaren en redt zo mogelijk voor de tweede keer in enkele dagen mijn leven. Toch voelt niemand van ons zich al veilig. Het is wachten tot de dreigende voetstappen boven ons zullen klinken. Het is wachten op razend gebulder.

Ieder moment nu, kunnen we er achter komen of de door palmwijn losgeweekte verhalen, op aflopende feesten, over mishandelingen en overboordzettingen van betrapte verstekelingen waar zijn. Er gebeurt niets.

Ik tel de seconden. Als na zeshonderdtwintig seconden het ook voor De Machtige en De Tweelingbroer duidelijk is dat er niets gebeurt, keren zij terug. Zo stil mogelijk. De Tweelingbroer gaat voorop, het hoofd gebogen, al de gekte uit zijn lijf.

De Machtige neemt weer plaats naast Baba en pakt zijn blikje cola op. Gloeiende kolen als pupillen richten zich op mij wanneer hij merkt dat zijn blikje minder weegt dan zo-even.

Zonder zijn ogen van me af te houden plet hij het blikje tot schroot in zijn vuist. Saran geeft me een geruststellende glimlach. Ze buigt zich naar me toe en geeft me een vlugge kus op mijn wang.

Haar lippen schuren als zand op mijn wang en even lig ik weer onder de vuurtoren, zand op mijn wang en mijn lichaam brandend na die lange sprint.

Ik ben niet in staat een woord uit te brengen en wacht op de terugkeer van mijn adem. Ik keer weer terug in de buik van het

beest.

Een glimlach groeit onder de snor van De Zorgzame. Saran richt zich weer op haar tante alsof die kus er niet geweest is. Ze laat de tijd liever verstrijken door ergernis.

De insecten vlammen weer op en kruipen nerveus rond, zichzelf voedend met hoop, moed, en verstand. Mijn huid brandt. Het dreunt achter mijn ogen. Ik sluit ze en wacht af waar mijn gedachten me naar toe voeren.

– R –

Het laatste beetje daglicht valt door de kier tussen de gordijnen op haar a ritmisch trommelende vingers. Een spotlicht op een bloederige, gemankeerde tapdanser.

De ogen gesloten, stoomt ze haar gezicht met de damp van de warme chocolademelk die ik voor haar neer heb gezet. Anna was dol op chocolademelk.

Liesbeth bedankt me. Ze vertrouwt me. Dit is serieus. Ik wil niet weer een vrouw in mijn leven afstoten. Als ik haar mijn verhaal vanavond niet vertel weet ik dat ik te laat ben en haar vertrouwen beschadig. Haar ex voor de barsten, ik voor de finale tik zeg maar. Overdreven? Misschien. Maar ik wil het verdomme niet uitproberen en schraap mijn keel. Ze blaast de damp weg en opent haar ogen.

'Liesbeth?'

'Ja, Grump?'

'Voor je besluit of je hier blijft, wil ik dat je weet wat het verhaal van mijn vrouw en dochter is.'

'Ze zijn overleden, is het niet, Grump?' Haar gezicht staat vol medeleven.

Ik overdenk de mogelijkheid. 'Nee, Liesbeth, nee. Voor zover ik weet niet.'

'Oh.'

Ik ontmoette mijn vrouw Dotsie in het ziekenhuis. Ze was daar schoonmaakster. Eigenlijk was ze net klaar met haar opleiding tot architecte, maar dat schoonmaken was als tijdelijk baantje bedoeld.

'Werkte jij daar ook?'

'Nee, ik was op bezoek. Een oom van me. Een beetje een lul, maar mijn ouders vonden dat we de familiebanden sterk moesten houden. Ze roken een erfenis en duwden mij de stank in. Onzin?'

'Ik weet niet', zegt ze.

'Ze hadden pech hoor, hij overleefde het en had nog jaren genoeg over om een gruwelijke hekel aan ons te krijgen. Maar goed, erg veel heb ik die vent ook niet gezien. Als ik de wielen van haar mopwagen hoorde piepen in de gang was ik weg.

Al vanaf de eerste glimp die ik van haar ving, in haar blauwe uniform, verloor ik haar niet meer uit het oog. Niet op een stalkerige manier natuurlijk ...'

'Helemaal in het blauw?' Liesbeth kijkt alsof ik haar vertel dat Dotsie rondliep in uit de vuilbakken opgeviste organen.

'Ja, handschoenen, muts, alles. Maar goed, het klikte, of hoe je dat ook zegt. Ze nam me mee naar een katholieke dansavond. Ik heb verdomme nog nooit zoveel glimlachen op zo weinig verdovende middelen gezien.

Normaal gesproken zou ik zo'n tent binnen enkele minuten weer gillend verlaten hebben. Nu waren we de laatste die vertrokken.

Nog niet eens zo heel veel afspraakjes later woonden we samen – ik wist godsamme niet hoe snel ik mijn ouderlijk huis moest verlaten – trouwden we en werd ze zwanger van Anna: onze eerste en enige dochter. Het klinkt afgezaagd maar trouwen, de geboorte van Anna: het waren de gelukkigste momenten uit mijn leven. We waren gelukkig.'

'Wat ging er mis?'

Liesbeth veegt haar chocolademelksnor weg met haar mouw en trekt haar schoenen uit. Ze ziet er moe uit maar houdt in ieder geval de schijn overeind geïnteresseerd te zijn.

'Niets. Daar leek het in ieder geval op. Ze had mij, Anna, de kerk, ze werkte graag in de tuin. Die tuin was haar plek. Ze had hem zelf helemaal alleen ontworpen en ingericht. Een gedeelte was moestuin, een ander gedeelte rozentuin.

De enige plek waar niets groeide was de twee vierkante meter waarop Anna haar schommel stond. Mensen belden soms aan om te vragen of ze een rondje door de tuin mochten lopen, gewoon wildvreemden.

Er zat verdomme ook een berg werk in. Dotsie kon er uren in doorbrengen. Het leek nooit op een vlucht. Het was gewoon haar eigen ding. Net zoals de kerk en die rommelmarkten waar ze op zoek ging naar Bijbelse beelden in keurige staat dat waren.

Alles veranderde toen ik een keer in het tuinhuis op zoek ging naar de kurkentrekker. Die gebruikte ze wel vaker om zaden op dezelfde diepte in de grond te stoppen. Er stond een grote grenen kast vol kleine lades. Dat ding staat er nog, als het goed is.

Ik trok aan alle knoppen en vond touw, zaden, gereedschap; géén kurkentrekker, wel een helderblauwe plastic zak.

In die zak zat een keurige stapel, voor mij onbekende, medicijnenverpakkingen. De namen onthield ik en zocht ik op op het internet. Bleken het verdomme antidepressiva.

Ik wist godsamme helemaal nergens van. En ook al was ik op zoek geweest naar een kurkentrekker, zat het me toch niet helemaal lekker dat ik tussen haar spullen geneusd had. Vals schuldgevoel, denk ik.

Dus ik bleef maar gewoon vragen hoe het met haar ging. En alles was verdomme altijd maar goed. Ondertussen werd ze wel steeds stiller en afstandelijker. Hele dagen bracht ze door in dat

tuinhuis.'

'En Anna, had die niets door?'

Liesbeth wiebelt druk met haar blote tenen. Ik hoop dat ik haar niet verveel.

Ik schraap mijn keel en vervolg: 'Anna was constant op stap met haar vriendinnen. Pubertijd. Die was allang blij dat ze wat ruimte kreeg. Dus ik bleef Dotsie maar vragen hoe het ging, net zolang tot alles eruit kwam.

Dat had ik beter niet kunnen doen. Ze was verdomme toch maar niet gelukkig. Ze deed alsof, ze wilde mij en Anna niet kwijt. Ze was goddomme geboren in het verkeerde lichaam of zo. Lekkere prutser dan die schepper van jou probeerde ik. Maar het was te laat. Vanaf die door mij losgezeurde bekentenis ging alles in een stroomversnelling.

Ze wilde man worden, ze zou man worden. Een kerel verdomme.

Voor ik het wist nam ze hormooninjecties en had ze mij zo gek gekregen haar rug in te smeren met hormoonzalf. Alsof je verdomme de auto aan het wassen bent die je vrouw zal overrijden.'

'Jeetje, Grump, wat vond Anna daarvan?'

'Ze hield zich groot, wilde haar moeder niet kwetsen. Ze was altijd al een beetje een moederskindje.'

'Heeft je vrouw zich toen ook ... je weet wel, zich laten opereren?'

'Dat denk ik. Dat weet ik eigenlijk niet. We kregen we een keer flink ruzie. Schreeuwende ruzie. Ik was pissig dat we haar nog zo weinig zagen. Wist de helft van de tijd verdomme niet eens waar ze uithing.

Dertig jaar opgespaarde frustraties, dat is wat haar pissig maakte schreeuwde ze. Alsof ik daar wat aan kon doen.

Verwijten vlogen me om de oren. Zwijgen deed ze alleen wanneer ze haar neus ophaalde om opkomend snot en tranen op te halen. Ik ving minutenlang haar vuisten op mijn borst.

Mijn vel was verdomme nog dagen rood. Ik kon er niet tegenop. Het enige dat ik nog uitbrengen kon – als ik het al hardop zei – was: *'Vecht dan als een man!'*

Toen deed ik iets verschrikkelijks. Ik haalde uit.

In één verschrikkelijke seconde haalde ik mijn elleboog naar achter en swingde mijn arm naar voren. Het ging zo snel dat ik niet eens de tijd had om mijn arm terug te trekken. Het gebeurde zonder dat ik er ook nog maar iets aan kon veranderen.

Het moment dat het bloed uit haar neus langs mijn knokkels vloog, verscheen Anna in de deuropening. Haar gezicht schoot van verbazing naar woede. Ik had haar nog nooit woedend gezien. Het stond haar goddomme voor geen meter.'

Liesbeth wiebelt niet langer met haar tenen. Teleurgesteld bestudeert ze mijn gezicht, alsof andere duistere karaktertrekken zich mogelijk schuilhouden tussen de lijnen, rimpels en plooiën. Ze zucht.

Ik vertel verder: 'Ik ben naar buiten gerend. Zuurstof had ik nodig. Ik sloeg volkomen dicht. Pas toen de ambulance met zwaaiende sirenes langs stoof met daarin Anna en Dotsie durfde ik weer naar binnen. Ik heb ze nooit meer gezien.'

Liesbeth is even stil, en zegt dan: 'Dat had je niet moeten doen, Grump.'

'Nee.'

'Grump?'

'Ja.'

'Ik ga je zo een vraag stellen en ik wil dat je me eerlijk antwoord geeft.'

Ik knik en plaats mijn hand daar waar mijn hart ongeveer zal zitten.

'Grump, heb jij een probleem met woedebeheersing?'

Ieder woord is onnodig traag, luid en duidelijk. Het is namelijk de vraag die ik mezelf al tientallen keren, al slenterend door de haven of onderuitgezakt op mijn verlaten bank, gesteld heb.

Ik geef haar het beste antwoord dat ik tot nu toe bedacht heb: 'Liesbeth, ik zweer je dat al de woede die ik ooit bezat, in die ene klap zat. Ik voel me leeg sindsdien. Mijn vader,' voeg ik er wat onnodig aan toe, 'dat was een agressieve klootzak.'

Liesbeth gelooft me, en zegt dat ze blij is dat ik eerlijk tegen haar geweest ben. Ze staat op en gaat naar bed. Of het goed is om de waarheid te vertellen is weet ik niet, ik voel me een wrak.

Ik blijf zitten, staar voor me uit als een monnik op downers en val in slaap aan de keukentafel.

Om een onbekend tijdstip word ik weer wakker. Het is zwart om me heen, er klinkt alleen het brommen van de koelkast. Mijn lichaam is stijf. Ik heb het koud en verlang naar een zacht matras en warme dekens.

Op de tast begeef ik me naar boven. Ik zet de deur van Anna op een kier en tuur het duister in. De deken gebold. Mooi. Ik ga slapen.

– I –

De lucht die brandt op onze ogen en longen, en in ons mond, smaakt en ruikt niet langer slechts naar diesel, urine en uitwerpselen, maar steeds meer naar angst en wanhoop. Hart en verstand smeulen beide tot een grauwe klomp.

De hitte laat mijn gezicht nog meer gloeien dan de afgelopen dagen. Ik ben niet meer in staat aan toekomstige avonturen te denken.

Herinneringen verpakt in dromen zijn aan de winnende hand. Herinneringen scherper als de gebeurtenis zelf. Gedetailleerder dan het moment ooit was.

Terug op het strand van Abidjan. De zon fel. De hemel blauw. De zee die de stad sust in kleine golven. Vanaf het warme strandzand lijkt alles in vrede te bestaan. Ruzies zijn vanaf hier niet hoorbaar, gebalde vuisten niet zichtbaar.

Mamadou en ik zijn, na een dag in de houten schoolbanken, vol energie op weg naar huis. We bewegen ons voort als zeemonsters over het strand. We slepen ons linkerbeen mee als een vervaarlijk grote staart en trekken zo een lang spoor door het hete zand.

Degene die het langste spoor trekt heeft gewonnen. Alles is tot sport te maken voor Mamadou. Hij weet dat ik iedere uitdaging aanga, zoals ik weet dat hij aandachtig naar al mijn verhalen zal luisteren.

Na iedere schooldag gaan we eerst langs mijn of zijn huis, om

wat te drinken en met mijn vader of zijn ouders de schooldag te bespreken. Vandaag zullen we eerst langs zijn huis gaan. Het huis van de familie Macabe. Zijn ouders zullen ons al opwachten met een kan limonade uit hun nieuwe koelkast. Een enorm zilvergrijs gevaarte.

'Een echte Amerikaanse,' had Meneer Macabe me gezegd, *'met ijsdispenser.'*

Mamadou zijn ouders hadden altijd de laatste apparatuur, de laatste snuffjes. Vooral zijn vader was dol op luxe en gadgets. Hij ontwierp hun eigen huis, dat met zijn witte stenen, het grote stalen hek rondom en de twee stenen leeuwen voor de poort zo uit de lucht gevallen leek te zijn, en belandt tussen de al aanwezige grijze woningen.

Zij waren de enigen, had hij me verteld, met kliklaminaat op de vloer. Vol trots had hij me de broodbakmachine, hun notebook, een hometrainer – een fiets voor als je wel wil fietsen maar toch nergens heen wilt – en de keukenmachine, met zes snelheden en verschillende bladen, laten zien.

Als het huis werkelijk vanaf grote hoogte in de wijk neergeploft was, dan had het zijn moeder ongetwijfeld gevangen tussen de witte muren en het puntdak. Ze leek hier niet thuis, en het was gemakkelijk haar aan te zien voor een werkster of bediende.

Geruisloos schuifelde ze altijd achter haar man aan, met in haar hand, als het geen kan limonade was of schaal met eten, het wel de nieuwe stofzuiger was – een waar geen zak in hoefde, had meneer Camara geglunderd.

Mijn vader en ik kennen het probleem van de volle stofzuigerzak niet, wij hebben slechts een bezem. Niet dat we arm zijn. We hebben een huis, iedere dag te eten, ik kan onderwijs volgen en mijn vader heeft wat gespaard voor mijn toekomst. Bovendien verdien ik bij met mijn baantje als kruier. Wij hebben alleen geen geld voor iets als een fiets die je nergens heen brengt.

Mijn vader heb ik ooit de niet voor mij bedoelde woorden horen

spreken: *'Iemand die zoveel geld verdient bij de politie, hoe hoog ook zijn rang, kun je niet vertrouwen.'* Toch had hij me nooit verboden of ontmoedigd om bij Mamadou thuis te komen.

Zeemonsters zijn traag voortbewegende monsters. Als we nog jongens waren geweest dan hielden onze lippen nu de ijsklontjes tegen en gleeed de oranje limonade door onze kelen. Nu hebben we zelfs de vuurtoren nog niet bereikt.

Mamadou kijkt trots naar de twee lange sporen die achter ons aan slingeren vanaf de strandafgang.

We denken niet aan het voorbij strijken van tijd. Het komt niet bij ons op dat onze ouders misschien weleens ongerust kunnen zijn.

We hebben er geen idee van dat mijn vader naar ons op zoek is, nadat mevrouw Macabe – meneer Macabe alleen in zijn grote huis achterlatend – ongerust bij hem had aangeklopt.

Waar we aan denken is wie er aan het langste spoor kan trekken met zijn voet door het mulle zand.

Zoals altijd ben ik het die verliest. Mamadou kreeg het moeilijk, greep naar zijn been. Ik ben uiteindelijk degene die in een kuil stapt, zijn evenwicht verliest en opstaat met het zand in zijn mond en ogen. Mamadou lacht, en veegt het zand van mijn armen en rug.

Samen kijken we de oceaan over, daar waar Brazilië moet liggen. Hij stuurt zijn vinger naar rechts en vertelt me dat als je maar ver genoeg die kant op zou gaan, het oneindig lijkende blauw over, je vanzelf in Europa uitkomt. Daar waar het beste voetbal wordt gespeeld.

Saran fluistert in mijn oor. 'Inza, gaat het met je?'

De Zorgzame Snor schenkt in twee korte teugen wat water over een stuk doek en geeft deze aan Saran, die mijn gezicht ermee dept. Ik wil Saran zeggen dat De Zorgzame het water voor zichzelf moet bewaren, dat ik hem nooit zie drinken. Ze legt haar

vinger op mijn lippen.

'Stil maar.'

En daar is Mamadou alweer, zoals hij er altijd al is geweest. In iedere periode van mijn leven. In de verdrongen herinnering die de koorts naar boven haalt.

Zes jaar oud zijn we. Mijn vader neemt ons mee naar het stuk grond waar hij mijn moeder voor het eerst zag, om net als hij toen met zijn vrienden een vriendschappelijke partij te voetballen.

Hij glundert als hij het verhaal van hun ontmoeting voor de zoveelste keer aan mij en mijn moeder vertelt.

Mamadou hoort ons niet en loopt in flinke passen, de grote oranje voetbal onder zijn arm geklemd, vooruit. Het veld van toen is nu grotendeels bezet door het theater. Er is niet meer over dan een klein stuk grond naast de muur waar de posters van voorstellingen die geweest zijn, en van de voorstellingen die nog zullen plaatsvinden over elkaar heen geplakt zijn.

De heilige grond voor mijn vader is voor ons niet meer dan een klein hobbelig stuk grasveld.

De doelen worden door mijn vader uitgezet met stukken hout uit zijn werkkamer. Drie grote, precieze stappen van plank tot plank.

'Ik tegen jullie', roept Mamadou vol zelfvertrouwen.

Mijn moeder gaat achter een van de doelen staan. Als supporter voor ons drieën, en om de ballen tegen tegen te houden die mijn vader niet af kan stoppen. De straat achter het doel, waar volgens het verhaal van de ontmoeting mijn moeder ooit zo sierlijk over heen bewoog, is nu een drukke weg geworden.

Mamadou legt de bal, die bijna tot zijn knie komt, voor zich neer. De jongste fan van de voormalig rechtsachter en net bij Olympique Marseille spelende aanvaller Didier Drogba spurt op me af. Een korte dreigende beweging naar rechts en een

versnelling naar links laten me kansloos. Mijn jonge spillebenen blijven staan als geworteld. Mamadou nadert het doel.

'Kom op!' Hoor ik mijn moeder roepen, tegen niemand in het bijzonder.

Mamadou heeft slechts een halve seconde nodig om de juiste hoek uit te kiezen en plaatst een schot, harder dan je mogelijk acht van dat kleine rechterbeen.

'Jullie zouden een onoverwinnelijk superduo zijn, Inza. Jij het brein, Mamadou de spierkracht.'

Opzichtig duikt de volgens de overlevering eens beste keeper van heel Afrika over de bal heen.

De kracht in die benen waar het babyvet amper af is verbaast ook mijn moeder. Ze bukt, maar grijpt mis. De bal rolt langs haar voeten.

Zo snel als ik kan, ren ik de bal achterna. De bus die van links op hoge snelheid komt aanrijden zie ik niet aankomen. Mijn moeder wel.

Voor ik het weet, word ik de stoep op geslingerd, klinken er piepende remmen en een doffe klap.

Saran veegt de herinnering weg met de vochtige doek. Ze pakt mijn hand vast. Het zweet dat ik voel is het mijne. Mijn lichaam gloeit. Ik wil vooruitdenken maar val terug in de tijd.

Mamadou daagt me uit voor een sprint naar de vuurtoren en geeft me twintig seconden voorsprong.

Ik aarzel niet en begin onmiddellijk te sprinten in de hoop hem te verrassen. Ik maak kans. Hij heeft last van zijn been. Ik heb hem ernaar zien grijpen bij het trekken van het spoor door het mulle zand.

Nog voor Mamadou tot nul afgeteld heeft, neemt mijn energie al af.

Het zand gaat over in het schuin oplopende, betonnen pad dat overgaat in het plateau. In de laatste meters voor de toren stuift hij me voorbij.

Mijn benen kunnen niet meer. Ik laat me vallen tegen de witte vuurtorenwand. Sterren mengen zich in de helderblauwe lucht. Praten gaat niet, ademen net aan. Mamadou ademt luid maar weet nog uit te brengen: 'Je had me bijna Inza, je had me bijna.'

Ik ben niet in staat te denken of te reageren. Het blauw van de hemel verdwijnt en maakt plaats voor het gladde gezicht van Mamadou dat plots serieus staat. Alsof hij de ultieme uitdaging voor me bedacht heeft. Een wedstrijd die al het vorige verlies kan uitwissen.

Langzaam glijden zijn vingers over mijn gezicht. Zand schuurt mijn wangen. Hij sluit zijn ogen en plaatst zijn lippen op de mijne.

Saran knijpt in mijn hand en fluistert dat het goed komt.

– R –

De 'Backstreet Boys' galmen door het huis, al dagen. Liesbeth lijkt zich thuis te voelen op Anna haar kamer. Het is alsof ze in haar jeugd logeert, zegt ze.

Het gaat duidelijk weer wat beter met haar de afgelopen dagen. Ze heeft weer wat kleur in haar gezicht, kijkt niet constant meer over haar schouder, en praat zo nu en dan in mitrailleurstand.

Veel woorden vliegen me voorbij, andere graven zich diep in. Ik sta weer open voor emoties en verdomme niet op zo'n lullige kier ook.

Zaterdag. Ik probeer te doen wat ik altijd doe in het weekend. Ik leg mijn benen op tafel en mijn krant op schoot.

Van de sportpagina blader ik vluchtig naar de voorpagina en weer terug, en nu niet alleen de koppen. Het is een van die rituelen die ik mezelf eigen gemaakt heb. De krant lezen om in ieder geval nog het idee te hebben van dezelfde planeet te komen als de mensen die zich om me heen bewegen. Onzin? Ja. Er lopen er verdomme op mijn werk alleen al genoeg rond waarvan ik betwijfel of ze wel uit dit sterrenstelsel komen.

Al dat gelul over het 'killen' van weet ik veel wat voor wezens in weet ik veel wat voor computerspellen met weet ik veel wat voor wapens.

Er is Storm de onderhoudsmonteur, die zijn boterhammen wilder weg smakt dan een krokodil zijn zojuist van de oever

gekaapte antilope.

Er lopen jongens rond die maar één hand vrij hebben om te werken omdat die andere hand vrij moet zijn om de alsmaar afzakkende spijkerbroek op te halen.

En dan heb je natuurlijk nog Jochem, de lul die meer secretaresses slijt dan Bic pennen, bronstiger dan een edelhert met een bek vol Spaanse vlieg.

Dan vraag je je verdomme toch af wat er met de mensheid gebeurd is. Gewoon een potje kaarten, beetje praten over het voetbal of over wat er in de krant staat, wat interesse tonen in de thuissituatie van de ander.

Sinds die onzin van sociale media er is, denkt iedere volslagen willekeurige idioot met drie volgers of meer verdomme dat hij Jezus Christus zelf is. Gij zult mij 'liken'. Godvergeten amoebreinen.

Ik houd niet van dat soort sites, dat gluren in andermans leven, en dat weet ik zeker, want ik heb er duizenden bezocht op zoek naar mijn Anna. Hele avonden en weekeinden heb ik naar dat scherm gestaard. Ik heb gezocht op haar volledige naam, op slechts haar voornaam, op de namen van haar oude vriendinnen.

Ik heb zelfs op maneges gezocht, omdat toen ze een jaar of elf was, niets liever wilde dan haar eigen pony.

Langs de weg naar haar school lag een weiland waar drie paarden stonden. Twee kleintjes: een witte, een bruine, en een gigantische zwarte, glimmende hengst. Doodeng vond ik dat beest. Altijd onrustig: schuddend met zijn hoofd, briesend, zijn benen naar achter trappend. Bij Anna at hij uit haar hand en veranderde in de kalmte zelf.

Dat had ze, bij dieren én bij mensen. Dotsie en ik hadden nooit ruzie waar Anna bij was, en niet uit principe, gewoon domweg omdat die drang er in haar aanwezigheid niet was.

Ik heb Dotsie ook nog geprobeerd te vinden via het internet,

maar ik wist niet waar te beginnen. In het ziekenhuis werkte ze – of hij – allang niet meer. Ze zal een jongensnaam aangenomen hebben, iets bijbels als Angelo, Lucas of Petrus.

Ze zal nooit meer lingerie onder haar tuinbroek voor iemand dragen. Nooit zal ik meer haar eigenzinnige en gepassioneerde commentaar bij voetbalwedstrijden op televisie horen.

Ik had haar die klap verdomme nooit mogen geven. Gewoon mijn verlies moeten nemen, dan hadden we samen op deze bank vertrouwd naar het voetbal kunnen kijken. Een glas whisky in de hand en juichend voor de ploeg in het mooiste tenue.

Mijn leven verkloot in een enkele seconde. Denk niet dat ik een dag zonder spijt doorkom.

Ik kom niet verder dan het lezen van koppen omdat die gladde tieners er op vol volume doorheen blijven blèren. Jezus, wat heb ik dit vroeger vaak moeten aanhoren. Die jongens zullen nu toch ook een jaar of dertig, vijfendertig zijn. Wat zullen die zich nu de ogen uit hun kop schamen.

Smaken verschil natuurlijk. Anna had ook een hekel aan mijn muziek, maar blues is nu eenmaal niets voor tienermeisjes.

Tienermeisjes willen hoop en dromen, niet de donkere waarheid gezongen door een rauwe strot, begeleidt door gitaarklanken – waar meer leven in zit dan in elk van die puberverpakkingen – in plaats van door die lullige keyboardklanken.

Na een half uur zwijgen de 'Boys' en klinken er hakken op de vloer waar ik vijftien jaar lang alleen met mijn sokken overheen durfde te sluipen. Vijf minuten later zit Liesbeth naast me. Ze kijkt me aan met de blik van een hond die wil worden uitgelaten.

'En nu?'

'En nu wat?'

'Het is weekend. Wat wil je doen? We gaan niet het hele

weekend op de bank zitten hoor.'

Ik haal mijn schouders op. Ik zie het probleem niet. Dan kijkt ze me vies aan en vraagt, wijzend naar mijn *'Blues estafette '94'* shirt: 'Hoelang heb je dat ding al?'

Ze meent het. 'Sinds negentien vierennegentig?'

'Het word echt tijd dat je jezelf eens in iets nieuws steekt hoor. Neem dit niet als een belediging, Grump, maar het ziet er echt niet meer uit. Waar koop jij je shirts?'

'Concerten.'

Mijn vrouw nam nog wel eens een broek of trui voor me mee. Mij boeide het nooit zo. Terwijl Liesbeth me probeert te overtuigen van de belabberde staat van mijn kleding probeer ik terug te halen wanneer mijn laatste concert was. Vijftien, zestien jaar terug denk ik. Bob Pieters Blues Band in Café De Bok. Niet veel mensen hebben dat gezien.

Legendarisch. T shirts verkochten ze niet.

Binnen een uur lopen we door het centrum van Amsterdam. Bokkum voldeed niet aan de winkelvoorwaarde.

Liesbeth lijkt zich gelukkig alweer een beetje te kunnen ontspannen in de buitenlucht, kijkt niet meer constant over haar schouder. Ik schrik als ze mijn hand beetpakt maar laat niet los.

Winkel in, winkel uit. Ik snap het niet. Er loopt niemand, maar dan ook niemand die er uitziet alsof hij in kledingnood is. De meesten lijken zich er zelfs op gekleed te hebben.

Mannen van mijn leeftijd houden zich op hoekjes op als kapstok voor de vele volle kledingtassen van hun vrouw.

Iets jongere mannen lopen hun vriendin, vrouw of minnares achterna als mobiele kapstok.

De jongste jongens snuffelen verdomme nog fanatieker tussen de rekken dan hun vriendinnetjes.

Alles dat Liesbeth voor me uitkiest wijs ik af: te vrolijk, te lichtgevend, te strak, te duur en vooral te 'niet mij'.

Als uiteindelijk – wanneer we iedere winkel wel zo'n beetje bezocht hebben – haar keuzes iets minder extravagant worden, en mijn poten schreeuwen om amputatie, stem ik in met een stapel shirts en vesten, en vooruit ook nog twee laag op de heup hangende spijkerbroeken.

Met een zucht, die ergens tussen genot en opluchting zweeft, plaatst Liesbeth de tot haar kin gegroeide stapel op de toonbank.

Zeker drie kledingstukken in die stapel zijn goddomme niet voor mij. Ik besluit er later naar te vragen en betaal. Driehonderd vierendertig euro vijftig. Godsamme.

Delen door vijftien jaar probeer ik mezelf gerust te stellen. Al vijftien jaar niets nieuws gekocht, delen door vijftien godvergeten jaren.

Thuis kan ik eindelijk één worden met de bank. Half zes verdomme. Honger als een derde wereld hengst.

Liesbeth schenkt me een dubbele whiskey in – een Ierse single malt met fruitige neus en zachte afdronk – en graaft haar vingers door mijn krullen. Mijn schedel tintelt.

'Blijf maar zitten hoor, dan maak ik wel iets te eten.'

Ik kijk haar in de ogen, die me doen denken aan knikkers – waardeloze knikkers, geweldige ogen – en kan het niet meer opbrengen om over de kleding te beginnen die ik voor haar heb betaald.

Soep met ballen maakt ze. Tomatensoep met stukjes ui, tomaat en reepjes omelet. Ze plaatst een bord met een stapel bruine boterhammen met kaas op de salontafel.

We eten op de bank vanavond en kijken televisie. De dictatoriale macht over de afstandsbediening ligt in haar handen.

Ze zapt zich een weg naar een romantische komedie. Ik zak

onderuit. Moe. Onzin dringt nog net door mijn aanzwellende oogkorsten heen, maar bereikt mijn hersenen niet.

Langzaam zak ik weg en schrik weer op door een scene vol stemverhef. De romantische komedie is overgegaan in een actiefilm waarin de schurken grote mannen met baarden zijn en de muziek schel is door verjaring.

Liesbeth kijkt wazig voor zich uit. Ik weet overeind te komen, zet de televisie uit en stuur haar naar haar kamer.

'Het is mooi geweest, Ann... Liesbeth. Morgen weer een dag.'

Zonder tegen te stribbelen gaat ze naar boven.

Ik ruim de glazen op, en als ik haar slaapkamerdeur hoor dichtgaan, ga ik zelf naar boven, poets mijn tanden, en val in slaap het moment dat ik mijn lakens raak.

– I –

De beestjes trekken hun gloeiende pad verder. Ze trekken gedachten los, blokkeren vooruitzichten.

De Zorgzame Snor geeft het stuk katoen dat hij met zijn water vochtig heeft gemaakt aan Saran. Zeker de helft van het water uit het flesje van De Zorgzame Snor heeft mijn gezicht gevonden, terwijl het zijn dorst had moeten lessen. Ik heb nog water.

Dit keer weet ik de doek van Saran af te pakken en stop het, nadat ik mijn voorhoofd ermee afgeveegd heb, in mijn achterzak. Er is geen verzet. Niet van Saran en niet van De Zorgzame.

De rest van de buikbewoners heeft gelukkig geen oog voor me. De Machtige en Baba leunen tegen elkaar in. Dromend over slechtere tijden waarin zij samen geluk zullen vinden.

De tweelingbroers zijn stil en teruggekeerd in hun figurantenrol. Ze hebben er vrede mee.

Het duurt niet lang voordat Mamadou weer boven me hangt. Ik lig aan de rand van de vuurtoren, zonder zuurstof om mijn adem en gedachten op gang te krijgen. Lichtvlekken bewegen zich over Mamadou zijn gezicht. De serieuze blik verandert in een waas als hij dichterbij komt en zijn lippen zacht de mijne raken.

Langer dan een enkele seconde duurt het niet. Het moment wordt abrupt verstoord, als een woedende stem Mamadou doet opschrikken en mij terugbuldert in de realiteit van het moment.

'Van hem af! Ga van hem af!'

Door die woedende, haatdragende klanken heen herken ik de anders zo kalme stem van mijn vader. De zo sterke Mamadou wordt van me afgeworpen als een weerloze prooi. Daar staat mijn vader. Iedere spier in zijn tanige lichaam staat gespannen. De aderen van zijn in het niets starende ogen moeten geknapt zijn door die dierlijke brul, zo rood zijn ze.

Hij staat boven me maar lijkt toch heel ergens anders te zijn: een beangstigende, verdorven plek. Ik heb hem nog nooit zo kwaad gezien.

Mamadou krabbelt vluchtig overeind en stort zich, geschrokken maar vastberaden dit niet over zijn kant te laten gaan, op volle snelheid op mijn vader.

Veel meer dan opzij te stappen hoeft papa niet om Mamadou voor de tweede keer te vloeren. Met bevende vinger wijst hij naar mijn beste vriend.

'Je pakt me niet ook nog een keer mijn zoon af!'

Mamadou komt rustig overeind dit keer, veegt het zand van zijn kleren en stapt op mijn vader af. Kalm. Mijn vader stapt nu ook naar voren, zodat ze slechts centimeters van elkaar verwijderd zijn. Mamadou legt zijn hand plat op mijn vaders borst.

Hij is nog net iets kleiner dan mijn vader maar ongetwijfeld al veel sterker. Zestien jaar en nu al het lichaam van een volwassen vent. De vuisten van een bokser, de benen van een sprinter. Zonder een enkele keer met zijn ogen te knippen blijft hij mijn vader aankijken.

'Als er iemand schuldig is aan de dood van uw vrouw bent u het', zegt Mamadou.

Papa heft zijn hand op. De hand die zo vaak vriendelijk op de schouder van Mamadou had gelegen, die de tranen uit zijn gezicht had geveegd en hem bescherming had geboden, balt zich nu tot een vuist en zwaait ongecontroleerd richting Mamadou zijn gezicht.

Mamadou doet geen enkele poging de klap af te weren, alsof dat zijn eergevoel zou aantasten, en vangt mijn vaders knokkels op met zijn neus. Bloed spat weg.

Papa kijkt geschrokken naar zijn vuist. Mamadou veegt zijn vuist door het bloed onder zijn neus en kijkt er al even geschrokken naar. Schaamte ligt in hun blik, alsof ze niet begrijpen hoe dit heeft kunnen gebeuren.

Ik lig nog steeds op mijn rug en onderga alles als een filmscène waaraan ik niets kan veranderen. Apathisch als de antiheld zie ik toe hoe papa en Mamadou ieder hun eigen weg gaan. Gezegd wordt er niets.

Doodstil blijf ik liggen, alsof de kleinste beweging een rimpel in het wateroppervlakte zal trekken die zal uitgroeien tot een enorme golf, klaar om me te verzwelgen.

Ik ben weer in staat na te denken, en dat doe ik dan ook: urenlang, zonder dat ik tot een conclusie kom. En pas als de vuurtoren haar rode licht over het water begint te schijnen, sta ik op en ga ook naar huis.

Aan het bureau in zijn werkkamer tref ik mijn vader. Zijn gezicht gevangen in zijn handen. De bovenste lade is opengetrokken.

Schuin voor hem ligt de foto van de vrouw van wie haar overlijden toe te schrijven is aan mij, mijn vader, Mamadou, wij allen of geen van ons. Mama lacht; opgesloten in de gelukkigste dag van haar leven.

Het is goed dat ze niet verder kan kijken dan het glas voor haar gezicht, niet in staat is verder te denken dan het gouden kader om haar heen, zodat ze onze ellende niet mee hoeft te maken.

Niet wetend wat anders te doen, blijf ik enige tijd achter hem staan. Ik observeer hem. Er klinkt geen gesnotter, er valt geen traan. Hij treurt niet, en ik beseft dat hij nadenkt, dat hij niet zijn verdriet verbergt achter zijn handen maar zijn voorhoofd masseert

zoals hij altijd doet wanneer hij diep nadenkt.

Zakelijkheid heeft het overgenomen na zijn woede-uitbarsting van inmiddels alweer een paar uur terug.

Ik schrik op wanneer hij zacht, zijn stem gedempt door zijn handen, maar duidelijk begint te spreken.

'Dit had ik niet mogen doen, Inza. Ik had Mamadou nooit mogen slaan, hoor je me?'

Hij draait zich naar me toe. De houten stoel kraakt. Hij ziet er moe uit.

'Niemand is verantwoordelijk voor je moeders dood, Inza. Niemand, hoor je me? Hoor je me, Inza?'

Ik hoor hem niet meer. Ik hoor wat ik onmogelijk kan horen: het geluid van het uitspugen van ijsklontjes door de mond van een zilvergrijze koelkastdeur in een glazen kan met oranje limonade, en het geluid van voetstappen die landen op het enige kliklaminaat in Abidjan.

Gevangen in de schaduw van 'de man van het huis' staat het kleine gedaante van Mamadou zijn moeder met een kan oranje limonade in haar hand en een bezorgde blik op het gezicht.

Ze tuurt een half uur mee op het Zwitsers horloge van haar man, terwijl de ijsklonten opgaan in de oranje zoete vloeistof, voor ze naar voren stapt en uiteindelijk, eindelijk, haar man in de schaduw zet en op zoek gaat naar haar zoon en diens beste vriend.

Mamadou zijn vader blijft ongemakkelijk in de deuropening staan: de controle over de situatie kwijt. Hij blijft daar staan, de ene na de andere houding aannemend, totdat zijn vrouw terugkeert met de mededeling dat juist mijn vader hem aan het zoeken is.

Ik heb hem het nooit hardop horen zeggen maar ik weet van zijn afkeer van mijn vader. Wanneer mijn vaders naam viel,

vertrok zijn gezicht alsof hij zojuist een slok pure citroenolie had doorgeslikt. Ditzelfde gebeurde bij het onderwerp boeken. Boeken vormden een poort naar het kwaad. In zijn ogen wist mijn vader niet hoe hard hij me door die poort moest duwen.

Gebruiksaanwijzingen waren het enige dat letters in zijn huis mochten vormen.

De limonade is lauw geworden, de binnenzijde van de wang van Mamadou zijn vader rauw als hij zijn zoon eindelijk ziet aankomen: slenterend tussen de twee stenen leeuwen die de poort bewaken door, het hoofd gebogen. Een Camara buigt het hoofd niet.

Meneer Camara schrikt wanneer zijn zoon dichterbij komt en uiteindelijk zwijgend voor hem tot stilstand komt.

Mamadou zijn gezwollen neus en gezicht zit onder het half opgedroogde bloed, een blauwe plek staat onder zijn oog.

Zonder te vragen wat er gebeurd is pakt hij Mamadou stevig bij zijn achterhoofd beet en drukt tweemaal met de punt van zijn wijsvinger tegen zijn gezwollen neus.

Tweemaal klinkt er een licht gekraak. Mamadou trekt zijn gezicht scheef weg maar geeft verder geen krimp.

'Gebroken,' zegt Meneer Camara, 'dat moet gekoeld worden', en loopt naar binnen om een theedoek met ijsblokjes te vullen.

Die avond zit Meneer Camara op precies dezelfde wijze achter zijn bureau als mijn vader: zijn gezicht begraven in zijn handen, gravend in zijn gedachten tussen problemen en oplossingen.

Mevrouw Camara zit op de hometrainer; ze huilt, en trapt haar voor anderen verborgen frustraties van zich af.

Ik ben terug in de buik van het beest. Boven ons klinken de voetstappen weer. Ze worden begeleidt door een dreunend gelach.

Het gaat iets beter met me. Er is weer besef. Avond is het. Niemand lacht zo hard als hij net wakker is.

– R –

Twee lege glazen. Het gezicht van Liesbeth dat vervormt in de halzen van de vier halfvolle flessen – een 'grain', een 'blended', een 'malt' en een 'single malt'.

Haar ogen staan dicht op elkaar, de omvang van haar neus verdubbeld. Het is moeilijk om dan niet aan Anna te denken.

Liesbeth pakt de 'blended' en schenkt ons het tweede glas van de avond in, ongeveer een vinger hoog – 'a wee dram' zoals de Schotten dat zeggen – in een peervormig glas om zo de aroma's te behouden.

Behendig draait ze haar glas in een aantal soepele polsbewegingen rond.

Dan gaat gaat ze de fout in: ze steekt haar neus onmiddellijk in het glas. Alsof ze in haar gezicht gespuugd wordt trekt ze haar hoofd terug.

'Eerst een paar seconden laten rusten', zeg ik zacht, alsof we met een geheime rite bezig zijn. De kaarsen die Liesbeth door het hele huis heen heeft aangestoken, versterken dat idee.

'Weet je zeker dat het niet allemáál pure alcohol is?'

Ze pakte de fles op en brengt hem naar haar gezicht alsof ze de kleine letters in een contract leest.

'Ik heb een verschil ontdekt,' zegt ze trots, 'bij deze schrijven ze whiskey met een E.'

'Die is Iers', zeg ik kort en besluit nog maar niet over de invloed van turf te beginnen.

'Niet lullig bedoeld hoor, Grump, maar is whisky niet een klein beetje een ouwe lullen drank?'

'Ping!' zeg ik.

'Ping?'

Stom, even vergeet ik dat we elkaar pas dagen kennen en ze niet op de hoogte is van de gewoontes en gebruiken die zich binnen een gezin door de jaren heen vormen.

'Dat geluid maakte mijn vrouw, Dotsie, altijd als ik iets zei wat in haar ogen een vooroordeel of een bekrompenheid was. Dat noemde ze een magnetronmening.'

Liesbeth kijkt me verdomme aan alsof ik zojuist verteld heb dat ik haar kind draag.

'Het was het magnetrontijdperk,' zeg ik, 'toen iedereen dacht dat dát de technologische ontwikkeling was die ons leven echt een stuk makkelijker zou worden.'

'Ik geloof niet dat ik je kan volgen hoor, Grump.'

'Een magnetronmening: binnen enkele seconden warm en inzicht overbodig.'

Ik voel me ingenomen met mezelf, alsof niet Dotsie maar ik dit bedacht heb.

'Ping?'

'Ping!'

Liesbeth haalt haar schouders op en neemt een flinke slok. Ze laat de whisky enkele seconden, met veel geslurp, rondgaan in haar mond en slikt. Haar lange wimpers flikkeren.

Ik ben verdomme blij dat ze niet uitspuugt. Ze opent haar ogen. Pupillen krimpen en zetten onmiddellijk weer uit.

'Ik proef likkoekjes! Die gele.'

Ze meent het. Ik neem ook een slok: notig, beetje zeewier, vanille, olieachtig. Nu heb ik godsamme in ieder geval een klein beetje een idee hoe likkoekjes smaken.

Liesbeth staat op, loopt om me heen en fluister in mijn oor: 'Even plassen en omkleden hoor.'

Liesbeth voelt zich goed, veilig, merk ik. Een enthousiaste flapuit. Ze heeft nog iets van een kind. Goed bedoeld.

Kinderen kunnen op plekken komen die voor volwassenen onbereikbaar zijn. En dan bedoel niet dat ze nog onder een bureau of achter een kast kunnen kruipen, of dat er zijn die met gemak een hoge boom inklimmen om daar heerser over hun eigen wereld te spelen. In de bovenkamer bedoel ik. Wat denken betreft. Het brein is toch een soort smal gangenstelsel. En de volwassene geest is verdomd obees.

De volwassene zit vast in die ene open ruimte met zijn huishouden, zijn auto, het weer, zijn carrière en goddomme regelmatig met het idee dat het draaien van de wereld een complot tegen hem persoonlijk is.

Ouders – volwassenen dus – luisteren vaak ook niet naar hun kinderen. Die moeten het doen met: *'Eet je eten nu maar op; Ja ja, Nu even niet; Natuurlijk schatje; Probeer nu eens twee minuten je mond te houden!'*

Toen Anna een jaar of elf oud was en we beiden in ons pyjama op de bank – zij met haar knuffelkonijn in de hand, ik met een glas whisky – naar een iets te gewelddadige documentaire over de ontdekking van Amerika keken, werden die smalle gangen van het brein me weer eens duidelijk.

'Pap, zullen we over een paar honderd jaar ook Duitser en Joodje spelen?'

Dotsie die in haar stoel bezig was de aardappeleters te ministecken – een hobby die het toetje niet haalde – richtte zich

onmiddellijk op met de woorden: *'Nou, zeg daar eens wat van Robert.'*

Ik probeerde Anna de gevoeligheid van het onderwerp uit te leggen. Toch bleef het beeld van een paar honderd jaar later, bij me. Twee jongetjes die buiten spelen en ruziën over wie er de nazi mag zijn.

Ik schrik op uit gedachten als Liesbeth weer binnenkomt. Ze heeft een paarse zijden pyjama aangetrokken en draagt witte pluizige sloffen die over de vloer bewegen als verlegen konijntjes.

'Je hebt toch geen slecht geweten, Grump?'

'Ik had je nog niet terug verwacht.'

'Ping!'

'Ping?'

'Ja, niet alle vrouwen hebben een uur nodig als ze naar de badkamer gaan.'

Ze plant haar lippen, die ik 's avonds bij het tanden poetsen terug zie in de badkamerspiegel, op mijn wang en loopt door naar de platenspeler – sierlijk wiegend en een stuk kleiner zo zonder naaldhakken. Met haar wijsvinger gaat ze de collectie platenhoezen af en houdt halt bij een verzamelaar van Leadbelly.

Ze schuift de plaat uit de hoes, veegt wat stofdeeltjes weg met haar mouw en plaatst hem met beleid op de speler. Als een tandarts boven een open mond hangt ze boven het vinyl, lift de hendel op en laat de naald op de inloopgroef zakken.

Na de bekende kraakjes, die volgens Liesbeth klinken als statische sneeuw, begint 'House of the rising sun.'

'Nou Grump, ik lust er nog wel een.'

Het volgende glas smaakt naar appeltaart met zoethout thee. De laatste bevalt ons het best en schenken we tweemaal in. Volgens

Liesbeth heeft deze een hint van hazelnootpasta op een bruine boterham.

Na vijf glazen houden we het voor gezien. Ik ruim de proefopstelling op en Liesbeth blaast de kaarsen uit. Alleen het maanlicht dat door tussen de smalle kier van de gordijnen heen schijnt, geeft ons richting.

Liesbeth gaat me voor de trap op. Twee keer loop ik tegen haar op.

'We gaan toch niet handtastelijk worden, Grumpie', giechelt ze.

In de badkamer lacht ze ons spiegelbeeld uit: ik haar rode lipafdruk op mijn wang, zij met hevig bloeddoorlopen ogen. Mijn mondhoeken maken bewegingen die ze de afgelopen jaren weinig hebben hoeven uitoefenen. Ze richten zich op als een volle grijns.

Na een 'slaap lekker' vertrekken we ieder richting onze slaapkamer.

Ik word wakker van het onweer die nacht, en ik niet alleen. Liesbeth sluipt mijn kamer binnen. Ik doe of ik haar niet hoor en adem de adem van een slaper.

Ze tilt de deken op bij de punt, kruipt eronder en vlijt zich tegen me aan. Zelfs als ze haar arm om me heen slaat, blijf ik in de rol van slaper.

Ik voel haar borsten in mijn rug, de kou van haar blote benen tegen mijn kuit. De vingers van haar andere hand gaan door mijn haar. Dan begint ze zachtjes te snikken, haalt haar neus, vlak onder mijn oor, een aantal keer op. Ik voel haar tranen door mijn slaapshirt heen.

Misschien ben ik verdomme bang dat ik niet de juiste troostende woorden zal vinden die ze verdient en haar weg zal jagen met goedbedoelde woorden. Woorden die vermomd voor hun betekenis doorgaan.

Ik ben verdomme bang omdat haar hand nog geen vijf

centimeter boven mijn snelgroeïende erectie hangt. Vijftien jaar niet samen met een vrouw in bed gelegen. Vind dan nog maar eens de juiste woorden.

Het onweer drijft over. Ik val in slaap. Als ik wakker word denk ik haar vingers nog door mijn haar te voelen. Ik draai me om en kijk tegen de witte muur aan. Alleen.

Ik ga op mijn buik liggen en snuif de lakens nog eens op voor ik uit bed stap. Liesbeth zal vragen of ik het onweer nog gehoord heb die nacht. Ik zal zeggen dat ik er dwars doorheen geslapen ben. We hebben het er niet meer over.

– I –

Een aaneenschakeling van repeterende fragmenten vormt mijn gedachten en sleept de tijd al zwetend en kreunend voort.

Ik loop weer op de markt met mijn vader, op weg naar de boekhandelaar. De weg wordt geblokkeerd doordat honderden trossen bananen uit de open bak van een vrachtwagen gelost worden. Mannen schreeuwen naar elkaar, geven de trossen aan elkaar door tot uiteindelijk de gehele straat geel kleurt.

Papa en ik blijven staan kijken op een afstand, we hebben geen haast, en zien hoe alles verdeeld wordt tot de straat weer leeg is en zweet de blouses van de mannen doordrenkt.

Als ook zij verdwijnen, zien we Mamadou komen aanlopen. In zijn hand houdt hij een blauwe plastic tas gevuld met fruit. Pas na drie keer zwaaien, ziet hij ons en versnelt zijn pas.

'Dag meneer, dag, Inza.'

Hij houdt de tas voor ons omhoog.

'Boodschappen doen voor mijn moeder.'

'We gaan net naar de boekenkraam. Ga je mee? Mag het?' vraag ik, mijn vader smekend aankijkend.

Zijn gezicht staat bedenkelijk, maar zegt geen nee.

'Ik weet het niet,' aarzelt Mamadou, 'ik weet niet of mijn vader het goed vindt dat ik zomaar ...'

'Doe dan maar niet', zegt mijn vader. 'Je moeder zal ook wel op je zitten te wachten. Je wilt haar natuurlijk niet ongerust maken.'

'Nee meneer', zegt Mamadou.

Hij slaat de volle tas met fruit over zijn schouder en holt, zonder om te kijken, in de richting van zijn huis.

We verdwijnen in de schaduw van de laaghangende takken van de oude wierookboom. Het duister wordt licht en de oude, vriendelijke boekverkoper verschijnt alsof hij ons al stond op te wachten.

Om hem heen staan kisten vol boeken. Vergeelde exemplaren vol ezelsoren en ontbrekende bladzijden, en gloednieuwe exemplaren verpakt in doorzichtig folie.

'Deze zijn net binnen', zegt de verkoper, en slaat met zijn hand tegen de zijkant van de drie hoge stapel aan overvolle dozen.

'Je mag er twee uitkiezen, Inza', zegt mijn vader, en ik zie hoe hij de verkoper een knipoog geeft.

De verkoper pakt, verstopt onder een kleed, een kistje sigaren van de grond. Hij opent het kistje en biedt mijn vader een van de korte rechte sigaren met witte band aan. Mijn vader schudt zijn hoofd met enige twijfel.

'Kom op, een beste sigaar voor mijn beste klant.'

Nu houdt hij het kistje voor mijn neus. De geur is die van peper, droge bladeren en jute. Ik schud vriendelijk mijn hoofd en bedank.

Papa besluit er toch een aan te nemen. Samen leunen ze tegen de muur, roken en vertellen elkaar verhalen die mij ontgaan.

Ik ben halverwege de eerste doos met nieuwe boeken – er zit nog weinig tussen – als Mamadou de steeg in komt rennen.

'Au, die tak had ik niet gezien', zegt hij en wrijft over zijn hoofd.

Gefascineerd laat hij zijn ogen rond gaan over de kisten, het kleed en ons. De verkoper blaast enkele rookringen de lucht in.

'Mijn moeder is nog wel even weg. Ze is met mijn vader mee naar de garage.'

'Dag Mamadou', zegt mijn vader voor de tweede keer vandaag.

'Dag meneer.'

'Er is toch niets mis met de auto hoop ik?'

'Nee meneer, mijn vader denkt er over om een nieuwe te kopen.'

Mijn vader zucht. Mamadou heeft het niet door, knielt naast me en begint te graven in de volgende doos. In een krant die als pakpapier voor een grote encyclopedie dient, vind hij een artikel over het Ivoriaans elftal en begint aandachtig te lezen.

De verkoper wijst, de sigaar nog tussen zijn bruin verkleurde tanden geklemd: 'Dwie mwag je houwen.'

Snel scheurt Mamadou de pagina met het artikel uit en stopt het in zijn achterzak, alsof hij bang is dat de verkoper zich zal bedenken.

De encyclopedie, deel NOP, die in de krant verpakt zat, besluit ik te houden. Mamadou heeft nog iets gevonden. Hij stoot me aan en fluistert: 'Kijk, Inza, dit is wel wat voor jou.'

Vlak onder mijn neus schuift hij een tijdschrift. Ik moet een aantal centimeters afstand nemen voor ik weet wat ik zie: foto's van een naakte, blanke vrouw die met opgetrokken knieën op de rand van het strand het opkomende water opwacht.

We bladeren verder en zien dezelfde vrouw in verschillende poses op hetzelfde strand.

Zo dicht met mijn neus op mijn eerste naakte vrouw, merk ik mijn vader pas op als zijn schaduw over het strandzand – waar zij zich inmiddels doorheen gerold heeft – heen trekt. Zand kleeft aan haar billen, buik en borsten.

'Zo jongens, geef die maar hier, anders mag Mamadou helemaal nooit meer bij ons komen van zijn vader.'

We geven het tijdschrift aan mijn vader, die geeft het door aan de verkoper.

Ik open mijn ogen en kijk om me heen. Ik ben weer in de buik van het beest. In mijn boekje schrijf ik het volgende:

“De bewoners van de buik van het beest (beestbuikbewoners) zijn zoogdieren die tot de mensachtigen behoren. De huid van de beestbuikbewoner is bezet met haar: dit kan uiteenlopen van minuscule donzige haartjes op de armen van het jonge vrouwelijke exemplaar tot een flinke snor bij het volwassen mannetje.

Van de beestbuikbewoners zijn er zeven exemplaren gespot. Een aantal dat misschien klein lijkt, maar gezien de beperkte leefruimte enorm is. Het zevental bestaat uit vijf mannetjes (vier oud, één jong) en twee vrouwtjes (één oud en één jong).

Het jonge vrouwtje bezit duidelijk meer schoonheid dan de overige exemplaren, maar doet er verstandig aan hiervan te genieten, aangezien het oudere vrouwtje exemplarisch is voor het natuurlijke proces dat haar ongetwijfeld, hoewel moeilijk voor te stellen, ook te wachten staat: de vergankelijkheid van schoonheid, ofwel aftakeling.

De beestbuikbewoner leeft op water, kleine snoepjes, brood en geconserveerd vlees en vis. Zijn voornaamste bezigheid is slapen.

De buik van het beest is voor hem slechts een tijdelijk verblijf. De buik is als een cocon waaruit sommigen zich zullen ontpoppen als wonderlijke vlinders en andere tot aasetende kevers of bloedzuigers.”

Ik leg mijn notitieblok en pen weg tussen mijn benen, en sluit

mijn ogen weer. Het zwarte schip komt aan bij een klein tropisch eiland.

We zetten voet op het witte strandzand en worden onthaald door een knappe, blanke vrouw, met zand op haar billen, buik en borsten.

– R –

Testikels als rubber kogels. Stoppels als cactusnaalden. Het felle badkamerlicht laat de spiegel een bekentenis afleggen: die oude vent met zijn ene hand in zijn vergeelde boxer, als Napoleon op een vrije dag, en met zijn andere hand gravend door zijn warrige haar, dat ben ik.

Verdomd lang geleden dat ik mezelf echt bekeken heb. Lang geleden dat het me ook maar iets heeft kunnen schelen hoe ik er uitzag.

Voor het eerst zie ik dat er rimpels op mijn voorhoofd staan, niet alleen horizontaal maar ook verticaal. Ik haal mijn hand uit mijn broek, trek mijn wallen strak met beide duimen en wijsvingers en laat mijn bloeddoorlopen ogen naar buiten komen.

Om mijn tong eens goed te bekijken, buig ik me voorover naar de spiegel en steek hem naar mezelf uit. Geel. Blaasjes.

Mijn lippen trek ik opzij en bestudeer mijn tandvlees. Paarsrood. Alsof vijftien jaar achterstallig onderhoud nog weg te poetsen is, grijp ik onmiddellijk mijn tandenborstel – een zielig geval dat lijdt aan haaruitval.

Met de borstel nog in mijn mondhoek en een bek vol schuim ga ik tussen de potjes en tubes crème – dag en nacht – make-up, maskers, luchtjes en elektrische apparaten die er uitzien als martelwerktuigen, op zoek naar mijn scheermes. Ik vind hem, verstopt door haren die verdomme blonder zijn dan de mijne ooit geweest zijn.

Na het scheren haal ik nog nog een koude washand over mijn gezicht. Beter wordt het niet. Met hetzelfde been als waarmee ik uit bed stapte, ga ik de trap af.

De geur van schoonmaakmiddel en versgebakken broodjes komt me tegemoet. Kaiserbroodjes en dennengeur leert Liesbeth me.

'Waar stond dat bos? Tsjernobyl? Godsamme.'

'Goedemorgen', zegt ze, alsof ze me niet gehoord heeft en nu pas opmerkt.

'Ik ben lekker op tijd opgestaan. Kan ik me vast een beetje nuttig maken, dacht ik zo. Ga maar vast zitten hoor.'

Ze wijst naar de tafel, waar een rood met wit geblokt kleed op ligt dat we gisteren gekocht hebben en ik betaald heb.

Jus d'orange, roomboter, vleeswaren en mijn krant, die dubbelgevouwen naast mijn bord ligt. Het lijkt wel een onaangekondigde kerst.

Ik had samen met Bessie Smith – de vorstin van de blues – met mijn boek op schoot, en een boterham met pindakaas en hagelslag, rustig wakker willen worden.

Ik had graag nog een paar bladzijden willen lezen voordat ik de draad helemaal kwijt ben. Mijn huis, mijn eten, mijn tempo.

'Grump, hoe wil je je thee?'

'Gitzwart, met cafeïne.'

Ze lacht klein. 'Ik denk echt dat je daarmee moet minderen, Grump.'

Dit kan ze verdomme niet menen. Met een diepe zucht zak ik onderuit en kijk om me heen of ik de verborgen camera's zie. Wat ik zie, of beter gezegd: wat ik niet zie, doet mijn bek openvallen. Het behang staat vol witte vlekken in de vorm van een kruis.

'Waar zijn verdomme al Dotsie haar kruisen?!'

Ik probeer op te staan en stoot mijn knie tegen de rand van de tafel. Liesbeth plaatst haar hand op mijn schouder en drukt me, met verdomme nog verrassend veel kracht, weer naar beneden.

Het is moeilijk voor te stellen dat zij iets te vrezen heeft van een stalker.

'Rustig, Grump. Geniet jij nou maar van je ontbijt. Ze waren smerig. Ze zaten onder het stof. Het is wel duidelijk dat hier al jaren geen vrouw in huis is geweest. Sorry dat ik het zeg hoor. Ik heb ze gewoon even lekker door het sop geslagen.'

'Met stomheid geslagen' is plots een uitdrukking die betekenis heeft. Stomheid recht tussen mijn ogen. Ik schud het van me af en neem een hap uit een nog warm kaiserbroodje – toegegeven: zelfs onbelegd smaakt het beter dan een boterham met pindakaas en hagelslag.

Liesbeth hangt haar schort over de rugleuning. Ze gaat tegenover me zitten en lacht als een vrouw die weet dat ze haar gelijk zal krijgen. Het is precies dezelfde lach die Anna en Dotsie soms aannamen. Een lach als een vinger die een millimeter voor je gezicht blijft hangen en zegt: Ik raak je niet aan, ik raak je niet aan!

We zwijgen ons door het ontbijt heen. De witte kruisen die op het behang staan blijven me een ongemakkelijk gevoel bezorgen. Ik zeg er niets over en besluit er op te vertrouwen dat Liesbeth weet wat ze doet.

Met de punt van haar servet veegt ze haar mondhoeken schoon. Ze staat op.

Ik verwacht dat ze met een natte doek voor de tafel terugkomt. In plaats daarvan komt ze terug met een vierkant vlak, verpakt in glanzend paars cadeaupapier. Onmiskenbaar tweeëndertig bij tweeëndertig centimeter. Een elpee.

'Omdat je zo goed voor me bent, Grump. Echt ik zou niet weten wat ik zonder jou zou moeten.'

Ze drukt me het het pakje in mijn handen en door het gewicht weet ik dat ik gelijk heb. Ik ben bang dat ze een plaat met rustgevende onderwatergeluiden voor me heeft gekocht, maar ben meer dan blij als ik het lachende gezicht van blueslegende James Lewis Carter Ford, oftewel T-Model Ford zie.

Dit is iets voor fijnproevers. Niet te geloven dat ze deze heeft uitgekozen.

Ze zegt me dat ik hem nog kan ruilen en kijkt erbij alsof haar wereld zou instorten mocht ik daar gebruik van willen maken.

De naald op de groef zet zowel de eerste rauwe klanken als mijn glimlach in gang en stelt haar gerust. Liesbeth opent de al vijftien jaar dichte gordijnen en laat de zon vol binnen.

Ze danst zich een weg door verlicht zwevend stof, als een marionet: traag en haar tenen slepend over de vloer bij iedere pas.

Zonnestrallen vallen op het paarse zijde van haar pyjamajasje – dat sierlijk meezwaait in haar pirouette. Ze weerkaatsen, en zorgen voor een schittering rondom haar.

Liesbeth het middelpunt van paarse fonkeling. Hypnotiserend als een bak tropische vissen bij de afhaalchinees. Ze danst de hele A-kant door en verdwijnt dan naar haar kamer.

De B-kant beluister ik terwijl ik, tegen de zon in, de tuin in staar. Zelfs met al dat zonlicht is het een verdomd deprimerend gezicht. Dat rare wijf van hiernaast heeft misschien toch wel een beetje gelijk; het ziet er niet uit.

Het onkruid staat op kniehoogte en overwoekert de hele moestuin. De rozentuin lijkt zich een deken van doorntakken ter bescherming op te hebben geworpen.

De rode verf bladdert van het frame van Anna haar schommel. Het houten zitje is bedekt met mos.

In deze wildernis is het tuinhuis het enige dat nog fier overeind staat.

Een uur later zit ik gehurkt in diezelfde tuin en probeer, met de beperkte kennis die ik van tuinieren heb, Liesbeth het verschil te laten zien tussen vergane groente en florerend onkruid. Liesbeth wilde graag wat doen, ze kan het krijgen.

'Dit moet er dus allemaal uit? Ik weet niet hoor, Grump', zegt ze, terwijl ze haar gloednieuwe, lange, rode nagels bestudeert.

'Als het goed is liggen in het tuinhuisje nog wel een paar handschoenen. Kom op. Klompen moet ik ook nog hebben.'

Ik help haar aan mijn arm overeind. Haar naaldhakken zakken zeker vier centimeter weg in de zwarte drassige aarde, waardoor ze bijna vlak achterover slaat.

Met het binnenstappen in het tuinhuis stap ik verdomme ook het verleden binnen. Het tuingereedschap van Dotsie hangt nog als nieuw aan de muur, alsof de tijd hier echt stilgestaan heeft.

Naast de ladekast staat een jerrycan alcohol waarmee ze elk stuk gereedschap na gebruik grondig schoonmaakte. De gigantische grenen ladekast waarin Dotsie niet alleen haar zaden maar ook haar levensgeheimen in bewaarde staat er nog.

Het verleden heeft de muffe geur van nat hout en aarde. Rot. Liesbeth haar terughoudendheid valt weg als ze het gevaarte van een ladekast ziet. Ze slaat een hand voor haar mond en wijst.

'Wat schattig, al die kleine lades! En kijk dan, dat kleine schepje en harkje. Zo lief!'

Aan de muren hangt geen enkel religieus symbool. Nooit gevraagd waarom. Misschien omdat ik Dotsie niet tot meer aankopen wilde aanzetten. Soms dacht ik dat ze meer verzamelaarster dan gelovige was.

De laatste keer dat ik hier was, vroeg ik Dotsie of ze alsjeblieft weer gewoon binnen wilde komen. Ik smeekte, godsamme. Hele dagen bracht ze door in dit hok. Anna en ik zagen haar hele dagen niet. Nou was Anna in die tijd ook zelf regelmatig de hort op met vriendinnen.

Ik denk dat ze de negatieve energie niet aankon. Dotsie weigerde mee naar binnen te gaan en vroeg me weg te gaan. Ik luisterde. Wat had ik verdomme anders moeten doen?

'En moet ik dit aan?'

Naast de kast, aan een kromme spijker hangt, als een spookverschijning, de tuinbroek van Dotsie. Het verleden komt opeens heel dichtbij en ik ben opgelucht wanneer ik weer buiten sta waar de lucht nog van deze tijd is.

'Grump?' Klinkt het van achter de deur. Weet je zeker dat dit zo hoort?'

'Ja, ja. Je kunt je kleren gewoon in een van die lades stoppen.'

Mijn knieën zinken weg in de zwarte aarde. Het is stil. Er klinken slechts vogels.

Ik neem een flinke hap frisse lucht. Al mijn zintuigen zijn plots wakker. Een spiritueel moment bijna.

Boven de droogmolen staat een kleine regenboog doordat de zon weerkaatst in het sop op de kruisbeelden die Liesbeth er te drogen heeft gehangen.

Liesbeth zal zo naar buiten komen lopen met niets dan lingerie onder haar tuinbroek.

De hele situatie laat me mezelf weer een jaar of twintig, dertig voelen. Ik trap er graag in.

– I –

Het gevoel van brandende beestjes die krioelen onder de huid, terwijl er over de buitenkant van de huid een constante ijzige wind waait, neemt af.

De ziekjas mag uit, al schrijft Saran me, na mijn voorhoofd gevoeld te hebben, dat ik nog wel lichte koorts heb. Ik praat in mijn slaap schrijft ze en voegt er aan toe dat De Machtige, zoals we hem nu beiden noemen, zijn hoofd bijna ontplofte uit ergernis om mijn gemompel.

Saran tekent er in een paar vlotte lijnen het hoofd van De Machtige bij en vervangt zijn kapsel door een smeulende vulkaankrater.

Met ingespannen glimlach probeer ik haar tante te tekenen. Ik kan lang niet zo goed tekenen als Saran, maar door de grote neus waar een pukkel op staat, de puntmuts en bezem begrijpt ze onmiddellijk wie het slachtoffer van mijn pen is.

De roze punt van haar tong drukt tegen de spleet tussen voortanden. Met brede lach neemt ze mijn pen weer over. Ze tekent De Zorgzame Snor als een snor op pootjes.

Ik maak een dubbelslag door de mogelijke broers als Siamese tweeling te tekenen, vergroeid bij het hoofd, een blikje cola in de hand.

Ze zet mij neer als een slungel met spriethaar. De vlechten in haar staarten maak ik groter dan haar hoofd.

Schrijven en tekenen met Saran doet me even de koorts, de pijn, honger en dorst vergeten. Neemt het in ieder geval weg van de voorgrond.

“Wat wil je doen in ons nieuwe land?” schrijf ik.

Haar antwoord volgt zo vlug dat het duidelijk is ze de vraag al vele malen aan zichzelf gesteld heeft.

“Eerst naar school en dan een baan als arts of verpleegster zoeken.”

Ik schrijf dat ik graag reisboeken zou willen schrijven en anders voor de krant zou willen schrijven of mijn eigen boekenwinkel zou willen beginnen. Dat ik die naar mijn vader zou vernoemen vertel ik haar niet.

Ik vraag haar wat haar ouders voor werk doen. De verkeerde vraag. Haar mondhoeken zakken in en verstrakken.

“Ga slapen”, schrijft ze en schuift het kladblok onder mijn opgetrokken knieën. Ze draait haar gezicht van me weg. Na enkele secondes verraad haar ademhaling dat ze net als de rest van de buikbewoners in slaap is gevallen.

Ik probeer tevergeefs een houding te vinden die geen pijn doet. Er is een blaar ontstaan op de beurse plek op mijn bil. Een beurse plek ter grootte van een vuist.

De blaar begint geel en rood gekleurd vocht te verliezen. Mijn broek plakt aan mijn huid. Ik verlang naar een stapel kussens.

Uiteindelijk dringt de ontbrekende herinnering zich op. De herinnering aan de ochtend na mijn vaders klap aan Mamadou. Alles lijkt normaal die ochtend.

Ik twijfel zelfs even of alles wel gebeurd is zoals ik me herinner.

Bij het zien van mijn vader weet ik dat wát gebeurd is minstens zo ernstig moet zijn als de herinnering eraan. Zijn blik is grauw en hij lijkt minstens vijftien jaar ouder als voor het voorval op het

strand.

We spreken er niet over, weten beiden niet waar te beginnen.

Net als ik de vraag 'wat nu?' bedacht heb, wordt er luid op de deur gebonsd. Onze namen worden geschreeuwd. Dezelfde stem kondigt zichzelf aan als: 'Politie!'

'Verstop je,' fluistert mijn vader dwingend, 'nu!'

'En jij dan?'

'Ik doe wat ik moet doen, Inza. Ga nu.'

De deur lijkt het te gaan begeven onder het luidruchtige gebons. Ik vlucht naar de beste verstopplaats in huis: de werkkamer van mijn vader.

In de haast stoot ik mijn hoofd tegen het bureaublad. Ik ben gegroeid sinds de laatste keer dat ik me hier verstopte. We speelden verstoppertje, Mamadou en ik. Het was de enige keer dat ik van hem won.

Met een doffe dreun valt de deur in. De rauwe lage stem schalmt nu op volle sterkte door het huis, woest schreeuwend om mijn vader. Het is de stem van luitenant kolonel Camara, Mamadou zijn vader.

Bang kruip ik ineen. Heeft Mamadou zijn vader misschien verteld over deze verstopperek. De gedachte moet plaatsmaken voor schuldgevoel als ik aan het lot van mijn vader denk, die te trots is om zich te verstoppen.

Laarzen stampen, dreunen de kamer binnen. Ze behoren zeker aan zes mannen toe. Ik trek de prullenbak naar me toe – verscholen als een lafaard – en hoor aan hoe de lucht uit mijn vader zijn longen geslagen wordt.

'Dat krijg je ervan als je aan mijn zoon komt, schoft!'

Enkele klappen en schoppen volgen. Mijn vader verzet zich niet. Seconden later kruizen onze blikken elkaar als hij aan zijn

benen naar buiten gesleept wordt. De kalmte over zijn gelaat lijkt me te willen zeggen dat ik me geen zorgen hoeft te maken, maar verzwijgt wat dan wel.

Als de ontstane stilte blijvend lijkt, kruip ik onder het bureau vandaan. De stilte vijandelijk geladen. En alsof het een overdacht plan is dat eindelijk ten uitvoer gebracht mag worden, haast ik me om de lichtblauwe plastic zak met geld en het briefje met de tekst: *“Lieve Inza, leef je leven als een boek”*, uit de bovenste la van het bureau vandaan te pakken.

Ik kijk nog eenmaal naar de foto van mijn moeder en vertel haar dat het me spijt, pak nog wat eten en drinken bijeen en verlaat het huis. Mijn ogen op scherp: er rekening mee houdend dat om iedere hoek de politie kan verschijnen, Mamadou zijn vader voorop.

In de haven kom ik gelukkig geen bekende tegen, niemand die weet dat het vandaag eigenlijk mijn vrije dag is en me daarop zal aanspreken.

In de hoop op te gaan in schaduw, verschuil ik me tussen twee rijen van vier hoog opgestapelde containers.

Ik ga de deuren van de containers af, wetend dat er altijd wel een paar niet op slot staan. Bij de vijfde heb ik geluk. Met ingehouden adem weet ik me net tussen de twee containers door te wurmen en de lege container binnen te gaan.

Het is er leeg, donker en er hangt de drukkende lucht van cacao: de geur van uren hard werk, het op- en afstapelen van zeventig kilo wegende zakken met bonen. De geur die bij je blijft als je 's avonds weer thuis bent en op zoek gaat naar een houding waarin je rug geen zeer doet.

Ik moest het niet hebben van fysiek werk en was altijd blij als ik de volgende ochtend weer naar school mocht.

Zo nu en dan tuur ik naar buiten, tussen de torens van containers door de lucht in, wachtend tot de maan tevoorschijn

komt.

Ik ga zitten en rust wat uit. Ik zou rondjes moeten lopen, alleen maar lopen, net zo lang dat ik alleen nog maar dagen achtereen wil zitten.

De wind neemt toe, beukt, fluit. De hemel wordt donkerder. Dreigender. Als hij me zwart genoeg is, ga ik op zoek naar de man over wie Mamadou me verteld heeft: Moussa. Al wist ik eigenlijk niet meer dan zijn naam, en dat hij me zou kunnen helpen hier weg te geraken.

Mamadou en ik hadden het vaak gehad over wat we wilden bereiken. Hij wilde profvoetballer bij een grote Europese club worden, en ik wilde andere werelden ontdekken.

Ik zou natuurlijk enkele wedstrijden van hem bezoeken en hij zou al mijn reisverslagen en verhalen blijven lezen.

'Ik ken iemand in de haven die ons hierbij zou kunnen helpen', had Mamadou me gezegd. *'Hij heeft alle connecties.'*

Ik vroeg hem niet wat voor connecties. Sommige dingen zijn spannender als ze niet verklaard worden. En zo was Moussa al mythisch voordat ik hem ontmoette in de haven.

Ik droom weer flarden van het gesprek tussen mij en Moussa, en zie opnieuw hoe hij zijn sigaret onder zijn laars vermorzelt met hetzelfde gemak waarop hij mij zou kunnen vermorzelen. Ik voel dezelfde prikkelingen weer als op die avond.

De herinnering is als bij een goed boek dat je voor de tweede keer leest: ondanks dat je het verhaal al kent blijft de spanning gelijk.

Er vallen slechts nieuwe details op, zoals hoe Moussa het ritme van onze ontmoeting bepaalt door met platte hand tegen zijn dijbeen te trommelen, hoe de veranderende geur in de lucht de binnenzijde van mijn neus prikkelt, hoe dreigend de lucht is – alsof het wil zeggen: ga weg hier, vlucht nu het nog kan.

Ik overhandig Moussa het geld, open mijn ogen, en keer terug in de buik van het beest. De rest slaapt nog steeds in stilte. Het enige geluid dat om me heen klinkt is het constante gebrom van de motoren.

Voor het eerst vraag ik me af hoe makkelijk Mamadou toegegeven moet hebben dat het mijn vader was die hem sloeg, of dat Meneer Camara, die toch al niets van mijn vader moest hebben, dat zelf bedacht had.

Ik vraag me af of Mamadou me nog achterna zal reizen.

Ik vraag me af hoeveel tijd het me gaat kosten voordat ik mijn droombaan heb, hoe Saran er als verpleegster uit zal zien, hoe de bomen er in het nieuwe land zullen uitzien, waar ik zal wonen, of ik er vrienden zal hebben, hoelang een mens kan leven zonder drinken en eten.

Ik vraag me af wat ik me al honderden keren afgevraagd heb: of we er al bijna zijn.

– R –

Mijn karakter staat het best geschetst aan de binnenzijde van een van de deuren in het herentoilet, net onder de deurhendel. Het is het laatste dat men ziet voor ze de ogen sluit en definitief afscheid neemt van zijn kantinemaaltijd.

Al persend brandt de volgende analyse waarschijnlijk nog door op hun netvlies: *“ROBERT GRUMPY OLD BASTARD”*.

Ik ontken niet dat ik kritisch ben of dat ik net zo weinig ochtend- als avondmens ben, maar zou het verdomme echt zo verkeerd zijn om Liesbeth een kleine bijdrage te vragen voor haar verblijf bij mij thuis. Ze eet en drinkt tenslotte ook van mijn centen.

Ze heeft daarentegen natuurlijk wel gewoon de lasten van haar andere woning.

Aan de andere kant, ze werkt verdomme op kantoor, dus ze ontvang vast wel een of andere 'de-hele-dag-op-je-reet-zit-vergoeding' die ik misloop. En ik zou er niet eens over nadenken als mijn geld niet zo snel was gegaan deze maand. Uit eten, dagje winkelen, de tuin een beetje opknappen; dan wil het wel.

Vanavond ga ik het haar zeggen: best dat je hier woont maar je zult wel moeten bijdragen. Zó, opgelost. Wat een beetje buitenlucht niet kan doen. De geur van broodjes bal en kroketten, en het gesmak en geslurp dat schijnbaar hoort bij het verorberen ervan is niet goed voor het denkproces.

De zon schittert op het water onder mijn voeten. Ik scheur een stuk van mijn door Liesbeth in folie gewikkelde croissant en gooi het op. De rust is binnen een seconde weg. Een groep meeuwen scheert krijsend over het water. Een grote meeuw met een grijs gevlekte kop en kwaad uitziende ogen stort zichzelf neer en is als eerst bij het hapje.

Aan de rand van de kade probeert hij rustig, met de ogen van iedere meeuw in de buurt op hem gericht, zijn buit te nuttigen. Hij krijgt geen rust omdat een wat kleinere meeuw met witte kop zich om de zoveel seconde als een kamikaze op hem stort.

De dikke trekt bij iedere aanval net op tijd zijn kop in. Hij schrokt het stuk deegwaar weg, waardoor er onder zijn snavel een onderkin ontstaat.

De zon begint aangenaam te prikken in mijn nek. Dat mag verdomme ook weleens na al die regen.

Ik rol mijn mouwen op en werp nog een stuk croissant weg. Het raakt het water een meter voor mijn voeten.

De kleine kamikaze meeuw vindt het een natte snavel waard.

Dit alles doet me aan die keer met Anna denken. Ze was een jaar of drie. Vol trots was ze dat zij de zak met oud brood mocht dragen op weg naar het park. Op weg naar de eendjes.

Ik hoefde haar niets te vertellen. Ze wist precies hoe het moest, stak haar arm in de zak en wierp zo hard als ze kon wat broodstukken naar de manisch waggelende en kwakende eenden.

Die dag verwarmde de zon net als nu tot loomheid. Even sloot ik mijn ogen. Seconden, minuten misschien. Toen ik ze weer opende zag ik Anna staan: haar armen uitgestrekt en haar handen in een kom.

Voor haar stond een reus van een zwarte zwaan. De lange nek ver uitgestrekt. Zijn machtige vleugels stonden wijd uit en besloegen zeker twee meter.

Ik was er zeker van dat dit beest, Anna elk moment kon aanvallen. In plaats daarvan dook zijn rode bek in de kom van Anna haar handen voor een stuk brood en vloog hij op.

De windkracht van die grote vleugels sloeg Anna van haar kleine benen. Anna lag op haar rug in het gras en zag me kijken. Haar vinger wees de lucht in. *'Eendje!'*

Het laatste stuk croissant is, tot teleurstelling van de om me heen verzamelde meeuwen, voor mezelf. Verontwaardigd kijken ze me aan als ik op sta en mijn kleren recht strijk. De stropdassen kunnen me hier beter niet zien. Buiten pauzeren is verdomme ten strengste verboden. Godvergeten muggenzifters.

De overige werkuren verlopen traag. Ik voer het gesprek over Liesbeth haar financiële bijdrage tientallen keren in mijn hoofd.

Zelfs terwijl de kapitein van een Pools schip druk tegen me aan lult, leg ik Liesbeth in gedachte uit dat dit niet is wat ik wil, maar ik gewoonweg niet anders kan. Ze begrijpt het, ze begrijpt het niet.

De Pool, een grauwe kleine man, zo mager dat zijn vel over zijn geraamte lijkt gehangen, en gekleed gaat in een zeker twee maten te groot joggingpak, heeft zijn documentatie voor elkaar, en ik zie geen reden om hem of mezelf verder op te houden.

Ik schud hem de botjes. Hij kijkt me verbijsterd aan, alsof hij verwacht had dat ik hem aan zijn grijze haren een cel in zou slepen.

Ik kijk nog maar eens op mijn horloge. Nog twee lange uren die ik besluit door te brengen met papierwerk dat al weken is blijven liggen. Papierwerk is niets anders dan verantwoording afleggen aan je zogenaamde meerdere.

Alsof ik verdomme weer veertien ben en om twee uur 's nachts thuiskom met goedkoop bier en sigarettenrook op de adem. Vaak genoeg gebeurd. En altijd werd ik opgewacht door mijn vader en zijn riem.

Ik weet nog precies hoe dat ding er uitzag. Een bruin leren geval met een grote zilveren gesp in de vorm van de Duitse adelaar op een swastika. Hij droeg die verdomde riem met zoveel trots dat de uitkomst van de oorlog waarschijnlijk nog niet tot hem doorgedrongen was.

Zelfs die zielige verzameling haartjes op zijn bovenlip waren een geblondeerde ode aan Adolf hemzelf.

Terwijl hij zich op mijn rug uitleefde, moest mijn moeder altijd van hem wachten in de slaapkamer. Ze gehoorzaamde, maar ik weet goddomme zeker dat ze haar oor tegen de binnenzijde van de slaapkamerdeur drukte en opgewonden luisterde naar het zwepende geluid van zijn bruine riem op mijn blote rug.

Ik gunde ze beide geen geluid uit mijn mond vandaan, al moest ik mijn tong afbijten.

Oké, misschien is papierwerk doen niet helemaal hetzelfde als door je nazi-pa onder handen genomen worden. Die ouwe wacht nu waarschijnlijk nog ergens in een verzorgingstehuis, seniel als een visstick, en met zijn riem in de aanslag.

Na een dag constant op mijn horloge gekeken te hebben, vergeet ik uiteindelijk toch nog de tijd. Liesbeth staat al zeker een half uur naast de auto te wachten als ik kom aanlopen.

Ze ziet me niet meteen. Haar duimen staan strak tegen haar mobiele telefoon gedrukt, alsof ze het kunststof doormidden wil breken, terwijl haar ogen over het kleine scherm heen en weer blijven gaan. Pas als ik haar tot een meter nader schrikt ze op.

'Jeetje, Grump, wil je me niet zo besluipen. Ik krijg zowat een hartverzakking.'

'Se... sorry', stamel ik.

'Het is al goed,' zucht ze, 'laten we gaan.'

Op weg naar huis gaat haar telefoon zeven keer kort over.

'Sms.'

'En hoe was jouw dag?' probeer ik haar af te leiden.

Zonder op te kijken zegt ze: 'Sorry, Grump, ik moet dit echt even lezen.'

Ze beantwoordt de vraag, die ik niet hardop stel. 'Mijn ex, ze zijn van mijn ex.'

'Gooi toch weg. Dat wil je verdomme toch niet eens lezen?'

'Hij zegt dat hij in therapie is, dat het hem spijt.'

'Spijt mijn godvergeten reet', mompel ik.

'Sorry?'

'Niets. Laat maar.'

Ik ben geloof ik niet in de positie om te bepalen wie er wel of geen tweede kans verdient, maar we hebben het hier godsamme wel over een psychopaat.

Ongemerkt trap ik het gas steeds verder in. Weiden vol schapen razen voorbij langs de lange rechte weg naar huis. We zullen eerder thuis zijn dan de ondergaande zon. Ik wil het onderwerp laten rusten. Het lukt me niet.

'Je denkt er toch niet serieus over na om naar hem terug te gaan hè?'

Ze neemt een paar seconden om tot een antwoord te komen. Alsof er verdomme een andere mogelijkheid dan 'nee' is.

'Nee, Grump, ik denk er niet over na om naar hem terug te gaan, maar als hij de waarheid spreekt betekent dat wel dat ik veilig ben. Dan kan ik weer terug naar huis. Ik vind het reuze gezellig met je hoor, echt. Ik wil je gewoon niet langer tot last zijn.'

'Dat ben je niet', zeg ik kort.

'Je bent zo lief voor me. Je betaalt ook nog eens bijna alles. Ik voel me gewoon schuldig, Grump.'

Ik richt mijn ogen van de weg naar Liesbeth, en zeg: 'Nergens

voor nodig. Maak jij je nu maar geen zorgen. Je kunt zolang blijven als je wilt. Weet je wat? Je krijgt gewoon een nieuwe telefoon van me. Neem je een nieuw nummer, hoef je ook niet meer die onzin van je ex te lezen. Wat denk je daarvan?'

Liesbeth geeft geen antwoord maar opent het handschoencompartiment en flikkert haar mobiel erin. Alsof ze een gevaarlijk beest moet buitensluiten drukt ze het deurtje stevig dicht, zucht, en sluit haar ogen om ze niet meer open te doen tot ik de auto voor de deur parkeer. Jezus, wat een dag weer.

– I –

Vooruitzichten zullen het zwarte heden doen verbleken, en in een uithoek van het brein achterlaten als gedaan, klaar om te worden gevangen door stof en spinrag.

Tijd zal alle ellende achterlaten. Morgen. Overmorgen misschien. Volgende week zeker.

Het zal niet altijd makkelijk zijn. Ik zal papa missen, maar er komt een dag dat de boeken over mijn ontdekkingsreizen in alle boekenwinkels zullen liggen: die op de boulevards van New York en Parijs, tot die in de kleinste, verborgen stegen van Abidjan.

Mamadou zal zijn vader ervan overtuigen mijn vader vrij te laten. Excuses zullen ze maken terwijl ze nederig het stof van zijn kleding af kloppen.

Papa zal direct bij het buitenlopen van de poort naar me op zoek gaan.

Dagen, misschien zelfs weken vol angst en onzekerheid zal hij nodig hebben, maar hij zal me vinden in de steeg tussen de laatste groente- en de eerste kledingkraam, op de achterzijde van mijn eerste boek.

Mijn haar zal er keurig uitzien op de kleine foto waaronder in kleine schuine letters mijn naam staat. De foto die uitstraalt dat ik het gemaakt heb. Ongekreukt en glanzend zal de blouse zijn die ik draag. Hij zal het boek vlak naar zijn gezicht brengen, en iets goedkeurend fluisteren dat alleen hij kan verstaan.

Hij zal zien dat het goed met me gaat, dat ik zijn raad heb opgevolgd en mijn leven als een boek leef. Met zijn duim zal hij over over mijn rechterwang – mijn fotogenieke kant – strijken. 'Trots' zal zijn lichaam doen gloeien als een eerste glas palmwijn.

Zoals met ieder nieuw boek dat hij in handen krijgt, zal papa van achter naar voren beginnen te bladeren. De top van zijn duim zal hij vochtig maken door zijn duim in zijn mond te steken, om zo meer grip op het papier te krijgen.

Stil zal hij staan bij de scherpe kleurenfoto's van niet eerder geziene beesten en bloemen en planten. Van wonderen die passen in de palm van je hand tot wonderen die je kunnen fijnknippen in hun klauw. Bewonderend zal hij de onderschriften en koppen lezen.

Bij het dankwoord: “... *papa, zonder wie ik dit boek nooit geschreven kon hebben. Dat we elkaar weer snel mogen ontmoeten ...*” slikt hij zijn emoties weg, en begint weer van voren af aan. Rustiger ditmaal, woord voor woord, afbeelding voor afbeelding.

Het geld dat ik verdien met mijn boeken zal ik sparen. Groots te leven hoef ik niet. Het merendeel van de tijd ben ik toch op reis en heb ik niet veel meer nodig dan een camera om mijn nek – zo een met een grote lens en felle flitser – en een kladblok en pen in mijn achterzak.

Thuis in mijn eenvoudige maar nette flat zal ik alles uitschrijven op een laptop, zoals Mamadou zijn vader die heeft.

Ik zal een werkkamer maken als die van mijn vader, met een bureau zo groot dat hij in de kamer zelf in elkaar gezet moet worden.

Verder zal ik thuis niet veel meer nodig hebben dan een matras en een paar stoelen voor als Saran of De Zorgzame Snor me komen opzoeken.

De Zorgzame die ik tegen die tijd gewoon bij zijn voornaam zal

noemen en die als een tweede vader over Saran en mij zal waken.

Het leed in Saran haar ogen zal verdwijnen en plaats maken voor de trots die ze verdient als een van de meest geliefde verpleegsters in haar ziekenhuis.

Het met mijn boeken verdiende geld zal ik bewaren in een lade van mijn bureau, en als ik genoeg heb gespaard voor een vliegticket naar Abidjan, zal ik mijn vader weer bezoeken. Ik zal vragen of hij bij me komt wonen. Hij zal weigeren.

Ik zal op de voor hem heilige grond: het braakliggende stuk grond naast het theater, waar mijn moeder zijn leven binnenkwam en verliet, een huis voor hem laten bouwen. Een stenen huis met een grote werkkamer waarin een boekenkast staat die de hele wand in beslag neemt.

Er moet een kamer zijn waar hij zijn herinneringen in kwijt kan, de foto's van mijn moeder en van ons als gezin.

Een prikbord moet er hangen voor de kaarten die ik stuur en voor de krantenknipsels die er over mij verschijnen. Kaarten met voorop foto's van de meest wonderlijke plekken en dieren op aarde, die hij kan verwerken in de verhalen die hij bedenkt en eindelijk op papier zal zetten.

Zijn verhalen zullen rond gaan in de wijk en zich uitspreiden over Abidjan, de rest van Ivoorkust, en uiteindelijk verteld worden over heel de wereld, om kinderen in een vriendelijke slaap te krijgen.

Samen zullen we in boekenwinkels over de hele wereld liggen. We leven nog lang en gelukkig. Zo zal het zijn.

Ik merk plots dat ik breeduit glimlach en word aangekeken. De strenge blik van De Machtige – zijn volle wenkbrauwen trekken naar binnen en zetten zijn harde ogen op scherp – verradt dat mijn lach hem niets zint.

Ik ontwijk zijn blik niet, daarvoor voel ik me te opgewekt, een gevoel dat zeldzaam is in de buik van het beest. Niets of niemand

krijgt me eronder. Fysiek ben ik verzwakt maar van binnen brandt het weer.

Ik houd Saran haar hand vast in de hoop dat een deel van mijn goede gevoel haar lijf zal binnenstromen. Sinds het met mij weer iets beter gaat, ik van de koorts verlost ben, lijkt zij in snel tempo te verzwakken. Alsof haar lichaam zich niet meer verweert nu ze niemand meer heeft om voor te zorgen.

'Je moeder, Inza, al gloeide haar voorhoofd zo hevig dat de vlinders uit koers raakte, dan nog had ze het kleinste pijntje in jouw lichaam door.'

Mijn ogen sluit ik, maar niet voordat ik nog een laatste, extra brede grijns opzet naar De Machtige, en breng me terug naar een heldere nacht zo'n drie jaar terug.

Het is ver na middernacht. We staan in een klein stuk natuur, dat nog niet verorberd is door de oneindige honger van de stad: een cirkelvormig stuk grasland omgeven door eeuwenoude bomen.

'Het moet net gaan', zegt mijn vader, omhoog kijkend met enige twijfel in zijn stem.

Ik kijk ook omhoog, de slaap nog uit mijn ogen wrijvend, in het ijzig blauwe licht dat de volle maan en de sterren afgeven, en zie niets wat zijn woorden betekenis geeft.

'Leg jij het laken maar vast neer, Inza.'

'Pak jij het laken', was het eerste dat hij zei toen hij me een uur terug wakker maakte. Hij had mijn arm opgetild bij de pols en zo een aantal keer laten vallen, net zo vaak tot mijn beide ogen op een kier stonden.

Ik spreid het witte laken over de grond, in het midden van de grascirkel. Papa begint te rommelen in zijn tas. Ik verwacht dat hij er eten en drinken voor een nachtelijke picknick uit zal pakken, in plaats daarvan haalt hij twee stukken hout, die ik herken vanuit zijn werkkamer, een rol touw en drie zaklantaarns tevoorschijn.

Hij plaatst één knie in het gras. Over zijn schouder kijk ik mee hoe hij de stukken hout op elkaar plaatst tot een kruis en ze stevig verbindt met het touw dat hij daarna met een klein rood zakmes uit zijn achterzak doorsnijdt.

De zaklantaarns weet hij te bevestigen aan de houten armen en kop. Met heel zijn gewicht drukt hij het kruis in de grond langs de lange zijde van het laken.

Al die tijd heeft hij een geheimzinnige glimlach op zijn gezicht staan.

'Ga daar maar zitten', fluistert hij, en wijst naar de rand van het grasveld, waar de bomerrij begint.

Na de zaklantaarns te hebben aangezet, komt hij naast me zitten en slaat zijn arm om me heen. Ik weet niet waar ik precies naar kijk. Ja, een houten kruis van een halve meter hoog, verlicht door drie stralen die eindigen op een wit laken.

Als ik hem wil vragen waarom we hier zijn, fluistert hij: 'Ssst, stil, het begint.'

Hij wijst naar de linker straal lamplicht waar druk een vlinder doorheen fladdert. Het voelt als een teleurstelling dat dit het is waar ik mijn slaap voor opgeef.

Het gevoel verandert als er ook een tweede vlinder, met zacht gele vleugels, verschijnt en er geleidelijk een derde, een vierde en na een aantal minuten tientallen exemplaren in allerlei kleuren zijn bijgekomen.

Chaotisch gefladder van kleurige vleugels en kleine schaduwen die rondgaan op het witte laken als zelfstandige wezens.

'Rustig opstaan, Inza.'

Hij trekt me aan mijn arm overeind en op onze tenen sluipen we richting vlinderfabriek. De neuzen van onze schoenen slechts centimeters van het witte laken verwijderd, blijven we met ingehouden adem staan.

Het laken is bezaaid met vlinders die niet langer deel willen uitmaken van de gevleugelde wervelende chaos in de lucht. De vele kleuren – geel, rood, paars, blauw – en tekeningen – egaal, gestreept, geoogd – springen naar voren op het witte textiel.

De zaklantaarns trekken niet alleen vlinders aan, ze werken ook als een projector op een filmscherm. Papa legt zijn hand op mijn schouder.

'Dit deed ik vroeger ook met je moeder, Inza. Geweldig vond ze dat.'

Terug in de buik van het beest. Ik ben ongemerkt wat onderuit geschoven, waardoor De Zorgzame Snor zijn benen ongemakkelijk hoog heeft ingetrokken.

Zijn ogen zijn gesloten, zijn gezicht emotioneel. Haastig ga ik recht overeind zitten.

Mijn broek, die zich door opgedroogd pus en bloed aan mijn bil heeft vastgeplakt, scheurt zich los van mijn huid en neemt een stuk vel mee.

De glimlach op mijn gezicht verwerkt een slag, maar overleeft.

– R –

Na-werkse inzinking. Oogleden vol cement. Ik schop mijn schoenen uit en plaats mijn voeten op tafel. Het is wachten tot Liesbeth klaar is in de tuin en me mijn verdiende koffie zal inschenken. God, wat heb ik behoefte aan een bakkie. Wachten maar.

Ik plaats mijn gezicht in mijn handen en denk terug aan ons gesprek in de auto. In plaats van Liesbeth om een financiële bijdrage te vragen, omdat mijn geld de bank uit stroomt, bied ik haar godsamme een nieuwe telefoon aan.

In plaats dat de sms-aanval van haar ex, Liesbeth tot woede drijft, lijkt ze begrip voor hem te tonen en te overwegen mij, in zekere zin voor hem, te verlaten.

Het leven is weer gecompliceerd sinds Liesbeth er doorheen beweegt, maar verdomme wel een verslavend soort van ingewikkeld. Ik voel me niet langer een insluiper in mijn omgeving, ik voel me eigenaar.

Ik moet er verdomme toch niet aan denken om weer avond op avond alleen op die godvergeten bank te moeten slijten, de afstandsbediening in mijn hand – alsof dat als ik maar genoeg zap vroeger weer vanzelf voorbij zal komen – en een hoofd vol ellende die al de energie waar mijn lichaam zo om vraagt opvreet.

Mijn lichaam een woestijnvlakte. Mijn hart een kadaver. Overdreven? Godsamme, nee.

Liesbeth is nog even in de tuin bezig. Iets met wortels. Ze heeft

verdomme wel de smaak te pakken. De afgelopen dagen hebben we de hele tuin opgeruimd. Twintig zakken groenafval.

Onder haar tuinbroek draagt ze nu een zwarte coltrui: de spijkerstof schuurde aan haar huid. Ergens ben ik wel opgelucht. Ik zie toch iets meer een dochter in haar dan een echtgenote.

Liesbeth en Anna hebben ook wel wat uiterlijke overeenkomsten: de innemende lach, de sprekende ogen. Wel zou Anna stikjaloers geweest zijn op Liesbeth haar neus. Een klein fijn geval dat lichtjes omhoog wijst. Anna had vaak genoeg gezegd dat ik mijn gok had mogen houden. *'Dit is jouw schuld'*, zei ze dan met haar wijsvinger tegen haar neus gedrukt.

Ze had inderdaad het gezicht van een ondeugende engel, maar god wat een stellage.

In de eerste twee klassen van de basisschool werd ze Pinokkio en Rudolph genoemd. Reageren deed ze nooit, ze haalde haar schouders op, zuchtte en liep weg. Twee jaar lang ging dat zo door.

Ik wist niet eens dat het aan de hand was. Volgens de juf ging het uitstekend met haar.

'Uw dochter doet het uitstekend. U mag trots zijn.'

Op een dag was ze het zat en greep de opper-etter uit haar klas – zo'n 'miniatuur Miss' met volgroeid ego – bij haar paardenstaarten beet en sleepte haar het halve schoolplein over. Vanaf toen was het gewoon: 'Anna'.

Ik wist niet goed hoe ik me moest voelen: trots of beschaamd. Ik kots verdomme op geweld. Trots won het. Trots won het altijd bij Anna.

Er klinkt een gil vanuit de tuin. Ik schrik onmiddellijk wakker met een verdubbelde hartslag en het zweet op mijn voorhoofd. Om me heen is het donker geworden.

Ik vind mijn ademhaling en trek me overeind aan de leuning.

Mijn hart nog hevig bonzend. Een pijnscheut schiet verdomme door van mijn voetzool naar mijn reet en als een piraat met houtworm haast ik me naar de tuin.

In die paar seconden bedenk ik wat er allemaal mis kan zijn, en in die gedachten spelen vooral Liesbeth en haar ex een rol.

Opgelucht haal ik adem als ik Liesbeth, alleen en leunend op een schep, in de nu kale rozentuin aantref.

'Wat is er? Wat doe je?'

'Wie is dit?' vraagt Liesbeth panisch.

Geschrokken zet ze een stap terug als ik op haar afkom. Alsof ik haar verdomme wat aan wil doen.

'Waar heb je het in godsnaam over?'

'Dit hier!' Ze wijst naar waar de schep in de grond staat. Ik kijk in het gat dat ze gegraven heeft en begrijp eindelijk waar ze het over heeft.

'Die botten! Van wie zijn die, Grump?'

'Godsamme', zeg ik, 'van mijn hond. Mijn hond. Wat dacht je anders?'

'Hond?'

'Já, hond. Een godvergeten hond. Een Duitse herder. Tatort. Die ligt hier al tien jaar begraven.'

'Oh,' ze slaat haar hand voor haar mond, 'sorry. Echt.'

'Nee, nee, mijn schuld', haast ik me. 'Ik had er gewoon nooit meer aan gedacht. Nou, kom hier.'

Liesbeth zet een voorzichtige stap naar voren. Ik blijf staan maar houd mijn armen wijd uit elkaar. Op televisie werkt dit altijd.

Twijfel houdt haar nog een seconde op haar plek, dan stort ze zich in mijn armen. Ik druk haar tegen me aan en schop met de

neus van mijn rechter schoen wat aarde terug in het graf.

Ze snottert nog een paar keer sorry. Minutenlang staan we daar terwijl haar warme tranen zich ophopen in mijn nek en de maan ons ongegeneerd begluurt. Koffie zal er niet meer inzitten.

Binnen schenk ik ons een borrel in. Whisky: single malt – notig, rokerig. De eerste slok stijgt al naar mijn hoofd. We hebben godsamme nog steeds niets gegeten. Liesbeth lijkt zich hetzelfde te realiseren.

'Ik was helemaal de tijd vergeten, Grump. Het tuinieren helpt me ook zo goed mijn hoofd leeg te maken. Dat had ik echt even nodig hoor.'

Ik wil het luchtig houden en begin over Tatort.

'We kregen hem als pup. Niet dat we op zoek waren naar een hond, maar toen we in de krant een advertentie zagen staan met de foto van een nest puppy's was Anna niet meer te houden. Het paste ook wel in de huisje-boompje-beestje loop van ons leven.'

Liesbeth schenkt ons bij. Ik trek een zak kaas-chips uit een la en gooi hem voor haar neer op tafel. Ze trekt de zak open en begint te onmiddellijk te graaien.

'Anna en mijn vrouw waren dol op die hond. Ze konden hele middagen spelen met dat beest. Onvermoeibaar. Alle drie. Binnen de kortste keren kon Tatort op commando zitten, liggen, poot geven, omrollen en apporteren.'

Liesbeth zuigt een voor een de kaas-chips van haar vingers en vraagt dan: 'En jij, hoe was jij met de pup?'

Ik haal mijn schouders op. 'Hij mocht me niet. Vanaf de start al niet. Bij Anna en Dotsie ging hij op hun voeten liggen. Tegen mij begon hij te grommen als ik binnenkwam. Hij trok zijn lip op als ik te dicht bij Anna of Dotsie ging zitten, en te blaffen als ik ze een kus gaf.'

'Naar is dat', zegt Liesbeth en zet het whiskyglas, dat nu vol

gelige vetvlekken staat, aan haar lippen.

'Ach, ik hoefde dat mormel tenminste niet uit te laten.'

'Is hij oud geworden?'

'Zes. Zes jaar lang probeerde dat beest me van mijn vrouw en kind weg te houden.'

'Heeft hij je weleens gebeten.'

'Nooit.'

'Hoe is hij overleden?'

Ik haal mijn schouders op. 'Iets met zijn hart, geloof ik.'

Liesbeth schenkt zichzelf nog een keer in. Ik heb nog.

'Ik heb nog eens nagedacht, Grump. Ik vind het lief wat je allemaal voor me doet hoor, maar ik heb besloten vanaf morgen toch weer in mijn eigen huisje te gaan wonen. Je bent een goede vriend, en ik wil je gerust nog helpen met die tuin maar ik moet echt weer op mezelf gaan wonen. We kunnen af en toe uit eten, samen winkelen. Weet je wat we een keer zouden moeten doen?'

Ik haal mijn schouders op. 'Geen idee.'

'Een bluesconcert. Wij tweeën, samen naar een bluesconcert. Leuk, toch?'

Ik sla mijn glas achterover, voel de alcohol branden achter in mijn keel en op mijn ogen.

'Goed', zeg ik. Wat moet ik anders zeggen. 'Als je maar weet dat je altijd terug kan komen.'

'Dat weet ik, Grump. Dat weet ik.'

Liesbeth wast de kaas-chips van haar gezicht boven de wasbak. We hangen tegen elkaar in op de bank en laten de avond op zijn eind lopen.

'Ik ga slapen', zegt ze uiteindelijk, en drukt haar lippen enkele seconden tegen mijn wang aan om ze met een smak weer te

verwijderen. Ik blijf alleen achter. Het bevalt me nu al niet. De storm aan gedachten zal slapen voorlopig onmogelijk maken. Eerst dat gat maar weer dicht graven.

Het is verdomde donker in de tuin en ik kan haast niet zien waar ik mijn voeten neerzet. Als ik tegen de schep aan loop weet ik dat ik de juiste plek gevonden heb en stop ik mijn vingers in de koude, natte aarde.

Na wat wroetwerk trek ik een bot uit de kuil. Ik houd het op naar de maan. Een spaakbeen of een ellepijp zo te zien.

Niet te geloven dat Liesbeth verdomme werkelijk dacht dat ik hier een mens begraven had.

Ik gooi Tatort zijn poot terug en trek dezelfde schep die hem ooit de fatale klap op zijn kop gaf uit de grond. Niemand haalt me verdomme bij mijn familie weg, zeker niet zo'n Duits mormel.

Het verdriet van Anna was hartverscheurend geweest toen ik haar vertelde dat Tatort was aangereden door een bus. *'Hij rende zo de weg op. Het ging zo snel, hij heeft het waarschijnlijk niet eens gevoeld. Hij is nu vast op een betere plek. Vraag maar aan je moeder.'*

Zó, dit moet voldoende zijn. Van een graf niets meer te zien.

Mijn schoenen die bedekt zijn met een dikke laag blubber trek ik voor de deur uit. Ik neem nog een dubbele whisky en ga naar bed. Morgen weer gewoon aan het werk.

Voor ik mijn bed instap, neem ik nog een kijkje in Anna haar kamer. Onder de gebolde dekens vandaan klinkt een drankgesnurk.

Het liefst zou ik naar haar toe sluipen, de deken oplichten, naast haar gaan liggen en mijn arm om haar heen slaan. Ik weerhoud mezelf ervan. Het zou het afscheid alleen maar moeilijker maken.

Ik slof naar mijn eigen kamer, kleed me uit en kruip in bed. Zoals verwacht moet ik tegen een stroom van gedachten,

herinneringen, en ideeën opdenken voor ik in slaap val.
Uiteindelijk lukt het me.

Ik zal wakker worden van de wekker, met een lichte kater,
zeiknat van het zweet en een in een droom genomen besluit.

Schaduw en van vlinders in de nacht voor mijn ogen. Een hevige tintel trekt door mijn ruggengraat naar boven en hoopt zich op achter in mijn nek, waar net als op de rest van mijn lichaam het koude zweet op staat.

Bij het wegtrekken van de vlekken voor mijn ogen zie ik het beeld waar mijn nachtmerrie mee begon. Het beeld van De Zorgzame Snor. De snor verwilderd, daaronder een slordige baard die er op de dag van ons vertrek nog niet stond.

Zijn oogleden laten slechts een smalle streep wit zien. Zijn mond staat op een kleine kier. Dat is waar het mis ging in die verschrikkelijke droom.

De droom:

Uit De Zorgzame zijn mond kruipt een witte, slijmerige made van slechts een halve centimeter lang, en zeker niet meer dan een millimeter in omtrek. Hij kronkelt over de onderlip van De Zorgzame, steekt zijn kop omhoog en werpt een blik op zijn nieuwe omgeving.

Al snel volgt er een tweede en derde exemplaar die vanuit zijn mondhoeken door het woud van baardharen kruipen en verdwijnen achter zijn oren, een glanzend spoor achterlatend.

Walgelijkere exemplaren volgen: langer, dikker en slijmeriger. Niet alleen krioelen ze nu over De Zorgzame zijn gehele gezicht,

ook gaan ze zijn neusgaten en gehoorgangen binnen.

Ik wil wegstijgen, iets doen, die beesten van zijn gezicht slaan, het uitschreeuwen. Het gaat niet: ik ben verstijfd en kan niet anders dan toezien hoe het gezicht van De Zorgzame langzaam verdwijnt in een witte smakkende massa.

Het gezicht van De Zorgzame Snor dat ik nu voor me zie, de droom voorbij, straalt rust uit. De Zorgzame en ik hebben nog geen woord gewisseld, toch is hij voor mij de goedheid zelve, zoals hij steeds maar bereid is zijn weinige drinken en eten met ons te delen en hoe hij met minimale verandering van mimiek me op mijn gemak weet te stellen.

Het is onmogelijk voor te stellen dat De Zorgzame tot enig kwaad in staat is. De voor mij bedoelde, maar nog beter op De Zorgzame Snor toepasbare woorden in de zachtaardige stem van mijn vader gaan door me heen. Ik denk zijn hand op mijn schouder te voelen.

'Inza, jongen, jij bent goed geboren. Zelfs tien ziedende olifanten slepen jou nog niet richting het kwaad.'

Ik zou willen dat hij hier was in plaats van achter tralies. Mocht hij hier zijn dan zou hij ieder ongemak kunnen omvormen tot avontuur, helden kunnen opnoemen die het nog zwaarder hadden dan ons en mij doen geloven dat ik ooit zo'n held zou worden.

Mamadou heeft die goedheid waar mijn vader over sprak ook. Die had hij van zijn moeder. Ik denk dat papa, nadat hij hem geslagen had, ook beseftte dat Mamadou vrij van enig kwaad is – slechts vol van ongeluk – en dat hij zich daarom zonder enige vorm van verzet, door de politie het huis uit liet slepen.

Gerechtigheid, zo moet hij gedacht hebben. Maar wie heeft er nu geen spijt? Wie leeft er nu niet verder in weerwil van enkele van zijn daden. Mamadou had me niet moeten proberen te kussen. Papa had hem niet mogen slaan. Meneer Camara had hem

nooit met zoveel geweld hoeven oppakken en ik twijfel of ik hier wel had moeten zijn: de twijfel of ik nu niet naast mijn vader had moeten zitten, om samen met hem de ellende uit te zitten. Gevangen achter tralies, maar samen.

Op dit moment weet ik niets zeker en voel me als de man zonder mening, wiens leven elk moment in botsing kan komen. Vragen zonder antwoorden en niemand die ze desnoods voor me wil verzinnen.

Papa zou schrikken als hij zou weten hoe snel ik mijn mening over de overige buikbewoners gevormd had. Ik voel me schuldig. Niet omdat ik denk dat mijn oordelen de waarheid missen, maar omdat ik niet aan mijn vaders beeld voldoe. Ik pak mijn pen. Hij schrijft. Vlot.

*“Ze noemen hem niet
of nooit hard op
de blokjes-om-man
Hij werpt schaduw rond zijn voeten
koelt de wind iets af
De maan grijnst neer een kwade lach
zijn tanden geel en rot
Eens was ik zo dapper
niet
af te slaan
liep een keer niet om
liet mijn oog hem niet begaan
Ik volgde hem
tot aan de kassa*

*Hij kocht een krant
neuriede stiekem een aanstekelijk lied
Ach, die avond
was hij
de blokjes-om-man dan ook niet”*

Verbaasd kijk ik naar de woorden die door een ander ingegeven lijken. Of het goed is weet ik niet. Niet eerder was mijn pen zo vlot. Ik wil het aan iemand laten lezen, maar Saran slaapt of is te moe om haar ogen te openen en ook van het gezicht van De Zorgzame Snor straalt geen interesse uit.

Nog steeds staat zijn mond open en zijn er enkel streepjes oogwit zichtbaar. Er klinkt geen geronk zoals dat vaak zo klinkt bij slapende mannen met de mond op een kier. Vooral bij mannen die een ruime hoeveelheid palmwijn op hebben.

De Zorgzame zijn borst gaat niet op en neer. Zijn gezicht straalt geen rust uit, zoals ik eerder dacht. Zijn gezicht straalt niets uit. Emotieloos. En dan besef ik het.

Pen en kladblok vallen uit mijn handen. Ik voel hetzelfde als toen ik die bus mijn moeder hoorde scheppen. De Zorgzame is er niet meer.

Alle kleur trekt in één keer uit de wereld, om me heen en diep van binnen.

Als verdoofd sta ik op, buig me naar hem toe en schud hem aan zijn magere schouders door elkaar. Maar ik weet het al. Ik kniel voor hem neer, plaats mijn gezicht tegen zijn borst en smeekeknikkend: 'Ik ken je nog niet. Blijf, alsjeblieft.'

Met mijn duimen schuif ik zijn oogleden omhoog, alsof de afwezigheid van zijn pupillen samenhangt met de afwezigheid van leven. Ik wil de vriendelijkheid in zijn ogen zien maar ze stralen niets meer uit. Troebel en leeg. Doods.

De Machtige, van wie ik nu pas doorheb dat hij bij me is gaan staan, trekt me van De Zorgzame af.

Mijn vingers glijden onwillig van De Zorgzame zijn gezicht af. De Machtige legt zijn vingers in de Zorgzame zijn hals, maar ik weet het al, ik weet het al.

Saran is ook wakker geworden en slaat haar arm troostend om me heen. Ik kijk haar aan en zie vooral moeheid in haar gezicht, alsof er de energie niet meer is voor emoties.

'Ik ken zijn naam niet eens', fluister ik.

Saran haar tante sist me tot stilte. Strak kijk ik haar aan. Ik ben in staat mijn handen strak om haar nek te sluiten en haar achterhoofd tegen de wand te slaan, maar ik weet dat ze gelijk heeft, ik mag ons verblijf hier niet verraden.

Ik zou het willen willen uitschreeuwen. Ik zou mijn vuisten net zo lang op de deur willen rammen tot de kapitein opendoet.

Ik zou eisen dat hij doorvaart. Nee, ik zou eisen dat hij terugvaart, terug in de tijd. Een kleine koerswijziging die me in staat stelt De Zorgzame ervan te overtuigen meer te drinken, te eten. Ik zou tegen Moussa zeggen: *'Sorry dat meisje met die blauwe strikken in het haar en die man met die snor gaan toch niet mee.'*

Ook dat is je leven als een boek leven. Nog voor Mamadou zijn lippen richting de mijne gaan zal ik hem van me afduwen. Aan het begin van de strandopgang zal ik hem laten weten geen zin in spelletjes te hebben. *'Laten we opschieten, je ouders wachten op ons.'*

Ik zou de bal die Mamadou als zesjarig jongetje de weg op schoot, laten gaan en nakijken hoe hij onder die bus rolt. Mijn moeder zou nog leven. Alles zou anders zijn.

De Machtige stopt met het zoeken naar een hartslag. Hij plaatst de duim en wijsvinger op de oogleden van De Zorgzame en sluit ze. Voorgoed.

– R –

Natuurlijk was het een narcistische nazi-klootzak. Die lul verkocht zijn ziel aan de duivel en loog over de staat waarin het verkeerde, om er zo verdomme nog een slaatje uit te slaan ook.

Zo iemand was Pa. Is het misschien nog steeds wel. Dat betekent nog niet dat hij tot niets bewonderenswaardig in staat was. Het was een vakman. Twee extreem rechtse handen.

Die handigheid heeft hij dan toch maar aan me doorgegeven. Niet bewust natuurlijk. Geen enkel benul had hij ervan als ik hem onder het klussen van een afstand in de gaten hield. Mocht hij dat wel hebben gehad, dan had hij met zijn riem mijn onbeschaafde gedrag er verdomme wel uit gemept.

Pa was altijd aan het klussen in de tuin. Vaak voor een van zijn vele vrienden: onverzorgde naar zweet en alcohol stinkende mannen die eens in de zoveel tijd bijeen kwamen om te zeiken over het leven, en zichzelf te laten vollopen.

God mag weten waar dat soort zichzelf tot superieur uitgeroepen, blanke, hersenloze alcoholisten elkaar voor het eerst ontmoeten.

Misschien waren het wel collega stropers. Hij kende ze in ieder geval niet van het werk. Werk had die ouwe al lang niet meer. Afgekeurd voor iedere vorm van fysieke arbeid.

De enige keren dat pa iets van trots voor mij, zijn enige zoon, liet zien, was als het zijn beurt was om die vrienden van hem te ontvangen. Niet dat hij trots was op mij als persoon. Trots op

zichzelf was hij, omdat hij het voor elkaar had gekregen dat iemand de hele avond voor hem bleef rennen om de lege flessen bier voor volle om te ruilen.

Ik zorgde er wel voor dat er niemand droog kwam te staan, niet alleen omdat ik de valse hoop had zo nog eens een compliment te verdienen, ook omdat er dan vaak nog een klein laagje bier in het oude flesje zat. Aan het eind van de avond had ik vaak zes kratten laagjes bier op en was op zijn minst aangeschoten.

Ik bespiedde pa vaak in de tuin wanneer hij aan een van zijn vele projecten kluste. En maar wachten tot hij me zou roepen: *'Robert, kom je me helpen?'* of *'Robert, kijk je mee? Dan kun je nog wat leren.'* Nooit gebeurd.

Opvoedkundig was die fascistische dwaas verdomme zijn tijd ver vooruit, dat moet ik wel zeggen. Niet dat gedoe met die losse handen van hem. Dat was middeleeuws. Anna heb ik dan ook nooit met een vinger aangeraakt. Was ook niet nodig. Meer dan een zucht deed ik haar niet aan. Ik bedoel zijn schuur, zijn overdenkhok.

Je hoeft maar twee minuten naar een van die vele – te vele, als je het mij vraagt – opvoedkundige televisieprogramma's te kijken, en er wordt al een kind op een speciale stoel geplaatst of in een hoek gepropt om zijn of haar zonden te overdenken.

Dotsie haar ooit zo geliefde tuinhuis is een exacte kopie van het hok waar ik mijn vader vanuit het zolderraam dagenlang aan heb zien klussen. Hardhouten balken, een gietijzeren dakgoot en dertig centimeter dikke isolatiewanden die geen enkel geluid doorlaten: het hok waar mijn vader me soms dagenlang in opsloot.

Bang kroop ik dan weg, in dezelfde hoek waar in Dotsie haar tuinhuis de ladekast staat, om maar ver weg te blijven van pa zijn stroperij opbrengst.

Hangend aan het plafond, in niets dan een glimmend vel, staarde er altijd wel een haas of konijn naar me met zijn glazige

ogen.

Er slingerde kippen rond waar de kop slap naast het lichaam hing, of al afgerukt was. Fazanten volgepompt met hagel lagen opgestapeld in de hoek bij de deur. De vloer donkerrood van het bloed.

Ineen gekropen in die hoek dacht ik volop na en kwam ik op de beste ideeën en tot de diepste inzichten. Het inzicht dat ik het helemaal anders zou doen.

Ik was er van overtuigd dat ik samen met een lieve en zorgzame vrouw een dochter zou krijgen. Een dochter die ik nooit maar dan ook nooit een klap zou verkopen.

Weggekropen in een hoek, de ogen stijf dicht geknepen, dacht ik aan ze, aan mijn toekomstige gezin waarin alles beter was.

Ik zag niet alleen mijn dochters eerste stapjes maar ook iedere stap die daarop volgde: de eerste stappen naar school, de eerste stappen het uitgaansleven in, de eerste stappen op de werkvloer en de stappen die ze de kamer van mijn verzorgingstehuis binnen zou zetten – als ik zevenentachtig zou zijn en niets anders meer kon dan dan om me heen turen als een mongoloïde goudvis.

Ze zou rustig op me afstappen, haar hand op mijn schouder leggen en in mijn oor fluisteren: *'Ik ben het pa, je dochter.'*

De mouw van de te groot voor mijn ingevallen lichaam wollen trui veegt dan de draad speeksel uit mijn mondhoek. Ik zou mijn gezicht naar haar toe draaien en een gelukzalige glimlach zal op mijn gezicht verschijnen.

Alles verliep volgens plan tot Dotsie besloot niet langer aan mijn droomleven te willen meewerken.

Afgelopen nacht zijn de laatste maanden met Dotsie voorbij gekomen. Scherp maar verwijderd van mezelf, als het kijken naar een foto van jezelf waarop je in een keer alle zeven kaarsjes uitblaast op een door een juf verzorgde taart. Mijn ouders deden niet aan taart, of cadeaus, of slingers.

De hele middagen waarop ik haar niet zag, kwamen voorbij, maar vooral de momenten dat ik haar in het tuinhuis opsloot. Haar ogen vol angst, verwarring en toch ook vastberadenheid.

De vastberadenheid om niet langer door het leven te gaan als een vrouw, mijn vrouw.

Ze wilde haar fouten niet eens overdenken. Ik hoop dat Liesbeth minder eigenwijs is en zet ook het zevende en laatste slot op de deur.

Uit mijn binnenzak haal ik een pen tevoorschijn, en het bonnetje van 'Het Sushi Paleis', dat bewijst dat ik laatst een fortuin aan sushi en sake heb uitgegeven, en strijk het recht.

Op de achterkant schrijf ik in kleine letters het volgende: *“Lieve Liesbeth, maak je geen zorgen. Na het werk maak ik iets lekkers voor je klaar. Mocht je dorst krijgen, ik heb een kan ranja voor je op de ladekast gezet. In de bovenste la ligt een zak krentenbollen. Tot vanavond. P.S. Denk alsjeblieft nog eens goed na.”*

Ik wacht enkele momenten af of er zich een antwoord terugschuift. Als dat niet gebeurt ga ik naar het werk.

Vanachter het stuur van mijn Panda bel ik de afdeling personeelszaken. Ik schuif mijn mouw over mijn mobiel: de oude stem vervormt truc.

'Ik bel voor mijn vrouw. Ze is ziek. Liesbeth. Liesbeth Baars. Ziek, ja. Griepig. Koorts, hoofdpijn. Ook ja. Alles eruit. Van onder en van boven. Fris is inderdaad anders. Behoorlijk besmettelijk denk ik. Ja, heel naar. Zal ik doen. Dank u. Dank u wel.'

De vrouw klonk vriendelijk, oprecht geïnteresseerd. Lief, maar niet bijster intelligent. Ze geloofde verdomme ieder woord.

Het moment dat ik de provinciale weg opdraai staat het verkeer al muurvast.

Ik laat de Panda uitrollen tot op zijn reusachtige voorganger, een rode stoffige truck met achterop de tekst: "*Hellevorst Veevervoer*" en in kleiner schrift: "*pas op, zwenkt uit!*"

In mijn cassettespeler zit een zelf tot 'Blues verzamel I' getiteld bandje dat ik al jaren niet meer heb gedraaid omdat de muziek me teveel aan de mooie jaren met mijn gezin deed denken. Bang voor een overdosis blues. Vandaag voel ik me buitengewoon goed en waag het er op. Aarzelend druk ik op play.

De eerste klanken zijn beroerd, alsof er door een dikke laag stof gespeeld moet worden. Geleidelijk gaat het over in de pure, rauwe blues zoals ik die als jonge familieman, een twintiger pas, voelde. Geweldig.

Het nare lege gevoel van gemis blijft uit. Ik draai mijn raam open zodat mijn platte hand op het dak kan drummen terwijl de legendarische Howlin Wolf en ik een duet aangaan: '*Ah, whoo hoo, whoo hoo ...*'

De muziek zet me vast in het verleden, en ik heb de claxon van mijn achterbuurvrouw nodig om weer in het heden te geraken. Twintig meter voor me uit schudden varkenssnuiten geschrokken om zich heen.

Uiteindelijk ben ik een kwartier te laat op het werk. Niemand die het merkt. De enige die wat tegen me zegt is Storm, de onderhoudsmonteur.

'Waar is je meissie, Grump? Achtergelaten in bed? Kon ze niet meer? Heb je haar zo afgepeigerd?'

Ik kijk toe hoe dit totaal mislukte schepsel bijna stikt in zijn door zichzelf bezorgde pretaanval.

'Wat is er, Grump? Ben je je tong verloren? Waar heb je hem het laatst gezien?' grinnikt hij stompzinnig. 'Oh, laat me raden, ouwe viespeuk ...'

Sommige mensen zijn hier goed in. Die weten een toespraak van de paus nog schunnig te lullen.

Wat Storm hier doet is godsamme slechts een verdomd zielige imitatie van die mensen. Het is een beetje zoals met die mensen die de dag na dat ze een cabaretvoorstelling hebben gezien op televisie, zonder enige gevoel voor timing of inhoud, de halve show nog eens gaan naspelen.

Het ergste is als je twee van dit soort mensen bij elkaar zet.

Dan wordt het een soort wedstrijdje wie de meeste grappen kan stelen. Onzin? Misschien.

Misschien stel ik me wel aan, en zou het verdomme een keer goed zijn mee te doen in plaats van me te verzetten. Een beetje sparring met die eikel kan godsamme geen kwaad.

'Storm?'

'Wat is er, Adonis Grump?'

'Houd alsjeblieft even je bek wil je, met dat stomme gehinnik. Jezus, je bevlekt jezelf nog. Wat ben jij toch een enorme lul, wist je dat? Hoe oud ben je nou?'

' — '

'Hé, ik vraag je verdomme wat droplul. Ik mag toch hopen dat ik niet diezelfde 'ben je je tong verloren' grap bij jou hoeft te maken want volgens mij woon je nog steeds bij je moeder. Jezus, Storm, je tong en je moeder? Godsamme.

Er zijn landen waar je daar de doodstraf voor krijgt weet je dat? Of waar ze je toch op zijn minst onverdoofd zouden castreren met een roestige nijptang.

Rechtvaardigheid zouden sommigen mensen dat noemen. Ik niet hoor. Van mij moet je zelf weten wat je binnen de muren van je ouderlijk huis doet. Als je mij er goddomme maar niet mee lastig valt. En als je het verdomme maar bij je tong houdt.

Het origineel is verdomme al halfbakken genoeg, als je begrijpt wat ik bedoel. Oh nee, sorry, dat zal ook wel niet. Godsamme.

Weet je zeker dat het wel de moederkoek was die ze hebben weggegooid?'

Verbouwereerd laat ik hem achter.

Mijn gedachten gaan weer naar Liesbeth. Had ik misschien moeten vragen of ze wel boter op haar krentenbollen wilde? Verdomde onzekerheid altijd.

– I –

De Machtige hurkt voor me neer en ontnemt me het zicht op De Zorgzame, naar wie ik niet kan stoppen met kijken.

Hij plaatst zijn hand op mijn schouder en kijkt me strak aan. Ik weet niet wat hij wil. Wat ik wel weet is dat hij in mijn willen niet voor komt.

De overige buikbewoners lijken verder te willen leven in een wereld die niet verder reikt dan hun etenszak en eigen gedachten.

De Machtige raapt mijn kladblok en pen van de grond, bladert naar een lege bladzijde en doet alsof hij de tekening van zichzelf met vulkaankrater als kapsel en zijn vriendin Baba de Heks niet ziet. De frons op zijn voorhoofd vertelt anders.

Zelfs nu spreekt hij niet hardop, laat zijn 'gevoel' zijn zakelijkheid niet doorkruisen. Het is alsof hij wil laten zien dat hij alles ten alle tijden onder controle heeft: de situatie, zichzelf en ons.

Toch heeft de afgelopen tijd ook hem gevormd. De wallen onder zijn lege ogen worden zichtbaar nu zijn gezicht zo dicht bij het mijne is. Barsten staan in zijn droge lippen.

De haren op zijn kin en wangen vormen een slordig baardje die hij onder andere omstandigheden nooit had laten opkomen.

De grootste verandering is misschien wel, dat er bezorgdheid op zijn gezicht staat te lezen.

In een paar vlugge polsbewegingen krast De Machtige een deel van zijn gedachten neer. De letters die hij schrijft zijn klein en staan dicht op elkaar alsof hij er zeker van wil zijn dat er niemand anders mee kan lezen. Hij overhandigt mij het notitieblok.

“Over twee, drie dagen komen we aan. Of we leggen hem hiernaast neer of we bedekken zijn gezicht.”

Een instructie. Zakelijk en koud. Ik rust het kladblok in mijn schoot en denk na over zijn woorden. Twee, drie dagen. Slechts twee, drie dagen en De Zorgzame had de overkant gehaald.

Ik begrijp opeens de bezorgdheid op De Machtige zijn gezicht. Hij is bang dat ik het deze laatste dagen nog voor hem ga verpesten, dat de dood van De Zorgzame me tot onbezonnen daden zal aanzetten, die zijn plannen en leven in gevaar zullen brengen.

Achter die bezorgde blik speelt het beeld zich af van mij: schreeuwend, en ruzie makend, net zo lang en luid dat een bemanningslid ons hoort. Hij heeft gelijk, dat is wat ik zou willen.

Ik pak mijn kladblok weer op en druk mijn pen trillend, vol ingehouden woede, tegen het papier. Wat zouden mijn vader, Mamadou, De Zorgzame, mijn moeder gewild hebben dat ik doe.

De punt van de pen schiet door het papier en zet een blauwe streep op de volgende bladzijde.

Ik laat alles uit mijn handen vallen en wijs opzij, daar waar we De Zorgzame zullen neerleggen. Samen tillen we hem op. De machtige pakt hem onder zijn armen beet en tilt zijn bovenlijf omhoog.

Ik grijp de stof rond zijn bovenbenen en probeer vergeefs zijn benen van de grond te houden. Het enige dat ik kan doen is hem bijsturen zodat hij de wand niet raakt.

Het broze lichaam kan onmogelijk veel wegen toch is het tillen en slepen ervan een kwelling voor iedere spier, pees en zenuw in

mijn lijf. Mijn energie heeft dit schip verlaten.

De Machtige loopt met zijn rug richting uitgang. Hij blijft oogcontact met me houden zodat we voor even als een sterk samenwerkend duo door kunnen gaan.

Vanuit ooghoeken worden we nieuwsgierig bekeken: niet recht in de ogen, om zo uit te sluiten dat we hen om hulp zullen vragen.

Al bukkend slepen we De Zorgzame uit de benauwde zitruimte vandaan. Net als we de eerste hoek om zijn, waar het plafond iets hoger is maar de geur van urine en uitwerpselen indringender, houdt De Machtige zijn benen al stil.

Even denk ik dat hij een moment nodig heeft om op adem te komen, dat hij zo sterk is een teken van lichamelijke zwakte te tonen.

Zoals hij daar staat: zijn rug gestrekt, benen wijd en voeten op schouderbreedte, zoals hij De Zorgzame vastklemt als een van die zeventig kilogram wegende zakken onverwerkte cacao uit de haven, waar je zo snel mogelijk vanaf wil, weet ik dat het niet zo is.

Hij knikt en laat zijn lading een stuk zakken.

Verbijsterd blijf ik staan en houd De Zorgzame met mijn laatste krachten overeind. Hoe durft hij te denken dat we De Zorgzame hier, waar de vloer smerig is van pis en stront, zullen neerleggen.

Gevangen in deze smalle gang, met De Zorgzame tussen ons in, blijven we elkaar strak aankijken. Allebei willen we niets toegegeven. Van de zogenaamde vriendelijkheid is niets meer over.

Seconden lang staan we daar, onszelf uitputtend, geen enkele eerbied voor de man tussen ons in, die juist zoveel eerbied verdient.

Ik besluit hoog spel te spelen en zeg hardop, met overslaande stem: 'Hier gaan we hem niet neerleggen.'

De Machtige kijkt van me weg, bijt op zijn lip en fluistert dan verbeterd terug: 'Luister, als we hem hiernaast leggen, hoeven ze de deur maar op een kier te zetten om te zien dat er verstekelingen aan boord zijn.'

Ik schraap mijn keel en zeg luider en overtuigender: 'We leggen hem hiernaast!'

De aderen in zijn nek spelen op, zijn vuur laait op. In de buitenwereld zou hij me zeker iets aangedaan hebben. Hier zwijgt hij, verstevigt zijn grip op De Zorgzame weer en schuifelt met de grootst mogelijke tegenzin verder.

We leggen De Zorgzame plat op zijn rug onder de trap om hem nog enigszins uit het zicht te houden van degene die mogelijk de deur zal openen.

Ik plaats mijn vingers om zijn skeletmagere polsen en leg zijn armen langs zijn lichaam. Wanhopig bijna wenkt De Machtige me mee terug te gaan.

Een vinger houd ik op. Een momentje vraag ik slechts waarin ik afscheid nemen kan van De Zorgzame.

De Machtige imiteert mijn gebaar om aan te geven dat het bij één moment moet blijven. Hoofdschuddend loopt hij terug naar onze verblijfplaats. Zijn status brokkelt af bij iedere stap.

Ik kniel neer naast De Zorgzame. De grote onbekende. Zijn familie, zijn geliefden zullen misschien niet eens weten dat hij van plan was te vluchten. Zoals ik hem inschatte wilde hij niemand ongerust maken en vertelde nooit over de problemen waarin hij verkeerde.

Ik zou graag iets zeggen tegen hem, namens hen en andersom, maar zowel hen en hem ken ik niet.

Aarzelend ga ik zijn zakken af. Ik begin bij zijn zijzakken. Eerst voel ik door de stof van zijn broek heen, dat voelt respectvoller dan meteen mijn handen in zijn zakken te steken. Uiteindelijk doe ik dat toch. Uit zijn linkerbroekzak haal ik drie snoepapiertjes –

geel, roze en blauw cellofaan – en een papieren zakdoek. Rechts is leeg.

Het voelt ongemakkelijk maar alle informatie die ik eventueel over De Zorgzame kan vinden, alles wat ik over hem te weten kan komen maakt hem iets echter, bevestigt zijn bestaan.

Ik stop mijn vingers in de achterzak waar een duidelijke bult op staat en schuif een oude, bruine, lederen portemonnee, waar de scheuren in staan, tevoorschijn. Ik vouw hem open en laat De Zorgzame Snor terug op zijn rug zakken. Een dikke stapel papiergeld is het eerste dat ik zie.

Verder zitten er twee kleine pasfoto's in: de een is van De Zorgzame – zijn haar langer, zijn gezicht voller en de snor zwarter – en de ander van een vrouw.

Op het moment dat de foto genomen is, moet de vrouw een jaar of twintig zijn geweest. Haar steile zwarte haar hangt tot op de schouderbanden van haar hemelblauwe jurk. Ze kijkt recht naar de fotograaf en onderdrukt een volle lach tot glimlach.

Ik draai de foto om en zie in potlood het jaartal “1999” staan en een telefoonnummer. Ik vind verder niets dat me meer vertelt over wie De Zorgzame echt is. Er zit nog slechts een onleesbaar geworden bonnetje in.

Het geld, het bonnetje en de foto's vouw ik samen en stop ik in mijn eigen achterzak. Ik wil niet dat ze zien dat mijn broekzak opeens gevuld is. De lege portemonnee schuif ik terug, De Zorgzame draai ik weer terug op zijn rug.

Voor ik opsta, strijk ik twee keer met mijn wijsvinger over zijn snor en maak een kleine buiging. Dan loop ik terug en ga weer naast Saran zitten.

Ik vermijd ieder oogcontact en sluit mijn ogen het moment dat ik zit, en denk aan de mysterieuze vrouw in het hemelblauw. In gedachte wordt ze de zus, de vrouw, de vriendin en de heimelijke liefde van een vitale Zorgzame.

Ik zal haar bellen, als het haar telefoonnummer is achter op die pasfoto, nog de dag dat we aankomen.

Nog twee, drie dagen. Hoelang zou ik aaneen kunnen slapen?

– R –

De band tussen voet en gaspedaal was zelden zo innig als gistermiddag op weg naar huis. De panda kreunde. Schapen draaiden verdwaasd hun koppen. Overdreven? Beetje.

Thuis aangekomen gooide ik mijn jas over een stoel en begon meteen met het klaarzetten van alle ingrediënten voor mijn specialiteit. Een culinair hoogstandje.

Eerlijk gezegd: het is het enige dat ik een ander verdomme durf voor te zetten. Spaghetti met ballen. Moeilijk is het niet.

Spaghetti Met Ballen

Ingrediënten:

200gr. Rundergehakt

1 blik tomatenblokjes op sap (400ml)

1 blikje tomatenpuree

500ml rode wijn

1 teentje knoflook

1 rode peper

1 winterwortel

1 grote ui

+/- 100 gram boter

oregano naar smaak

250 gram spaghetti

Je snijdt een teentje knoflook en een rode peper in hele kleine stukjes en mengt dit met het gehakt. Goed de handen wassen anders kom je voor een verdomd lelijke verrassing te staan bij het pissen.

Zet de spaghetti op. Draai ballen ter grootte van een oogbal en bak ze rondom bruin in een flinke klont boter. Gooi in dezelfde pan nog wat gesnipperde ui, fijngesneden wortel en een gehakt teentje knoflook.

Begint het te ruiken dan trek je een blik tomatenblokjes en zo'n klein blikje tomatenpuree open en schep je ze leeg in de pan.

Vervloek de kookwekker, volg de neus. Schenk pas op het laatst, wanneer de saus je aan stromende lava doet denken, de rode wijn erbij, anders verdampt de alcohol. Zout en peper: altijd goed. Oregano kan, gisteren deed ik dat niet.

Ik draaide het vuur uit. Onderweg naar het tuinhuis neuriede ik 'I'm in the mood' van John Lee Hooker.

'I'm in the mood, I'm in the mood. Baby, in the mood for love.'

Het was aan Liesbeth of ze met mij aan tafel wilde eten of toch liever helemaal alleen in het overdenkhok. Ik had er vertrouwen in dat haar verstand het zou winnen. Onterecht.

Ze was gewoon te trots om hulp te aanvaarden. Zó trots dat ze deed alsof ze liever in haar eentje in een triestige nieuwbouwwijk woonde dan dat ze deel uit zou maken van een warm gezin.

Turend door de deuropening zag ik Liesbeth in dezelfde hoek zitten waar ik als kleine jongen inkroop. De armen rustend op haar dicht naar zich toetrokken knieën, haar vuisten gebald.

'Liesbeth, heb je er nog over nagedacht?' fluisterde ik haar vriendelijk toe.

Dit was gisteren. Teleurgesteld heb ik nog een bakje spaghetti met ballen het tuinhuis binnen geschoven. Vroeger moest ik blij zijn als mijn moeder een droge boterham naar binnen wierp. Een boterham die zich vol zoog met beestenbloed.

Ik sta opnieuw in de deuropening van het tuinhuis.

Liesbeth heeft zich zelfs na een nachtje slapen niet bedacht. Haar lippen houdt ze stijf op elkaar. Vanuit dezelfde hoek als gisteravond kijkt ze angstig van me weg. Voor haar voeten staat het bord spaghetti, onaangeroerd.

'Kan ik misschien verder nog wat voor je doen? Wil je iets te lezen?'

Ik heb eindelijk mijn boek uit. Ik weet niet of Liesbeth het wat vindt maar ik heb ze verdomme weleens slechter gelezen.

'Wil je iets te puzzelen?'

Het schoot me te binnen hoe snel ze die eerste dag mijn kruiswoord voor me opgelost had en hoe ze het voor elkaar had gekregen dat ik haar binnen tien seconde al niet kon uitstaan. Ik had gevormd waar ik zelf zo'n gruwelijke hekel aan heb. Ik viel in de valkuil van de magnetronmening: weinig kennis voor nodig, binnen enkele seconde warm. De mening die iedereen op slag tot raar, eikel, trut en of gevaarlijk maakt.

Iedereen heeft verdomme last van deze snelle vorm van oordelen. Mens eigen. Een overblijfsel uit de oertijd. Als je toen oog in oog stond met een sabeltandtijger dan dacht je niet: misschien heeft hij verdomme ook wel een zachte kant.

Waar het om gaat, en wat mij toen duidelijk niet lukte, is om die neiging te onderdrukken.

Ik kan verdomme niet anders zeggen dan dat ik teleurgesteld ben in Liesbeth haar besluiteloosheid. Het begint nog te regenen ook, godsamme. Van die fijne druppels die je laten denken dat het nog wel meevalt, dat je niet zeiknat zal worden.

Ik steek mijn kop naar binnen om in ieder geval mijn gezicht nog enigszins droog te houden. Water op mijn gezicht vind ik verdomme een verschrikking. Het is zelfs zo erg dat ik mijn haar alleen was met een vochtige washand.

Ik weet dat het nergens op slaat, dat het nergens voor nodig is. Ik weet zelfs waar deze zwakte vandaan komt.

Het moment kan ik nog zo voor me halen.

Een jaar of elf moet ik zijn. Pa is weer de lul en neemt de organisatie van één van zijn 'fascistische-vrienden-fuiven' op zich. Ma snijdt de leverworst en prikt er de Hollandse en Duitse vlaggetjes in, pa sjouwt het bier naar de keuken, en ik zorg dat niemand dorst hoeft te hebben.

De bijeenkomst verloopt geslaagd: er wordt gezopen, gezeken, gescholden en een paar uur later zwalken ze allemaal terug naar de grotten waar ze uit gekropen zijn.

Ik rust wat uit in de keuken, onderuitgezakt op een van de vier houten keukenstoelen. Mijn hoofd achterover getild laat ik de laatste druppels pils richting mijn lippen glijden.

De bodem van het flesje vangt het keukenlicht op en verspreidt bruine lichtstrepen. Mijn hoofd is licht. Het plafond lijkt tientallen meters van me verwijderd.

Ik heb allang geen oog meer voor het mogelijke gevaar dat door die deur kan komen. Stom, want komen doet het. Razend, tierend en snuivend als een dolle stier.

'Dus jij wilt zo graag mijn bier opdrinken, kleine ellendeling?!'

Hij ontdoet zich onmiddellijk van zijn riem en onthult zijn witte harige buik. Een onheilspellende grijns verschijnt. Hij plaatst zijn riem op tafel. In tergend langzame passen wandelt hij om me heen. Zijn schoenen piepen als puppy's die bij hun moeder worden weggehaald.

Die valse glimlach samen met met het zwijgen is ondraaglijk. Het is de glimlach van een beul. Achter mijn nu kaarsrechte rug – een soldatenrug noemde pa dat – hoor ik hem een kastdeurtje openen. Het geluid van servies op servies.

Als een volleerd sjoelspeler schuift hij een bord onder mijn neus. De grijns op zijn gezicht groeit alleen maar. Uit een van de kratten onder tafel haalt hij een flesje bier tevoorschijn. Nog steeds zwijgend, vuil grijnzend.

In een hoek van dertig graden plaatst hij de dop tegen de tafelrand. Als Bruce Lee hemzelf, stoot hij in een krachtige, snelle beweging de dop los. Schuim loopt via de hals over zijn hand op de vloer. Ik slik – wat zinloos is, omdat ik er een kwartier later alles uit zou kotsen.

Wat er in het flesje blijft zitten, schenkt hij over in het soepbord. In dezelfde trage passen als daarvoor loopt hij achter me langs en legt zijn vinger achter in mijn nek. De rillingen schieten door me heen; hij raakte me nooit aan met zijn handen. Altijd was er die bruine, leren nazi-riem.

Pa zijn vinger trekt een spoor naar boven en plaatst zijn hand op mijn achterhoofd. Zijn sterke, eeltrijke vingers masseren mijn hoofdhuid.

Even denk ik dat het een teken van affectie is, dan duwt hij mijn gezicht, in dezelfde korte, krachtige beweging als waarmee hij het bierflesje opende, in het soepbord.

'Drinken dan, kleine etter!'

Liesbeth kijkt me angstig aan. Dat wil ik niet.

'Luister Liesbeth, je moet me geloven, ik heb het goed met ons voor. Je zal wel wat moeten eten. Je hebt je krentenbollen en spaghetti niet eens aangeraakt. Ik doe ook mijn best, besef je dat?'

Zo doe je dat: zonder slaan, gewoon in alle redelijkheid

proberen te overtuigen van jouw gelijk.

Ze trilt wat met haar lip, maar zwijgt en trekt haar knieën nog dichter naar zich toe. Ik weet niet wat ik verdomme nog meer kan zeggen om haar te overtuigen van mijn goede bedoelingen.

Een eerste dikke druppel valt in mijn nek. Als het aan mij ligt is het de laatste. Ik zeg Liesbeth nog snel 'tot vanavond', zet de sloten op de deur en ren naar de auto. Nog net op tijd werp ik me de krappe Panda in. De hemel barst open.

Het begint verdomme zo hard te regenen dat ik groot licht nodig heb en mijn neus bijna tegen het voorraam moet plakken om nog wat te zien. Mijn ruitenwissers piepen hun ruitenwiserblues.

Het blijft verdomme regenen. Eerst nog maar wat papierwerk doen in de kantine.

Er is een kantoor waar ik gebruik van kan maken: zo een met een aantal gedeelde bureaus, gezamenlijke computers en printers, plastic prullenbakjes naast iedere stoel, elektrische puntenslijpers, papierversnipperaars en pennenbakjes vol afgekloven pennen – gegraveerd met logo's en bedrijfsgegevens – op de hoek van ieder bureau.

In een hoek weggeschoven, staat een stoffige kamerplant. Aan de muren hangen verkleurde luchtfoto's van de haven zo'n veertig jaar terug, waaronder het behang waarschijnlijk dertien tinten lichter is.

Ik heb even geen zin om de verhalen van anderen aan te horen zolang mijn eigen verhaal en dat van Liesbeth iedere millimeter van mijn hoofd bezet, en vermijd de gezamenlijke werkruimte.

Hier in de kantine klinkt alleen het geschuifel van de kantinejuffrouw, die haar voorraad bitterballen op orde brengt. Ze heeft mijn aanwezigheid niet door en schuifelt al neuriënd, een voor mij onbekend deuntje, verder.

Op de balie van de keuken staat een zwarte thermoskan koffie. Een restje. In drie behoedzame bewegingen schroef ik de dop los

en breng mijn neus naar de flauwe walm. Muf, bitter, maar in ieder geval warm.

Ik werk door tot aan de pauze.

De eerste die binnen komt lopen, met grijns op zijn gezicht, is Storm de onderhoudsmonteur. Als hij mij ziet, zakken zijn mondhoeken zwaar in en wendt hij zijn blik ongemakkelijk af. Heerlijk.

Of het respect of angst is weet ik niet. De plek waar De Zorgzame Snor zat is onbezet. Niemand lijkt zelfs maar overwogen te hebben van de ontstane ruimte gebruik te maken.

Mijn knieën zijn nog net zo hoog opgetrokken, De Machtige en Saran haar tante zitten nu slechts nog met hun tweeën aan de overkant, maar leunen nog net zo dicht tegen elkaar in.

Dat De Zorgzame Snor er niet meer zit maakt weinig verschil, ik blijf hem zien. Ik blijf de puzzel proberen op te lossen waarvan de vriendelijk lachende vrouw in de hemelsblauwe jurk, op de foto uit De Zorgzame Snor zijn portemonnee, een van de weinige stukjes is.

Het eten dat De Zorgzame over had, is verdeeld. Ik heb geweigerd. Het voelt verkeerd om te pakken waar De Zorgzame met dood tot gevolg afgebleven is.

De Machtige pakte de plastic tas op die De Zorgzame tussen zijn benen hield en haalde er een blik sardines uit. Hij liet Baba iets uitkiezen en gaf de tas verder.

Saran probeerde me over te halen ook iets te nemen. Toen ze merkte dat dit niet ging lukken strooide ze haar zojuist uitgekozen snoepjes uit over vloer. Met een bedrukt gezicht sloot ze haar ogen.

Verder zijn de afgelopen twee dagen voorbij gegaan als twee lege bladzijden. Na de dood van De Zorgzame lijkt iedereen zich

er nog meer van bewust te zijn de energie te moeten sparen en te blijven eten en drinken.

Drie slokken water en een harde korst brood is alles wat ik nog heb. Het is genoeg om op te leven, te weinig om ook maar iets anders op te doen.

Mijn notitieblok vult zich dan ook niet verder. Het maakt niet uit. Ik wil alleen nog maar verslaan wat er buiten deze wanden gebeurt. De wonderen van de natuur.

Ik wil mijn vader voorstellen aan nieuwe diersoorten die hij kan verwerken in zijn verhalen.

Nog groter dan het verlangen naar een maaltijd, een kussen onder mijn kont of zelfs van een vaderlijke arm om me heen, is op dit moment de buitenlucht: gewoon in staat zijn de lucht diep op te snuiven en te voelen op mijn huid.

Ik kijk naar Saran, ze is er niet al te best aan toe. Haar ogen staan open maar kijken niet meer. Telkens als haar ademhaling me ontgaat knijp ik in haar hand en wacht op een geruststellende zucht.

Ik ben bang dat zij het ook niet gaat redden, dat iedereen die me lief is me ontglipt. Ik wil alles doen om haar hier door heen te slepen. Verder is het ieder voor zich.

Eenzame voetstappen klinken boven ons. De stappen van een bemanningslid dat even een tukje gaat doen of gebruik van het toilet wil maken. Niet de gezamenlijke stappen waar ik op wacht.

Ik raak nerveuzer nu we onze eindbestemming naderen. *'Gezonde wedstrijdspanning'* zou Mamadou zeggen. De voetstappen die de avond aangeven klinken uiteindelijk toch en heel veel later breekt zelfs de ochtend aan.

Gedachten gaan ongemerkt over in onafgebroken dromen, tot ik wakker schrik. Er heerst een ongekende stilte die me even laat vergeten waar ik ben. De motoren. Ze zijn uit. We zijn er.

Ik kijk om me heen. Saran, De Machtige, Baba, de broers. Iedereen leeft nog, alle ogen zijn geopend. Het kan niet lang meer duren voordat de deur open gaat en ons nieuwe leven kan beginnen.

Het duurt langer dan ik dacht. Nerveuze uren verstrijken. De hitte trekt geleidelijk uit de buik van beest. Ik voel mijn huid samentrekken en de haren op mijn onderarmen overeind komen.

De koelte levert de broers energie op waar ze geen raad mee weten. Ze staan beiden op. Voorover gebogen onder het lage plafond schudden ze hun benen los. Niets liever zou hij hetzelfde doen, toch kijkt De Machtige afkeurend toe.

De broer die een aantal dagen terug nog als bezeten aan de deurendel begon te rammelen en ons daarmee bijna had verraden, lijkt nog het meest opgelucht. Hij zwaait zijn armen gevaarlijk dicht langs onze gezichten en puft in korte stoten.

Ik doe wat De Machtige had willen doen: ik grijp zijn pols uit de lucht. Zijn zwarte digitale Casio horloge breng ik naar mijn gezicht. De tien uur achtenveertig verbaast me niet, de datum laat me schrikken. Vijftien maart geeft hij aan.

Ik laat zijn arm los. Vandaag ben ik zestien geworden. Geen cadeaus. Geen taart. Geen visite. Geen: *'Inza, jongen. Vandaag ben je een echte man geworden.'*

Dit herhaalde mijn vader ieder jaar, alsof het een herkansing was voor mijn falen in mannelijkheid het jaar ervoor. Ik weet dat hij het goed bedoelde.

Zoveel anders is mijn verjaardag vergeleken met vorig jaar. De grond onder me was niet zo hard. Er was de geur van gras.

De herinnering maakt me weer een jaar jonger. We zitten midden in de stad, al is het enige dat daar op wijst de dunne laag smog die boven de boomtoppen uitkomt.

Ik zit op de plek waar twee jaar eerder een wit laken vlinders ving. Er is taart. Een ananas-taart, waarop in dunne lijnen van

chocolade het cijfer 15 staat geschreven: mijn nieuwe leeftijd.

Sandrine Meite die schuin tegenover ons woont heeft hem gemaakt. Het moet haar een hele dag in de in de keuken gekost hebben.

Buiten hun leeftijd hadden Sandrine en mijn vader nog iets gemeen: ze verloren beiden hun geliefde. Haar man kwam om het leven bij een demonstratie tegen de president. Volgens haar liep hij daar toevallig, op weg naar de markt.

Misschien wilde ze met die bewering wel iedere vorm van politieke voorkeur van zich afwerpen. Politieke voorkeur dreef je altijd in een hoek waarin je jezelf diende te verdedigen.

Een man die samen met haar echtgenoot op de cacao-plantage werkte, vertelde haar die middag in tranen dat hij het lichaam van haar man had zien liggen, half op de stoep, in een plas van zijn eigen bloed, geraakt door tenminste twee kogels.

Ze weigerde te huilen voor ze met haar eigen ogen gezien had dat het om haar man ging. Niemand weet of er zich ooit nog een traan gevormd heeft. Ze heeft haar man nooit meer gezien sinds hij die ochtend het huis verliet. Binnen enkele uren na de demonstratie waren de straten schoongeveegd en was er slechts op enkele plaatsen een donkere verkleuring van de grond te zien.

De volgende dag ging Sandrine naar de politie voor hulp, antwoorden, iets ... Meneer Camara had tegenover haar gezeten, comfortabel achter zijn bureau, en zelfingenomen geglimlacht. *'Uw man had daar nooit mogen zijn.'*

Buiten dit verhaal weet ik niets, behalve dan dat ze niet alleen verder wil en hoopt dat mijn vader daar ook zo over denkt. Maar hoe groot en zoet zij haar taarten of glimlach ook maakt, mijn vader ziet niets, voor altijd verblind door mijn moeders liefde.

Stephane, Franck en Oumar uit mijn klas zijn er ook. Net als mijn oom, Aristide Tadjia, die sinds het overlijden van mijn

moeder worstelt met de vraag of hij ons moet haten of vergeven.

Zijn oplossing is dat hij eens in de drie maanden bij ons op bezoek komt. Lange dagen die hij zwijgend en strak voor zich uitkijkend doorbrengt. Zijn gezicht kent geen genot of plezier.

Natuurlijk is Mamadou er. Ik heb zijn cadeau op mijn schoot liggen. Het is rechthoekig en verpakt in glanzend, paars cadeaupapier.

'Een voetbal?' raadt mijn vader – zijn vaste verjaardagsgrap.

Ik pulk het plakband voorzichtig los met mijn nagel en vouw het papier opzij. Het is een boek.

Op de kaft staat een felle kleurenfoto van een schildpad, die met zijn poten, als vleugels gespreid, door het blauwe water lijkt te vliegen. Het is prachtig.

De woorden die onder de pagina innemende foto's staan zijn geschreven in een voor mij onbekende taal, iets wat het boek voor mij alleen maar meer mysterie geeft.

Ik blader door de eerste bladzijden en maak kennis met onderwaterwerelden, ijswerelden, woestijnen en oerwouden. Mamadou klapt het boek dicht en geeft me een geheimzinnige knipoog. 'Bewaar de overige wonderen maar voor thuis.'

Ik krijg snoep en boeken. Mijn oom geeft me een hamer en een doos gebruikte spijkers. Om hem de teleurstelling op mijn gezicht te besparen, geef ik hem een knuffel. Hij ruikt naar zweet en zaagsel. Zijn armen blijven slap langs zijn lichaam hangen. Op mijn 'dank u oom' denk ik een 'nja' te horen.

Na de cadeaus beginnen we aan de taart. Hij is heerlijk zoet, en de smaak blijft bij ons als we aan het voetballen zijn.

Mijn vader blijft aan de kant staan, maar geniet zichtbaar. Ome Aristide kijkt dwars door ons heen terwijl Sandrine met een schuin oog mijn vader bewondert.

We spelen een aantal wedstrijden in verschillende teams. De

teams waar Mamadou in speelt, winnen.

Er wordt gelachen, gezongen en gegeten tot iedereen afgemat op weg naar zijn eigen huis gaat.

Papa bedankt Sandrine met een buiging zoals acteurs die in het theater na iedere voorstelling maken. Teleurstelling vormt haar glimlach. Ook ome Aristide gaat naar huis. We zwaaien hem uit tot hij de hoek om verdwijnt. Hij lift geen vinger.

'Je oom bedoelt het goed, Inza.'

Papa haalt zijn hand door mijn haar en voegt er lachend aan toe: 'En misschien word je dankzij hem nog wel eens een hele goede timmerman.'

Hij gaapt diep en strekt zich uit. Zijn rug kraakt.

'Inza, grote jongen, het was een mooie dag. Ik ga maar eens slapen. Ik ben luier dan een volgevreten tijger.'

's avonds als de dag me met nog teveel energie achterlaat om te gaan slapen, pak ik het boek van Mamadou erbij. Ik lees in bed onder zaklantaarnlicht en blader door felgekleurde vissen, grootse beesten, wonderlijke landschappen.

Midden in het boek worden de bladzijden kleiner, gaan de foto's over van glans naar mat en verandert het lettertype. Mamadou heeft geknutseld.

De foto waar ik naar kijk, ken ik. Tegen een palmboom leunt een blanke topless vrouw. Haar huid glanst net als haar lippen. Een voet heeft zich gegraven in het zand, de ander leunt tegen de schuine stam van een palmboom aan.

De vingers van haar linkerhand gaan door haar blonde haren, haar andere hand rust op haar onderbuik, de top van haar wijsvinger in haar witte bikini broekje begraven. Met mijn vinger volg ik de lijnen van haar lichaam. Verleidelijk kijkt ze me aan.

Ik schrik op uit deze gedachte en kijk in het onaantrekkelijke gezicht van Baba.

Een sleutelbos rammelt. De sleutel gaat in het slot. We houden onze adem vast. Het geluid van het opendraaien van het slot verstikt mogelijk nog meer dan het op slot draaien.

– R –

Veel enger moet het verdomme niet worden. Er wandelen twee stropdassen over de parkeerplaats en ze lachen naar me.

Ik denk eerst dat het ze om iemand anders te doen is, maar kan verder niemand ontdekken. Pas als de dubbelgeknoopte van het stel me groet met een droog: 'Dag, Robert', herken ik ze.

Dit zijn twee van de drie dassen tegenover wie ik me vijftien jaar terug heb moeten verantwoorden voor het tot nul zakken van mijn productiviteit.

Ik weet het zeker, dit zijn ze. Ze zijn wel veranderd natuurlijk, maar het zijn ze toch echt. De tijd heeft ze verdomme goed gedaan. Dat hebben sommige mannen. Die zijn nog net het belang van het uiterlijk gaan inzien voor het te laat was.

Kijk die kapsels, de haren strak naar achteren gekamd. Niks kaal of grijs. Ze lijken aan volume en kleur gewonnen te hebben. Een gezonde, ongetwijfeld zorgvuldig aangebrachte, rouge staat op hun wangen.

Velvet blauwe pakken sluiten strak om hun afgetrainde, en daags met wortelsap doorspoelde, lichamen. Liesbeth zou instemmend geknikt hebben.

Nog voor ik iets mijn mond heb uitgekregen zijn ze al verder gelopen. Lachend, elkaar woordjes influisterend die niet voor mij bedoeld zijn en die ik vast en zeker ook niet wil horen.

Ik twijfel als ik voor de dichte deur van de kantine sta. Er klinkt geroezemoes aan de andere kant. Ik heb behoefte aan stilte. Zeker om dit uur. Het is verdomme nog niet eens acht uur. Acht uur is dan wel weer een bijzonder goede tijd voor een bak sterke, zwarte koffie.

Ik rust mijn hand op de klink, tel af van tien en open met een diepe zucht de deur. Had ik niet moeten doen. Er klinkt een klein applaus, een simpel maar luid 'Hé!' en de stem van Storm de onderhoudsmonteur, die me schijnbaar vergeven heeft galmt: 'Trakteren!'

De tientallen koppen die zich in de kantine bevinden kijken mijn kant op. Daaronder is ook stropdas nummer drie. Zijn lippen happen naar de microfoon die hij in zijn hand houdt als een stuk aas.

'Ja hoor, daar zul je hem hebben!'

Opzichtig kijkt hij op zijn horloge. Ik wil rennen. En snel. Weg hier verdomme. Als de bliksem.

'We dachten even dat je niet zou komen.'

Hij laat zijn microfoon tot onder zijn kin zakken en last zo een kleine pauze in, waarin mag worden gelachen. Jochem – die lul die meer secretaresses dan Bic pennen verslijt, en hier eerste rij zit – maakt daar dankbaar gebruik van en hinnikt verdomme als een mal paard.

'Alle gekheid op een stokje natuurlijk. Kom er anders even bijstaan.'

Met grootse armgebaren probeert 'das drie' me te lokken. De deur valt achter me dicht. Omkeren gaat niet meer. Ik word gegijzeld door gezelligheidsfascisten, stevig vastgebonden met schurende goede bedoelingen. Overdreven? Godsamme, was dat maar waar.

'Nou ...' probeer ik nog, maar er is geen uitweg meer en schoorvoetend ga ik naast hem staan, mijn lompe, versleten

kisten direct naast zijn glanzende, Italiaanse, kalfslederen veterschoenen.

Ieder oog dat normaal gesproken verdomme niet snel genoeg weet hoe ze me in, of buiten, hun periferie moet duwen, kijkt me nu recht aan.

'Zó, was dat nu zo moeilijk', zegt das nummer drie en geeft me een schouderklop.

Weer klinkt het gehinnik van Jochem die het kwijl, laten we hopen dat dat het is, op zijn lippen heeft staan.

'Robert hier, bij velen van jullie beter bekend als Grump, werkt hier vandaag op de dag af precies vijfentwintig jaar.'

'Das drie' last een kleine pauze in waarin een flauw applaus klinkt. In de ogen staat meer medelijden en ongeloof om dit jubileum dan respect.

Geef me in godsnaam een gouden horloge, die hongerige wolven hun taart en laat me gaan. Maar nee hoor, dat lult verdomme gewoon verder.

'Robert was een jaar of twintig toen hij hier binnen kwam lopen en meteen liet hij ons kennis maken met zijn enorme werklust.'

Toeval of niet, bij het woord 'werklust' begint Storm de onderhoudsmonteur hevig te kuchen en lijkt er even in te blijven. Helaas.

'Wat misschien niet iedereen hier weet, is dat Robert begon met laden en lossen. Al snel bleek hij ambitie te hebben, en werkte zich binnen de kortste keren op tot havencontroleur. Robert maakte al spoedig deel uit van een hechte groep collega's.'

Ik heb deze das één keer ontmoet en hij praat verdomme alsof hij mij al jaren, als zo'n vogelgluurder door zijn kijker, in de gaten houdt.

Vijftien jaar terug was hij het die het meest terughoudend leek om me aan het werk te houden. Niet dat ik het ze toen kwalijk

had genomen, mochten ze me er uit geflikkerd hebben. Ik voerde verdomme echt geen reet uit.

Hij legt zijn hand op mijn schouder en kijkt me nu indringend aan. Ik slik hoorbaar.

'Vijftien jaar terug had je het even moeilijk. Ik zal daar nu niet te diep op ingaan. Het enige wat ik er wel over kwijt wil is: Zoals jij ons nooit hebt laten zitten, zo hebben wij jou ook nooit in de steek gelaten.

Zoals jij je werk weer hebt opgepakt, en nogmaals, ik zal nu niet te diep op de details ingaan, is het duidelijk dat je 'je problemen' een plekje hebt kunnen geven.'

Godsamme. Een muntje voor je boodschappenkarretje vergeten zijn of een kapot remlicht: dat zijn problemen. Dat is verdomme toch wel heel iets anders dan je geliefden kwijtraken.

Deze toespraak wordt per gesproken woord ongemakkelijker. Slechts een enkeling die al jaren mijn collega is, zal – tegen mijn zin – snappen waar dit hele 'problemen' gezeik over gaat.

De meerderheid kijkt verwaasd voor zich uit. Een enkeling bestudeert zijn horloge.

'Maar goed Robert, ik zal het niet te lang houden. Dit is geloof ik niet echt jouw ding.'

Pauze ... en hinnik.

'Ik wil je bij deze van harte feliciteren, en meen dat ik namens ons allen spreek als ik zeg, dat ik hoop dat je er nog vele jaren aan vast plakt.'

Storm de onderhoudsmonteur krijgt een nieuwe kuchaanval maar krijgt tot mijn opluchting geen enkele lacher op zijn hand.

De handdruk van de das is slap en glibberig van naar bloemen ruikende handencrème. Als ik niet beter zou weten, zou ik denken dat ik een ongeboren kalf een hand geef.

'Lies, de bloemen! Lies? Ah, daar ben je.'

Ik krijg een flinke bos rode tulpen in mijn handen gedrukt, en een zekere Lies plaatst drie keer haar droge lippen tegen mijn wang. Als ze die bloemen een minuut langer had vast gehouden was het veranderd in een droogboeket.

De das fluistert me in dat ik natuurlijk nog op mijn rekening moet kijken, en deelt mede dat er taart gegeten kan worden. Zonder een pauze voor gelach in te lassen kijkt hij op zijn horloge en voegt er aan toe: 'En zo gewoon weer aan het werk.'

Ritmisch klikken de hakken van zijn glimmende, Italiaanse schoenen op de vloer als hij de kantine in één rechte lijn verlaat.

Laat ik maar doen alsof dit alles niet gebeurd is en gewoon een bak koffie halen.

De kantinejuffrouw schenkt me tot de rand vol en geeft me de punt slagroomtaart waar én een mandarijntje én zo'n chocoladeblad op ligt.

'Jammer dat die Liesbeth er niet is', zegt ze met de eerste glimlach van vandaag die ik geloof.

'Ja', zeg ik.

Ik mag haar wel. Liever haar dan die dikke met die snor. Goede koffie ook. Met een knipoog verlaat ze me en gaat verder met haar werk.

Ongemakkelijk blijf ik wat aan de vreetbalie hangen. Lopen met een tot de rand gevulde koffiekop en een stuk taart in de hand waag ik me niet aan.

Zou het erg onbeleefd zijn als ik nu al naar buiten wandel? Gewoon alles laten staan en me stilletjes uit de voeten maken. Uit respect voor de kantinejuffrouw, die vast verantwoordelijk is voor het ophangen van de slingers, besluit ik in ieder geval mijn koffie op te drinken.

Een enkeling komt even langslopen en geeft me een hand.

Anderen kijken met afschuw in de ogen bij het idee dat zij ook langs moeten. Van mij hoeven ze niet. Ze worden gered door 'das nummer twee' die bij me komt staan. Het is degene die me groette op de parkeerplaats: de dubbelgeknoopte. Hij schraapt zijn keel om zijn aanwezigheid bekend te maken.

'En Robert, hoe voelt dat nou?'

'Wat?'

'Jubilaris zijn. Ben je nog steeds zo trots om hier te mogen werken?'

'Ja, ja,' zeg ik, 'onverminderd.'

'Er is wel het een en ander veranderd natuurlijk de afgelopen vijftientig jaar. Ik bedoel neem nu alleen al de verscherpte milieuregels, de doorzettende globalisering, technologische doorbraken. Je kunt niet ontkennen dat er een hele logistieke 'shift' heeft plaatsgevonden.'

Ik knik en schud op de momenten dat het mij gepast lijkt.

'Hoe sta jij daar nu in?'

– Godsamme.

'Tsja,' probeer ik me er van af te maken, 'het is niet meer zoals het was.'

Ik word gered door mijn 'Hoochie Coochie' ringtone. Op het scherm verschijnt een lang nummer dat maar van een iemand kan zijn.

'Sorry,' zeg ik, 'het werk roept', en pak mijn stuk taart op en loop naar buiten. Mijn mobieltje laat ik, hoeveel zuchten en tongklikken dat ook oplevert, net zo lang overgaan tot ik buiten sta.

Ik ben alleen, voor zover ik dat kan zien met de dichte mist die in de haven hangt. Ik weet dat Moussa net zo lang belt tot ik opneem.

Hij weet dat ik niet eerder opneem dan dat de kust veilig is.

'Ja, met Robert. With Robert this is.'

– I –

Ineens begrijp ik hoe het echt zit. We hebben achttien dagen gevaren voor de kust van Abidjan met als enig doel ons, mij voornamelijk, te kwellen.

Het zullen niet Mamadou en mijn vader zijn die me staan op te wachten als twee goede vrienden. De sleutelbos die rammelt is niet van het ontvangstcomité dat ons naar het feestmaal zal begeleiden.

Achter die deur wacht een parade aan zwarte politie-laarzen: meneer Camara zijn mannen. Papa zit nog steeds achter tralies en ik word zo dadelijk net als hij meegesleurd en in diezelfde cel geworpen. Ergens lucht dit op: we zullen mogelijk weer samen zijn.

Mamadou zal er alles aan doen om zijn vader over te halen om ons vrij te laten. Hij zal zeggen dat het een misverstand was. Over de kus zal hij niets zeggen. Hij zal het op een vergissing gooien: Mamadou en ik waren aan het stoeien, gewoon het zoveelste spel, en mijn vader zag Mamadou voor een belager aan.

Dit is gewoon het verhaal van een vader die zijn kind wil beschermen. Een verhaal dat Meneer Camara zou moeten aanspreken. Een verhaal dat ik achttien dagen te laat bedenk.

De deur gaat open, voetstappen volgen. Er klinkt het landen van hakken op de metalen treden. Zwaar als laarzen zijn ze niet. Twee mannen denk ik. Mijn eerste verjaardagsvisite.

Mijn zenuwen bereiken een hoogtepunt. Ik knijp in Saran haar hand ter geruststelling en zoek haar diep in de ogen. Ik zoek de levenslust en zorgzaamheid die al enkele dagen afwezig lijkt. Meer dan verslagenheid vind ik niet. Na achttien dagen vechten op zee laat ze het aan de stroming over waar hij haar brengt, zelfs als die besluit haar op de betonnen kade te kwakken. Tegen de stroom inzwemmen is zinloos vind ze.

Gestommel neemt toe en twee mannen verschijnen. De voorste is aan zijn uniform te zien de kapitein. Hij gaat in ieder geval zo gekleed. Half verscholen achter zijn rug is de andere man zichtbaar.

Beide mannen zien er uit alsof ze een lange zware reis achter de rug gehad hebben om hier te komen. De achterste man zijn krullen staan alle kanten op. De groeven staan diep in zijn grove en bleke gezicht. Zijn neus valt misschien nog wel het meest op: een groot en scheef ding waar een bobbel op staat alsof het bot alsmaar is blijven groeien waar de rest van zijn lichaam het er al mee voor gezien hield.

De man kijkt dwars door ons heen, alsof zijn lichaam en gedachten zich niet op dezelfde plek bevinden.

De andere man, de kapitein, is een figuur wonderlijker dan dat je in de diepst van iedere oceaan of jungle zult vinden. Er staat zweet bovenop zijn kale hoofd.

Het haar dát nog op zijn hoofd groeit, lijkt hij wanhopig te willen behouden door het vast te binden in een korte, smalle staart die als een dood beest in zijn nek ligt.

Een baard van doorntakken bedekt zijn gezicht. Deze man zal het probleem van ongewenst gekust worden niet kennen.

De Machtige ziet kans om zijn positie te herstellen. Hij krabbelt overeind en stapt op de twee mannen af.

Drie weken terug zou een ieder die De Machtige op deze manier op zich af zou zien stappen onder de indruk zijn geweest.

Nu deinzen de twee mannen wel terug maar lijkt er van respect geen sprake te zijn, eerder afgrijzen, alsof ze zojuist een monsterlijk schepsel ontdekt hebben dat stap voor stap dichterbij komt met zijn scherpe hoektanden ontbloot en de geur van rottend vlees op de briesende adem.

De Machtige steekt zijn arm uit en biedt ze zijn hand aan. Met enig weerzin nemen ze hem aan. Een verhitte discussie tussen de kapitein en De Machtige ontstaat, maar gaat langs me heen om wat de achterste man in zijn handen houdt: een dikke punt slagroomtaart. Verjaardagstaart?

Hoe kunnen zij weten dat vandaag mijn verjaardag is? Moussa wist het niet. Tenzij ... tenzij Mamadou het hem verteld heeft.

De Machtige beveelt ons op te staan. De broers dringen zich naar voren, waarna ook Saran haar tante volgt.

Baba kijkt haar nichtje geen moment aan en ik weet dat ze elkaar vanaf vandaag nooit meer zullen zien.

Saran legt krachteloos haar armen om me heen terwijl ik opsta. Ze kijkt me aan alsof ze me voor het eerst ziet. Ik sta nog niet half rechtop als mijn benen het niet meer houden en ik haar moet laten gaan. Zo voorzichtig mogelijk laat ik haar weer zakken.

De man met het warrige kapsel ziet me stuntelen en schiet me te hulp. Hij slaat zijn arm om Saran heen en geeft mij het schoteltje met de taartpunt. Ondanks zijn brute postuur is zijn grip als die van een moeder op haar zojuist geboren baby.

Saran wordt veilig door de smalle ruimte gesleept terwijl de man zelf zeker drie keer zijn hoofd stoot. Zonder hem te verstaan, weet ik dat hij vloekt.

Ik blijf staan en laat ze voor me uitlopen. De buik van het beest is voor even van mij. Ik neem een flinke hap slagroomtaart.

De suiker stijgt onmiddellijk naar mijn hoofd. Het chocoladeblad breekt in mijn mond en smelt.

Ik sluit mijn ogen en denk aan mijn vader. '*Gefeliciteerd, Inza.*'

– R –

Zo gaat dat.

De kapitein brengt Moussa op de hoogte. Moussa geeft mij weer een belletje. Dit is de eindfase, het begin van het einde, en een nieuwe start.

Het begint met Moussa die schip en verstekelingen samenbrengt.

De kapitein zorgt ervoor dat verstekelingen niet ontdekt worden.

Ik moet er voor zorgen dat ik degene ben die het schip controleert en niemand anders me voor is. Simpel, zo doen we het al jaren. Al vanaf die keer, zes jaar terug, dat ik de lading van het schip de 'Lovech' controleerde en op drie verstekelingen stuitte in verre staat van ontbinding.

Terwijl ik buiten aangekomen mezelf leeg kotste, schoof de kapitein, die na mijn belletje door de douane werd meegenomen, een businesskaart in mijn zak. Er stond niets anders op dan de naam 'Moussa' en een lang telefoonnummer waarvan het netnummer me onbekend was.

Ik vroeg me af wat hij wilde dat ik met dit kaartje deed. Was hij die Moussa? Zo zag hij er verdomme niet uit met zijn dikke, blanke ongeschoren kop. Ging het dan om een familielid van de overledene of was Moussa zelf een van de slachtoffers? Was hij misschien wel de grote schuldige aan dit alles?

Ik wilde het van me afzetten. Ik had verdomme al genoeg problemen. Maar het beeld en de geur van die drie rottende lichamen bleven net als het besef dat die drie personen nooit meer hun familie zouden zien bij me boven komen.

Een week hield ik het vol, toen op een avond in mijn vierde ronde zinloos zappen ik het opgaf en onder uit de wasmand de broek opviste waar het kaartje inzat.

Het zat er nog, verfrommeld tot een klein propje, maar het zat er nog. Nerveus vouwde ik het open en toetste het lange, mysterieuze nummer in. Na zes keer overgaan werd er opgenomen door een donkere stem vol zelfvertrouwen. *'Moussa.'*

Ik wist niet waar ik moest beginnen dus vertelde ik hem in mijn beste Engels – Frans begin ik niet aan – het hele verhaal over de dode vluchtelingen en hoe de kapitein het kaartje in mijn zak had geschoven.

Ik vertelde hem hoe ik het 'damn it' niet kon uitstaan hoe die mannen hun familie nooit meer zouden zien.

Hij liet me praten, gaf slechts zo nu en dan een 'yes', 'right' of 'I hear ya.' En toen ik dat verteld had, stortte ik het hele verhaal over mijn uiteen gevallen gezin over hem heen. Lek als een godvergeten gieter.

'She wanted to be a man. A motherfucking man!'

Hoewel dit gedeelte hem duidelijk boven de pet ging, bleef hij hoorbaar knikken. Hij luisterde net zolang tot ik vijftig minuten later alles verteld had dat bij me boven kwam.

Toen was het zijn beurt. Ik had er iets aan kunnen doen benadrukte hij. En samen met hem kon ik er voor zorgen dat dit nooit meer hoefde te gebeuren. Het was een kans mijn geweten te zuiveren. Ik greep hem.

Zo eens in de een a twee maanden krijg ik een telefoontje van Moussa en komt alles weer op gang.

Nerveus blij ik over mijn schouder kijken om zeker te weten dat ik niet gevolgd word.

In de Amerikahaven aangekomen sta ik stil. Door de fijne druppels heen kijk ik omhoog naar het grote containerschip dat Moussa me beschreef.

Het is zo'n dertienduizend TEU (Twenty feet Equivalent Unit) schat ik, tweehonderd a tweehonderdvijftig meter lang en een meter of vijfenveertig breed. Dertienduizend groene, gele en roestbruine containers uit Ivoorkust vol cacao, koffie en wie weet een paar vluchtelingen.

De naam op de flank is bijna helemaal weggesleten en ik moet met mijn ogen knijpen om er de naam die Moussa me genoemd had, 'Acier Échantillon', in te herkennen.

Als alles goed is, zullen de kranen, die nu als streng over elkaar geslagen armen over het water waken, morgen beginnen met lossen.

Een schim schreeuwt me iets toe vanaf het dek. Hij verdwijnt en komt me nog geen minuut later via de loopbrug tegemoet lopen.

Het is de kapitein. een Fransman van een jaar of vijftig, Francois genaamd – je verzint het verdomme niet.

Hij heeft een groezelige baard. Uit zijn mondhoek bungelt een brandende peuk, achter zijn oor heeft hij vast een volgende geklemd.

Het beetje haar dat nog op zijn achterhoofd groeit, komt samen in een paardenstaart die verdwijnt in de kraag van zijn donkerblauwe jasje en me koude rillingen geeft.

Zijn kapiteinspet heeft hij onder zijn oksel geklemd. Zijn witte blouse bolt en test zijn knoopjes tot het uiterste.

De vier gouden strepen en krul van kapitein staan op zijn

schouder. Keurig. Het staat hem gestolen.

Het liefst zou ik verdomme in een ruime bocht om hem heen lopen. In plaats daarvan schud ik hem de hand en volg hem het schip op.

We staan voor de deur van de machinekamer. Francois praat aan een stuk door. Iedere zin klinkt verdomme of het zijn laatste kan zijn. Niet omdat hij ze vult met hoop, liefde en wijsheid maar omdat hij ze onverstaanbaar opkucht en neerrochelt in een accent waarmee ze in het achterlijkste boerengehucht in Frankrijk zelf ook geen raad mee zullen weten.

Francois bekijkt de bos sleutels in zijn hand alsof hij ze verdomme voor het eerst ziet, alsof de sleutel een uitvinding is die Frankrijk totaal voorbij gegaan is. Met een 'merde' en een trap tegen de deur weet hij het slot alsnog te openen.

Met het opengaan van de deur is er de stank. Niet de onhoudbare geur van rottende lichamen zoals zes jaar terug maar sterk genoeg om te weten dat menselijkheid niet meegereisd is. Overdreven? Nee. Jezus wat een lucht.

Ik volg Francois de smalle trap af. We wringen ons tussen het metaal door, stappen godsamme over stront, en dan zijn we er.

Eerst zie ik ze niet eens. Mijn ogen moeten wennen aan het weinige licht. Dan zijn ze er.

Het zijn er zes: een jongen en een meisje, een vrouw en drie mannen. Ogepakt in een kleine, donkere ruimte. Gepropt in een verre hoek als een verzameling videobanden op zolder waarvan je weet dat je ze nooit meer zal gebruiken, maar weggooien is ook zo zonde. Mensonterend.

De stukken vloer die niet door hun schriële lichamen ingenomen worden, liggen bezaaid met lege flesjes, snoeppapier en conservenblikjes.

Alleen links is een klein hoekje vrij en de vloer nog zichtbaar. Dat zal wel bijgeloof zijn, hebben ze veel in die landen.

De zes zien er verdomde slecht uit. Mager. Nu zijn ze daar nooit heel dik – behalve de rijke stinkerds, maar die vluchten niet – maar deze koppies zien er wel heel ingevallen uit. Angstige en dromerige ogen die ons aankijken alsof we buitenaardse wezens zijn maar niet weten of we in vrede komen.

De hele aanblik maakt me pisluk. Nijdig vraag ik Francois of hij ze niet vaker eten had kunnen geven. Hij haalt zijn schouders op en zegt: 'Too dangerous.' Franse lul.

Ze staren naar me, hun monden half open, de ogen groot. Ogen die zich rond mijn middel richten. Ik denk eerst dat ze naar mijn T shirt kijken. Pas als ik zelf omlaag kijk, zie ik dat ik nog steeds met een schotel gebak in mijn handen loop. Pijnlijk.

De man in de hoek – die zo te zien nog het minst te lijden heeft gehad – krabbelt overeind. We deinzen alle twee een stuk terug, je weet niet of de gekte in zijn kop is geslagen.

Ze komen ook niet binnen met een bord met 'goed' of 'slecht' om hun nek. Toch, magnetronmening of niet, vertrouw ik hem niet. Dan steekt hij zijn arm uit en geeft ons een krachteloze hand.

Hij snauwt wat naar de andere verstekelingen en gebaart ze op te staan. Het is verdomme alsof hij de boel hier wil leiden. De dictator van de hele kleine wereld waar hij zich de afgelopen achttien dagen in heeft begeven.

Francois begint een verhit gesprek met de door zichzelf uitgeroepen leider. Ik versta niet alles maar hoor hem een aantal keer vragen waar de zevende is. 'Septième?'

Als verloren, laat de man zijn schouders zakken en wijst de richting op waar we net vandaan kwamen. Ik weet niet wat er aan de hand is, wel dat ik weg wil uit dit benauwde stinkhok.

We draaien ons om, de dictator maant zijn minderen op te staan, en lopen – Francois voorop – terug.

Het jonge meisje is er slecht aan toe en ik moet haar met me meeslepen omdat ze niet op haar benen kan staan. Ik stoot

verdomme zes keer mijn kop.

De sterren trekken nog voorbij als ik zie wat Francois met 'septième' bedoelde. Ze waren met zijn zevenen en nummer zeven ligt onder de trap: plat op zijn rug, zijn armen strak langs zijn lichaam, alsof ze de kist onder hem vandaan gestolen hebben.

Het is alsof ik een stomp in mijn maag krijg. Een dode, een gezin dat nooit meer één zal zijn, en ik heb er niets aan kunnen doen.

De stem van mijn vader spookt door mijn hoofd:

'Mislukking, kleine etter, nietsnut, rotzak, klootzakje, schoft, hufter, uilskuiken, stommeling, kluns, ellendeling, lulletje, mislukking, mislukking, mislukking, mislukking, mislukking ... '

We staan stil en moeten toezien hoe de kapitein een aantal keer de punt van zijn schoen in de zij van De Zorgzame prikt. Mijn nagels graven zich in mijn handpalmen.

Hij duwt net zo vaak tot het hoofd van De Zorgzame opzij valt. We kijken hem op het achterhoofd.

Voor het eerst zie ik dat hij kalende was. Daar zullen zijn zorgen verantwoordelijk voor zijn: zorgen om de vrouw op de foto in zijn portemonnee, zorgen om een ieder buiten zichzelf.

Ik kan de kapitein wel aanvliegen. De man met het warrige kapsel is me voor. Hij laat Saran, die haar ogen amper open kan houden, zakken en rust haar tegen de wand. Ik kniel naast haar neer en zie toe hoe de man op de kapitein scheldt en hem een aantal duwen geeft.

Ik versta niet alles maar het is me duidelijk dat hij vindt dat de kapitein schuldig is aan de dood van De Zorgzame. In een vreemd soort Engels roept hij een aantal keer iets over familie, over het verliezen van je familie. De kapitein lukt het niet de spanning op zijn gezicht achter arrogantie te verbergen.

Het accent van de andere man is hard en hoekig. Ieder woord zit vol venijn. De ruzie vertelt me dat de kapitein Francois heet en de man met het warrige haar Robert.

Robert lijkt zich druk om ons te maken, waar Francois zich vooral zorgen om zichzelf maakt, een kapitein met een dode

verstekeling aan boord.

Ik zie al voor me hoe de man ondervraagd wordt.

Een felle lamp verlicht de zweetdruppeltjes op zijn voorhoofd. De rechercheur slaat zijn vuist op tafel, schreeuwt dat hij het zat is en antwoorden eist. Vervolgens laat hij een ongemakkelijke stilte vallen die de krekels vullen met dreigend getjirp en trekt dan in een ruk aan het staartje van Francois. Francois breekt.

Ik kijk Saran aan. Haar ogen vragen me te begrijpen wat ze wil zeggen, maar niet in staat is uit te brengen. Ze pakt mijn hand beet en vouwt hem open.

Met haar vrije hand trekt ze de twee blauwe linten om haar staartjes los en plaatst die in mijn hand. Ze knippert nog drie keer en dan vallen haar ogen dicht.

Een tijd lang blijf ik kijken naar de linten en ik weet dat ik ze voor altijd zal bewaren. Ik stop ze weg in mijn achterzak, bij de foto's uit de portemonnee van De Zorgzame Snor, en sla mijn arm om haar heen.

Robert blijft Francois onverstaanbare verwijten maken. Hij maakt zich kwader dan wij buikbewoners ons met zijn allen gemaakt hebben.

Net als ik denk dat hij voor altijd in die woede zal blijven, geeft hij de kapitein een laatste wat zwakkere duw en kalmeert. Hij draait zich naar me toe, geeft me een knik, en pakt Saran op. Nors maant hij de kapitein de trap op te gaan. Die sloft, in misnoegde mompel, de treden op.

De Machtige commandeert ons te volgen. Voor deze ene keer, wetende dat het de laatste keer is, gehoorzaam ik hem. We lopen weer door de slecht verlichte gangen waar Moussa me bijna sluipend door heen had geloodst.

Nu is er eerder sprake van haast. Een haast die onze benen niet kunnen beantwoorden.

We zwalken, we hinken, we slepen. Het gaat zo traag, dat als Mamadou en ik nu een wedstrijd zouden houden wie het langst zijn been achter zich aan kon slepen, ik voor een keer de enige mogelijke winnaar zou zijn.

We verlaten het schip en lopen een mist in zoals ik die ken uit verhalen waar monsters die in zompige moerassen wonen je elk moment de pruttelende blubber in kunnen trekken.

Ik voel me net zo ongemakkelijk als ik me in dat moeras zou voelen: eenzaam, angstig voor wat komen gaat, en niet meer in staat goed en kwaad van elkaar te onderscheiden.

De wind blaast op de kleine druppeltjes die de mist vormt op mijn onderarmen. Ik begin te rillen en probeer mijn armen droog en warmte wrijven met mijn handen.

Francois maakt een sissend geluid en maant ons door te lopen. Als criminelen die naar de gevangenis worden afgevoerd lopen we achter elkaar aan: kleine stappen en de hoofden gebogen.

Ik had me geprobeerd voor te stellen hoe ons onthaal zou zijn. Ik had er iets feestelijks van gemaakt. Er was een rode looper en een groots banket geweest.

Natuurlijk was mijn fantasie, zoals wel vaker, op hol geslagen. Ik had alleen op iets warmers gehoopt dan dit: een welkom thuis.

Robert lijkt het goed te bedoelen maar hij is te gespannen om een goed gevoel over te brengen. Hij zorgt in ieder geval voor Saran. Met zijn arm ondersteunt hij haar. Samen gaan ze voorop. Francois sluit de rij.

De containers waar we langs lopen zijn dezelfde gele, witte, blauwe, en roestbruine gevaartes als in Abidjan. Vijf hoog opgestapeld. Vol met de zakken cacao die Mamadou en ik nog gesleept hebben.

Ik vraag me af hoeveel mensen er jaarlijks worden overgebracht in die containers. Enkelen? Tientallen? Honderden, misschien?

Volgens Moussa was onze manier van reizen veiliger geweest. Als het om de overlevingskans ging in ieder geval. De kans om betrappt te worden had hij het niet over gehad.

Hoeveel levens zou hij met zijn raad al gered hebben? Misschien is het een goed idee om een aantal van die mensen, die succesvol de overtocht gemaakt hebben, op te zoeken, zodat ze me kunnen helpen bij het maken van een goede start.

Ze kunnen me helpen bij het vinden van woonruimte en een baan en bij het leren van die harde taal die ze hier spreken. Voorlopig lijkt die start nog ver weg.

Ik zou willen dat ze ons iets zouden vertellen: waar we heen gaan, waar we vannacht zullen slapen, of het hier altijd zo koud is, en of we iets te eten en te drinken kunnen krijgen.

Iedereen zwijgt. Zelfs De Machtige, die ons het liefst luidkeels bevelen zou toeschreeuwen, blijft stil. Pas als je heel goed luistert, hoor tussen het knarsen van zijn tanden door de marcheercommando's: *'Een-twee-drie, een-twee-drie.'*

Plotseling houdt Robert stil. Hij houdt zijn hoofd iets schuin en luistert naar wat de koude mist hem te vertellen heeft. Zo blijft hij enkele seconden staan, als een oude indiaan die een boodschap per trom binnenkrijgt. Het nieuws is slecht. Hij grijpt naar zijn voorhoofd, bijt op zijn nagels.

Blauw licht schijnt door de mist. Aan, uit, aan, uit ... We worden gevangen tussen vloeken van Francois achter ons en Robert voor ons. De contouren van een auto worden zichtbaar.

Ook een tweede wagen baant zich door de mist. Twee zwarte, glimmende Mercedessen met geblindeerde ramen komen op een meter of vijftien tot stilstand en blokkeren de kade.

De tweelingbroers leggen hun handen in de nek en laten zich door de knieën zakken. Ze zijn schuldig, al weet niemand hier

waaraan.

Ik ga niet terug, niet na al die verschrikkelijke dagen, niet gedwongen en niet zonder een succesverhaal. Een kalme maar waarschuwendende vrouwenstem klinkt door een megafoon op het dak.

De Machtige houdt zijn handen omhoog en doet een aantal stappen naar voren alsof hij wil onderhandelen.

Acht deuren zwiepen tegelijkertijd open. acht wapens worden, met gestrekte arm, getrokken. De Machtige weet niet hoe snel hij weer naar achteren moet stappen.

Hij gaat naast Baba staan en slaat zijn arm om haar heen.

Ik voel medelijden. Medelijden omdat alles de afgelopen achttien dagen voor niets is geweest.

Alles is voor niets geweest: het afzien, de dood van De Zorgzame Snor. Alles.

– R –

Het is over. Ik zie de zwaailichten al de hoek om komen. Nog voor ik ook maar aan wegrennen kan denken, komen ze met piepende remmen voor me tot stilstand.

Ik krijg godverdomme wat ik niet verdien. Overdreven? Dat is verdomme niet aan mij. Ik durf alleen over mezelf te zeggen dat ik geen slecht man ben. Ik ben godsamme gewoon een familieman. Meer niet. Minder verdomme al helemaal niet. Ik lieg nooit, bedrieg niet, en bemoei me godsamme al helemaal niet met een ander.

Alles dat ik godverdomme wil, is mijn gezin. Het gezin dat de tijd kreeg zich te vormen in mijn gedachten toen ik opgesloten zat in de schuur van mijn vader. Scherper en scherper na iedere godvergeten afranseling.

Daar, op die koude grond ver weggekropen in de hoek zag ik Anna voor het eerst, tien jaar voor ze geboren werd.

Weinig mensen zullen zich voor kunnen stellen dat je één ding, één ding maar, zo godsgruwelijk graag wil. Mensen willen verdomme zoveel. En het liefst godsamme nog van alles een beetje ook. Als dat ene dat je zo graag wilt, je ontnomen wordt, ja, dan kun je soms iets doorschieten.

Liesbeth was mijn twijg geweest in mijn val in het ravijn. Had ik dan moeten denken: grijp maar niet beet, anders breekt ze? Ik heb haar geen pijn gedaan. Niet fysiek in ieder geval.

Niet dat ik het goed heb gedaan. Ik heb er verdomme geen enkele moeite mee om mijn hand in eigen boezem te steken. Ik had het Liesbeth beter moeten uitleggen, haar moeten overtuigen wat het beste voor ons is. Maar ik ben verdomme niet foutloos. Dan waren ze me nu niet komen halen.

Die avond dat Liesbeth, Tatort opgroef in de tuin liep het mis. Ze was overstuur. Ik troostte haar. We dronken samen een whisky, zij ging naar bed, en ik liep terug naar de tuin om dat kolere beest weer te begraven.

Terwijl ik mijn knieën in de blubber plantte hoorde ik geritsel in de struiken achter me. Ik dacht eerst aan een kat. Verderop liep altijd zo'n dikke rooie. Dat vrat, dat sliep, dat jankte soms de godganse nacht de hele buurt wakker. Maar kuchen deed hij nooit.

Er zat verdomme iemand in mijn rododendrons. Ik deed net of ik niets gehoord had. Langzaam stond ik op, floot een deuntje van Little Walter, en deed alsof ik mijn schep terug in het schuurtje wilde gaan hangen.

Het maanlicht gaf niets prijs van wat zich in de dichte struiken schuil hield. Veel meer dan schaduw was er niet te zien. Onder het zetten van mijn passen dacht ik de hete adem van een roofdier te voelen, de hartslag van een inbreker te horen.

Er klonk nog een kuch. Dat deed het hem, verdomme. Op volle kracht zwaaide ik de schep als een honkbalknuppel richting bosjes. Een kort dof geluid klonk, en voorover – als een zak tuinaarde – viel een man met zijn gezicht plat in het gras. Smak.

Ik greep hem bij de schouder van zijn boswachtergroene jas, en draaide hem op zijn rug om hem eens goed de waarheid te vertellen en hem daarna uit te nodigen binnen te komen voor een glas water en een aspirine.

Eerlijk is eerlijk: die vent had waarschijnlijk ook gewoon een

gezin te onderhouden, dan zou ik ook gaan inbreken wanneer nodig.

Zijn neus en lippen waren één bloederig geheel. Hij pruttelde nog wat. Door de bloedbellen heen dacht ik de naam van Liesbeth te horen.

Ik bracht mijn gezicht naar het zijne – of wat er nog van over was. Toen werd het me duidelijk. Die blonde stekels, die groene ogen: het was haar ex, die stalker. Ik herkende hem van de foto die Liesbeth me had laten zien in 'Het Sushi Paleis'.

In een schrikreactie haalde ik nog een keer uit. De rand van het blad sneed zich door de huid van zijn voorhoofd. Ik hoorde iets kraken.

Pas na drie keer flink trekken gaven zijn hersenen mee en kreeg ik de schep weer los. Er was het geluid als wanneer je je laars lostrekt uit de modder. Bloed spoot op. Zijn hoofd was verdomme net een lekke tuinslang.

Niet dat het iets goed maakt, maar het voelde niet goed. Er was niet het gevoel van euforie, meer een vreemdsoortige berusting.

Het is het gevoel alsof je je dochter, op een bepaalde leeftijd, moet vertellen dat Sinterklaas niet bestaat, alsof je moet vertellen dat haar hond niet meer leeft, of dat het graf waarop ze ieder jaar een bos bloemen legt, niet van die lieve opa en oma zijn – die ik voor haar had verzonnen – en dat dat nazi-stel waarschijnlijk gewoon nog ergens rondschuifelt: je voelt je leeg, maar je weet verdomme dat je niet anders kon.

Ik sleepte het lichaam van de stalker richting kuil, begroef het, maakte de schep schoon met alcohol, een borstel en een zachte doek – zoals Dotsie dat ook altijd had gedaan – en ging naar bed.

Die nacht was er een vol onrustige dromen. Ik probeerde mezelf gerust te stellen: die jongen had dit over zichzelf heen geroepen. Hij zat goddomme in mijn tuin. Hij was goddomme de stalker, de psychopaat. Het was een klootzak. Het was een ongeluk.

Toch ben ik niet haatdragend en ik hoop dan ook dat Dotsie gelijk had, en 'dode dingest' Tatort nu een extra lange uitlaatronde geeft door een stralend wit wolkenlandschap.

Het zal Liesbeth op de een of ander manier gelukt zijn de aandacht te trekken van de bureu. Ik probeer te bedenken hoe, maar die tijd krijg ik niet.

Deuren zwaaien open. Acht paar zwarte laarzen ploffen op de kade. Wapens worden getrokken. Een blikken vrouwenstem beveelt me mijn gijzelaar te laten gaan.

Ze heeft het over het meisje dat als een zware deken in mijn armen hangt. Ik wil niet dat haar wat gebeurt en laat haar rustig op de grond zakken. Ze blijft versuft zitten, alsof ze na een nacht flink doorhalen tot haar verbazing midden in de haven wakker is geworden. Om haar heen is een actiefilm aan de gang.

De verstekeling die ik niet vertrouw is tot naast me gekomen maar doet, aangestaard door al die wapens, snel een paar stappen terug.

Het is goddomme toch wel een beetje overdreven: acht compleet in het zwart gestoken figuren, kogelwerende vesten, bivakmutsen en al. En voor wat? Opvoedkundige ontvoering of doodslag door noodweer?

De vrouw beveelt me mijn handen achter mijn hoofd te doen en door mijn knieën te zakken. Ik doe wat ze zegt; die verstekelingen hoeven hier niet onder te lijden.

Nog één keer kijk ik om, recht in het gezicht van de jonge jongen. Hij doet me een beetje denken aan mezelf toen ik nog zo jong was. Ik weet niet wat het is. Ik denk dat het zijn blik is: die staat op de toekomst. Vaag? Vast, maar ik zie een kleine Grump, donkerder van kleur en met slagroom op zijn mondhoeken.

Onze ogen vinden elkaar. Ik benut deze seconde ten volste.

– I –

Vertegenwoordigers van wanhoop. Allen gekleed in het zwart. De gezichten bedekt. De wapens zijn hier kleiner, de laarzen minstens zo zwart.

De agente blijft ons onverstaanbaar toespreken door de megafoon. Robert laat Saran zakken, en ik ben opgelucht dat ze niet omvalt. Laat dit snel over zijn. De figuren in het zwart zullen zich realiseren dat ze zich vergissen.

Voor het maken van excuses is geen tijd. Ze zullen Saran op de achterbank van een van die zwarte Mercedessen leggen en met zwaailicht en sirene aan, haar naar het ziekenhuis brengen, waar ze, als ze zich weer helemaal beter voelt, een baan als verpleegster zal vinden.

Robert plaatst zijn handen achter zijn hoofd en zakt door zijn knieën. De Machtige en Baba volgen zijn voorbeeld, zodat ik de enige ben die nog staat. De held geeft zich niet over, laat zich niet op de knieën dwingen.

Overgave is zeker niet wat mijn vader in zijn hoofd had toen hij opschreef dat ik mijn leven als een boek moest leven.

Ik wil het moment waarop de agenten beseffen dat ze fout zitten niet afwachten en zal doen wat papa weigerde bij zijn arrestatie: ik zal me verzetten.

Robert draait zijn hoofd om. Indringend kijkt hij me aan – mij alleen – en vormt geluidloos de woorden 'run, go' met zijn lippen.

Ik twijfel. Ik wil weg uit dit gewapende welkom. Wat er nu ook met me gebeurt, ik wil dat het een gevolg is van mijn eigen actie, een zelf genomen besluit.

De agente stapt opzij van de wagen en komt in behoedzame passen en met getrokken pistool op ons aflopen. Ze stapt door de muur van mist.

Een blonde pluk haar steekt onder haar bivakmuts uit. Door de opening van haar bivakmuts worden haar diepblauwe ogen zichtbaar.

Er verandert iets in die ogen: ze worden zachter, er groeit verwarring in. Haar pistool zakt per stap, tot het slap langs haar lichaam bungelt.

Ik denk aan mijn vader in de gevangenis, aan De Zorgzame die hier bij ons hoort te staan en ik denk aan de laatste keer met Mamadou op het strand, niet aan de kus, maar aan het moment dat hij begon af te tellen vanaf twintig.

De agente is nu tot op een halve meter van Robert gekomen. Ze zegt iets waarop Robert overeind komt. Het laatste dat ik zie is dat ze neus aan neus staan: een spiegelbeeld van formaat.

'... *achttien, zeventien, zest...*' Opzij van me zie ik een opening tussen de containers. Aan het eind zal een andere wereld zijn. Het gebakshoteltje breekt in drieën bij het raken van de kade. Dit is het begin.

Aangemoedigd door de stemmen van Mamadou, mijn vader, mijn moeder, De Zorgzame Snor en Saran, begin ik zo hard als ik kan te rennen, sneller nog dan die keer richting vuurtoren. Mijn longen vol met hoop.

Dit is hoe het boek van mijn leven begint, nog ver van 'lang en gelukkig'.

Laat weten wat je van dit boek vindt
op
Deheerbill.com
of
www.facebook.com/DeHeerBill

Na- en dankwoord

Het idee voor dit boek ontstond in een Belgisch bos, waar eekhoorns en tuinkabouters samenleefden zonder botsende ideologieën.

Voor de whisky was er koffie en 'De Humo' (dank), waarin een artikel stond met alle ingrediënten voor een heldenverhaal.

(... moed, angst, wantrouwen, lichamelijk en geestelijk afzien ...)

De hoofdpersoon was echter een jonge Afrikaanse verstekeling; op 700 watt toch vaak 'zielig' of 'die gelukszoeker.'

Mijn koffie vond het artikel. Het artikel plantte zich nog net op tijd in mijn hoofd. En de kronkels die naar mijn verhalen leiden, begonnen te groeien.

Dank je, Debby voor het rustig laten groeien van die kronkels, voor het meedenken, nalezen, je eerlijke mening en je geduld als ik uren naar mijn computerscherm staar.

Dank, Annelies, Gerard, en Jan voor het nalezen en het vinden van die voor mij onzichtbare geworden foutjes.

Dank je, Harm voor het geven van je mening, voor je interesse en dat je jezelf opwerpt als woordvoerder op swingende houthakkers bijeenkomsten.

Dank, Vivian en Sander voor het organiseren van, en aanwezig zijn op de geheime fanclubdagen.

Dank aan mijn uitgever 'Schrijverspunt' en jou, mijn lezer.

